

Jesucristo besecúú'cārārē Espíritu Santu weetamu'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojanopã nise ni'i

A'ti pūrĩrē Luca ojacu niwĩ. Cũ Jesucristo besecúú'cārã na weeseti'quere ojacu niwĩ. A'ti pūrĩ Jesú cũ bu'erārē “Tojo weegati” ní'caronojõta Espiritu Santure o'ócũ niwĩ nisere ojan'o. Tojo weerã cũ bu'erã Espiritu Santure cuorã Jesucristo ye quetire uiro marĩrõ Jerusalẽpũre, Judeapũre, Samariapũre, nipe'tiropũre werecusiacãrã niwã.

Luca a'ti pūrĩrē ojase dũporo ni'cã pūrĩ Jesucristo catiri mũmũco cjase wereri pūrĩrē ojatojacu niwĩ. Tojo weero a'ti pūrĩ Jesucristore ãjõpeonũ'cã'quere cũ ojanemoca pūrĩ ni'i. Pedrore, Pablõre na weeseti'quere ojayũ'rũnũ'cãno'o.

Espiritu Santu a'tiatjere Jesú wereyu'que ni'i

¹ Teófilo, mũ'ũrē ni'cã pūrĩ todũporopũre ojawũ. Ti pūrĩpũre nipe'tise Jesú masãrē bu'e'quere, cũ tutuaro me'rã wee'o'quere werewũ. Ne waro cũ bu'enũ'cã'quere, ² cũ bu'e yapada'reo'quere werewũ. Tojo nicã cũ mũ'mũsepũ mũjã'quere werewũ. Jesú mũ'mũsepũ mũjãse dũporo cũ bu'erã cũ besecúú'cārārē dutiro cũucũ niwĩ na weeatjere. Espiritu Santu masĩse o'oro me'rã tere duticũ niwĩ. ³ Cũ

wẽrĩ masãca be'ro pejetiri Jesú bajuacu niwĩ. Cuarenta nũmũrĩ bajuacu niwĩ narẽ. Tojo weerã cũrẽ ĩ'arã, “Marĩ ‘Wẽrĩa wa'ami’ ní'cũ catimi”, nicãrã niwã. Narẽ Õ'acũ nipe'tirã masã wiogu nimi nise quetire werecu niwĩ.

⁴ Jesú na me'rã níguũ, ʉ'mũserũ mũjãti dũporo a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã Jerusalẽpũ tojayá. Ne aperopũ, ape macãpũ wijaticã'ña. Yũ'ũ pacũ mũsãrẽ todũporopũ ní'caronojõta Espíritu Santure o'ódijogũsami. Tojo weerã mũsã cũrẽ topũ yucueya. Yũ'ũ mũsãrẽ tere weretojawũ.

⁵ Juã mũsãrẽ aco me'rã wãmeyecu niwĩ. Cũ tojo weecã, mũsã ña'arõ weeseti'quere du'u, bũjaweti dũcayucã, masã mũsãrẽ ĩ'amasĩcãrã niwã. Yũ'ũ pacũ pũrĩcã cã'rõacã be'ro mũsãrẽ Espíritu Santure o'ódijogũsami. Espíritu Santu mũsã me'rã ninu'cũcũsami, nicũ niwĩ Jesú.

Jesure cũ pacũ ʉ'tũserũ miimũjãa'que ni'i

⁶ Jesú cũ bu'erã me'rã nerẽcaterore cũrẽ sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Jesú, ʉsã wiogu, mũ'ũ romano masãrẽ wiorã nise dũcayugũsari? ¿Dũcayu, judío masãrẽ wiorã sõrõgũsari? Marĩ ñecũ Davi, cũ macũ Salomó a'ti di'tacjãrãrẽ duticãrã niwã. ¿Na duti'caro weronojõ ni'cãrõacãrẽ judío masã tja apaturi dutirãsari? ni sẽrĩtiña'cãrã niwã.

⁷ Na sẽrĩtiña'cã tũ'ogu, a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ marĩ pacũ dia'cũ masĩsami. Cũ “Tojota wa'ato” nicã, tojota wa'arosa'a. A'te mũsã ye cjase niwe'e. ⁸ Cã'rõacã be'ro marĩ pacũ tuuasere o'ogũsami mũsãrẽ. Espíritu Santu mũsã

me'rã nicã, wãcũtutuase cœo, yé quetire masãrẽ wererã wa'arãsa'a. Jerusalécjãrãrẽ, Judea di'tacjãrãrẽ, Samaria di'tacjãrãrẽ, nipe'tiro a'ti ʌmʌcopʌ nirãrẽ wererã wa'arãsa'a, nicʌ niwĩ Jesú cũ bu'erãrẽ.

⁹ Tojo ni weretojaca be'ro cãrẽ cũ pacʌ miimujãa wa'acʌ niwĩ ʌ'mʌsepʌ. Cũ mujãacã, cũ bu'erã cãrẽ ï'amorõsirutucãrã niwã. Na ï'amorõsirutucã, o'mecurua cãrẽ tuubi'acã'caro niwũ. Tojo weerã cãrẽ ï'anemoticãrã niwã majã.

¹⁰⁻¹¹ Jesure cũ pacʌ miimujããca be'ro cũ bu'erã cũ mujãa'caro pe'e dia'cũ ï'amorõnu'cũcãrã niwã. Ne ï'adu'uticãrã niwã. Na to pe'e ï'amorõnu'cũrĩ cura wãcũña marĩrõ na decopʌ Õ'acũrẽ wereco'terã puarã su'ti butise sãñarã bajuacãrã niwã.

—Mũsã Galileacjãrã ¿de'ro weerã tocã'rõ ï'amorõnu'cũti? Jesú ni'cãrõacã ʌ'mʌsepʌ mujãa'cũta a'ti nucũcãpũre apaturi a'tigusami tja. Mũsã cãrẽ mujãacã ï'a'caronojõta a'tigusami, nicãrã niwã Õ'acũrẽ wereco'terã.

Judare dũcayuaçjũre bese'que ni'i

¹² Jesure mujãacã ï'a'cʌ ʌrũgũ Olivo wãmeticjʌ nicaro niwũ. Õ'acũrẽ wereco'terã narẽ Jesú apaturi a'tigusami tja nisere wérẽca be'ro cãrẽ ï'atuo'cãrã Jerusalẽpʌ dajatojaacãrã niwã. Tigʌ ʌrũgũ ti macã pũ'toacã nicaro niwũ. ¹³ Jerusalẽpũre tojatarã, na cãjĩrĩ wi'ipʌ wa'acãrã niwã. Ti wi'ĩ casatiri wi'ĩ nicaro niwũ. Nĩ'cã tucũ bu'ica tucũpʌ sãjãa, dujicãrã niwã. A'ticũrã nicãrã niwã: Pedro, Santiago, Juã, André. ʌpẽrã Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo,

Santiago Alfeo macũ, Simó celote curuacjũ, Juda Santiago acabiji nicārã niwã. ã'rã nipe'tirã nicārã niwã ti tucũpũ nerēsājãtjĩarã dujirã. ¹⁴ Ti tucũpũre ñubuerã na'irõ nerẽnu'cũcã'cãrã niwã. ãpẽrã na me'rã nerēcãrã niwã. Jesú acabijirã, María Jesú paco, co me'rãcjãrã numia nicārã niwã. Na topũ nerẽ'cãrã ni'cãrõnojõ wãcũseticãrã niwã.

¹⁵ Ni'cã numũ Jesure ëjõpeorã nerēcãrã niwã ti wi'ipũta tja. Ciento veinte wa'tero nicārã niwã. Pedro na nerẽrĩ cura wã'cãnu'cã, narẽ werecu niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

¹⁶ —Dũporopũ marĩ ñecũ Davi Espĩritu Santu cũ masĩse o'oro me'rã Judare wa'atjere ojamũ'tãcũ niwĩ. Õ'acũ ojaduti'que diacjũta wa'apũ. Judata ï'owĩ Jesure ãpẽrãpũre. Tojo weerã na Jesure bu'iri da'rerãtirã ñe'e miawã. ¹⁷ Juda ũsã me'rãcjũta nimiwĩ. Jesú cũ quẽ'rãrẽ masãrẽ bu'esere cũumiwĩ ũsãrẽ wee'caronojõta. ũsã doce nimiwũ cũ me'rã. ¹⁸ ũsã me'rã nimigũ, Jesure ï'owĩ wiorãpũre. Cũ Jesure wiorãrẽ ï'o'que wapa na cũrẽ niyerure wapayecãrã niwã. Be'ro narẽ tere wiacã'cu niwĩ cũ ña'arõ wee'que wapare. Niyeru cũ wia'que me'rã pa'ia wiorã di'ta cãrõacã duucãrã niwã. Be'ro cũ basu pe'e burũque'a, cũ paaga tũ'rũste, cũ Ʃ'tamisĩ nimi'que wijaastea wa'acaro niwũ. Tojo wee wẽrĩa wa'acu niwĩ Juda. ¹⁹ Cũ tojo wa'asere nipe'tirã Jerusalęcjãrã tũ'ose'sacãrã niwã. “Tojo wee wẽrĩa wa'apũ”, ni ucjacãrã niwã. Na te niyeru me'rã duu'que di'tare wãmeyecãrã niwã “Dĩ cõ'áca di'ta.” Na ye me'rã nĩrõ, Acældama tojo nĩrõ weesa'a.

20 Pedro narē werenemocũ niwĩ:

—Dũporopũ Salmo wāmetiri pũrĩrē oja'cũ a'tiro ojacũ niwĩ:

Cũ ya wi'i masã marĩrĩ wi'i tojato.

Tore ne ni'cũ niticã'to.

A'te quẽ'rārẽ a'tiro ojacũ niwĩ:

Cũ da'rase nimi'que apĩpũre wa'ato, ni ojacũ niwĩ.

»Salmo pũrĩ ni oja'caronojõta tojo wa'apũ Judare.

21-22 »Tojo weerã Juda dũcayugũre beseroua'a. Marĩ beseacũ ũsã me'rã sija'cũre, Juã Jesure wāmeyecã ĩ'a'cũre beseroua'a. Nipe'tise Jesú cũ wee'quere, téé cũ pacũ cũrẽ u'mũsepu miimujãacã ĩ'a'cũre beseroua'a. Cũ quẽ'rã ũsã weronojõta weregũ wa'agusami Jesú wẽrĩ'cũpũ masã'quere, ni werecũ niwĩ Pedro.

23 Cũ tojo nicã tũ'orã, ti tucũpũ nirã a'tiro wāmetirã pũarārẽ besecārã niwã. Ni'cũ José wāmeticũ niwĩ. Cũrẽta ãpẽrã Justo, ãpẽrã Barsabá pisucārã niwã. Apĩ pe'e Matía wāmeticũ niwĩ. 24-25 Tojo wee ti tucũpũ nirã Õ'acũrẽ a'tiro sẽrĩcārã niwã:

—Õ'acũ, nipe'tirã masã wãcũsere masĩ'i. Ni'cũ mũ'u besetopũ Juda dũcayucũjũre. Tojo weegũ ũsãrẽ ĩ'oña. ¿Ni'í nisari? Juda mũ'u dũtiro cũumi'quere du'ucã'mi ña'arõpũ wa'agũ cũ catigũ añurõ weeti'que bu'iri, ni sẽrĩcārã niwã.

26 Na tojo ni Õ'acũrẽ sẽrĩtoja, pũa pe ũtãpe Matía, Barsabá na wāmerẽ ojacārã niwã. ¿Ni'í Õ'acũ bese'cũ niti? nĩrã, pi'ipũ sãa, ni'cã pe mii ĩ'acārã niwã. Matía wāme ojaõ'o'que nicaro niwũ.

—Jãa, ã'rĩ Matía Juda ducayuacju nigũsami. Cũ ãpẽrã once me'rã Jesucristo ye quetire weregũ wa'agusami, nicãrã niwã ti pere mii ï'arã.

2

Espíritu Santu dijata'que ni'i

¹ Cincuenta nũmurĩ Pascua wa'áca be'ro Peñtecosté wãmetiri bosenuũmũ wa'acaro niwũ. Ti bosenuũmũ nicã Jesure ãjõpeorã apaturi todũporo na nérẽca wi'ipũta tja nerẽcãrã niwã.

² Ti wi'ipũ na nérẽca be'ro wãcũña marĩrõ wĩ'rõ urũtu a'tiro weronojõ u'mũsepũ busũ dijaticaro niwũ. Ti wi'i bususe'sa wa'acaro niwũ. ³ Tojo wa'ari cura nãnucũ na dũpopa bu'ipũ pecame'e ãjãrĩ põ'rã ñe'merõ weronojõ bajuro pesacaro niwũ. ⁴ Espíritu Santure cuoyũ'ruacãrã niwã.

Tojo weerã tutuaro me'rã cũ dutisere añurõ weecãrã niwã. Cũ weetamurõ me'rã apemasã ye ucũsere ucũmasĩtimi'cãrã ucũnu'cãcãrã niwã.

⁵⁻⁸ Pentecosté bosenuũmurẽ Jerusalẽpũre pãjãrã judío masã apeye di'tacjãrãpũ nerẽcãrã niwã. Na ãjõpeosetisere añurõ weeri masã nicãrã niwã. Espíritu Santu tutuaro o'ono'cãrã ucũcã tũ'orã, ã'rã na tiropũ wa'acãrã niwã. Wa'a, na yere ucũcã tũ'orã, tũ'omarĩa wa'acãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ã'rã marĩ yere ucũrã a'ti di'ta Galileacjãrã nima. ¿De'ro weerã a'tocjãrã nimirã, marĩ yere añurõ ucũti? ni a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã.

⁹ Marĩ apesecjãrã, Elãcãrã, Mesopotamiacjãrã ni'i. ãpẽrã Judeacjãrã, Capadociacjãrã, Pontocjãrã, Asiãcãrã ni'i. ¹⁰ ãpẽrã Frigiãcãrã,

Panfiliacjārā, Egiptocjārā, Libia di'ta Cirene wāmetiri macā pu'tocjārā ni'i a'ti macāpure. Romacjārā bosenum etama a'topure. Na ni'cārērā judío masā nima. Āpērā judío masā nitimirā, judío masā weronojō ējōpeosetirā na que'rā a'topure nima. ¹¹ Āpērā Cretacjārā, Arabiacjārā nima. Marī apesecjārā dia'cū nimirā, marī ye ucūse me'rā tu'orā wee'e Ō'acū cū añuse wee'quere, nicārā niwā. ¹² Nipe'tirā na yere ucūcā tu'orā, tu'omarīa wa'acārā niwā.

—¿De'ro weero tojo wa'ati? nicārā niwā.

¹³ Ni'cārērā Espíritu Santu tutuaro o'ono'cārārē bujicā'cārā niwā.

—Na que'arā weepā, tojo ni ucūrā, nicārā niwā.

Pedro masārē were'que ni'i

¹⁴ Na tojo nicā tu'ogu, Pedro ti wi'ipu ní'cu wijaacu niwī sopepure. Cū me'rācjārā Jesú besecū'cārā cū sirota sirutuwiacārā niwā. Pedro nipe'tirā tu'oato nígu uputu tutuaro me'rā ucūcu niwī:

—Yū'u acawererā, tojo nicā nipe'tirā Jerusalēpu nisetirā, yū'ure añurō tu'oya. Musā “Na que'arā weema”, ni wācūapu. ¹⁵ Ūsā que'arā mejēta weepu. Ni'cārōacā ñamiacācure nueve ni'i. A'ti horare que'aya marī'i. ¹⁶ Musā ni'cārōacā tu'osere duporopu Joel wāmetigu Ō'acū ye queti weremu'tārī masū ojamu'tācu niwī. A'tiro ni ojacu niwī:

¹⁷⁻¹⁸ “A'ti turi pe'tise duporo Espíritu Santure nipe'tirārē o'ógati”, nicu niwī Ō'acū.

“Espíritu Santure o'óca be'ro masã pō'rã umua,
numia masãrē wererāsama yé quetire.
Bucurã, ma'mapjiare na quē'erōpũ ĩ'ogũsa'a
be'ropũ wa'atjere.

Yũ'ũ dutiro weerãrē Espiritu Santure o'ógusa'a.
Na quē'rã yé cjase quetire masãrē wererāsama.
¹⁹ A'ti di'tare, ʉ'musepũre mejēcã bajuse
ĩ'ogũsa'a.

Tojo wa'aro dí, pecame'e, o'me bajarosa'a.

²⁰ Umũco quē'rã na'itĩ'a wa'arosa'a.

Tojo wa'acã, mujĩpũ umũcocjũ bajutigusami.

Mujĩpũ ñamicjũ quē'rã sō'agũ wa'agusami.

Dí weronojō sō'agũsami.

Masãrē yũ'rũo'cũ cũ apaturi a'tiatji duporo tojo
wa'arosa'a.

Cũ a'tigu, wiopesase me'rã asistedijatigusami.

Mejō nirĩ numũ nisome.

²¹ No'o yũ'ũre Ña'arō wee'quere acobojoya'
nicã, narē acobojogusa'a.

Narē pecame'epũ wa'abo'cãrãrē yũ'rũoguti",
nicũ niwĩ Ō'acũ, ni ojacũ niwĩ Joel, ni
wereco niwĩ Pedro Jerusalécjãrã masãrē.

²²⁻²³ Apeye narē Pedro a'tiro werenemocũ
niwĩ:

—Masã añurō tu'oya yũ'ũ ucũsere. Ō'acũ
marĩ pacũ, Jesú Nazarecjũrē o'ócũ niwĩ. Cũ
me'rã cũ tutuasere ĩ'ocũ niwĩ marĩrē. A'tere
marĩ tiropũre wee'owĩ. Tojo weerã cũ tojo
wee'quere ĩ'atjãrã, marĩ masĩ'i Jesucristo Ō'acũ
o'ócũta nicũ niwĩ nisere. Duporopũ marĩ pacũ
Ō'acũ “Yũ'ũ macũrē masã ña'arã wējērāsama”,
ni masĩtojacũ niwĩ. Tojo wa'atjere masĩgũ,

“Tojota wa'arosa'a”, nicu niwĩ. Cũrẽ, marĩ pacu o'ó'cu nimicã, musã ña'arãrẽ curusapu paabi'pe wẽjẽdutiwũ. ²⁴ Marĩ pacu tojo wa'aca be'ro Jesucristore cũ wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Cũ wẽrĩdojaticu niwĩ. Masã wa'acũ niwĩ. ²⁵ Dũporopũ wiogu Davi a'tiro ojamũ'tãcu niwĩ Jesú cũ ucũatjere:

Pacu, mũ'urẽ ĩ'anu'cũcã'a.

Mũ'u yu'u wiogu, yu'u me'rã ninu'cũcã'a.

Tojo weegu yu'u uiwe'e.

²⁶⁻²⁸ Yu'u ejeripõ'rãpũre pũrõ e'catise me'rã ucũ'u.

Yu'ure cõ'asome wẽrĩ'cãrã nirõpũ.

Yu'u mũ'u macũ ña'ase moogũ upũ ne boasome.

Yu'u wẽrĩca be'ro apaturi masãgũsa'a tja.

Tere yu'u masĩ'i.

Tojo weegu ne uise moogũsa'a.

Pũrõ e'cati'i mũ'urẽ ĩ'agũ, ni ojacu niwĩ Davi.

²⁹ »Yu'u acawererã, musãrẽ weresĩ'rĩsa'a marĩ ñecũ Davi yere. Cũ wẽrĩcu niwĩ. Cũ wẽrĩcã, cũrẽ yaacãrã niwã. Cũ ya masãpe a'ti macãta ni'i. Marĩ masĩ'i, cũ basu pe'e cũ ye cjasere ojatipĩ. Apĩpũre ojagu weepĩ. ³⁰ Davi catigu, Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nicu niwĩ. Marĩ pacu Õ'acũ cũrẽ a'tiro ni werecu niwĩ: “Mũ'u pãrãmi nituriagupu mũ'u duti'caro weronojõta a'ti di'tare dutigu nigũsami”, nicu niwĩ. ³¹⁻³² Cũrẽ Õ'acũ tojo ní'quere Davi weremu'tãcu niwĩ Jesú cũ masãtjere. “Cũ wẽrĩgũsami. Wẽrĩ, maata masãgũsami. ãpẽrã wẽrĩ'cãrã weronojõ wẽrĩdojasome. Cũ upũ boasome”, ni ojacu niwĩ Davi. Davi a'tiro oja'cu

nimigũ, wẽrĩa wa'acũ niwĩ. Cũ ya upũ boa wa'apã. A'tere tojo nígũ, Jesure wa'atje pe'ere ojayugũ weepĩ. Jesure cũ pacũ wẽrĩ'cũpũre masõcũ niwĩ. Marĩ ĩ'a'cãrã nitjĩarã masĩ'i cũ masõ'quere. ³³ Cũ pacũ cũrẽ Ƴ'mũsepũ cũ tiro wioğũ dujiri cũmurõpũ miimũjãcũ niwĩ. Õ'acũ cũ todũporopũ ní'caronojõta cũ macũrẽ marĩrẽ Espĩritu Santure o'óducticũ niwĩ. Tojo weerã Espĩritu Santu cũ weetamuse me'rã musã ye ucũsere Ƴsã ucũapũ. ³⁴⁻³⁵ Davi pe'e cũ upũ me'rã Ƴ'mũsepũre masãmũjãatipĩ. Tojo weegũ Jesũ pe'ere wa'atjere ucũgũ weepĩ. Apeyere Jesucristore wa'atjere Davi a'tiro ojanemocũ niwĩ tja:

Õ'acũ Ƴ'mũsepũ nigũ cũ macũrẽ, yũ'ure yũ'rũoacjũre a'tiro nicũ niwĩ:

“Yũ'ũ tiro wioğũ dujiri cũmurõpũ dujigũsa'a. Mũ'ũ to dujicã, mũ'urẽ ĩ'atu'timi'cãrãrẽ narẽ ẽjõpeocã weeguti.”

Tojo nicũ niwĩ yũ'ure yũ'rũoacjũre Õ'acũ, ni ojacũ niwĩ.

Cũ a'tiro ojacũ, Jesure ucũgũ weepĩ.

³⁶ »Tojo weerã musã judío masã nipe'tirã masĩña. Jesure, musã curusapũ paabi'pe'cũre Õ'acũ cũrẽta marĩ wioğũ sõrõpĩ. Cũ Õ'acũ beseno'cuta nicã'miwĩ, ni werecũ niwĩ Pedro.

³⁷ Cũ tojo nicã tũ'orã, “Ƴsã bu'iri cũosa'a”, ni wãcũcãrã niwã. Tojo weerã Pedrore, ăpẽrã Jesũ cũ besecũ'cãrãrẽ “¿Ƴsã de'ro weerãsari?” ni sãrĩtiña'cãrã niwã.

³⁸ Na tojo nicã, Pedro narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Bũjaweti dũcayuya musã ña'arõ weeseti'quere. Jesucristore ẽjõpeo,

wāmeyeno'ña. Mūsā a'tiro wéeca be'ro Õ'acũ acobojogusami ña'arõ weeseti'quere. Tojo nicā Espíritu Santure o'ógusami. Mūsā me'rā ninu'cũcūsami. ³⁹ Õ'acũ toduporopu ní'caronojõta mūsārē, mūsā põ'rā nituriarārē, aperocjārãpãre Espíritu Santure o'ógusami. No'o nipe'tirā cū beserārē o'ógusami, ni werecu niwĩ Pedro.

⁴⁰ Cũ a'te dia'cũ wereticu niwĩ. Narē añurõ bosa, werecasanemocu niwĩ:

—A'ti di'tacjārã Jesure wějē'cārã ña'arã nima. Na ña'arõ wee'que wapa Õ'acũ bu'iri da'regusami. Na weronojõ niticã'ña. Mūsā Õ'acūrē acobojose sērĩña. Tojo weecã, Õ'acũ bu'iri da'retigusami, ni werecu niwĩ Pedro.

Jesure ějõpeori masã na weeseti'que ni'i

⁴¹ Pedro tojo ni werecã tu'orã, pãjārã Jesu-cristore ějõpeocārã niwã. Cūrē ějõpeocã ĩ'arã, be'ro Pedro quē'rã narē wāmeyecārã niwã. Cũ tojo ni wéréca numuta i'tiati mil wa'tero masã ějõpeocārã niwã.

⁴² Āpērã toduporo Jesure ějõpeo'cārã me'rã na'irõ nerēcārã niwã. Pedro quē'rã na weresere añurõ tu'otu'sacārã niwã. Na basu su'ori ba'a, Õ'acūrē ñubuenu'cũcã'cārã niwã.

⁴³ Jesú cū besecũ'cārã cū wee'caronojõta masã dutitirārē yu'rũo, apeye peje wee'ocārã niwã. Na tojo weesere ĩ'arã, masã nipe'tirã ĩ'amarĩacārã niwã. ⁴⁴⁻⁴⁵ Jesure ějõpeorã a'merĩ añurõ weetamucārã niwã. Peje cuorã na ye apeyenojõrē dua, te wapare āpērã moorārē ñucawaacārã niwã. Tojo weerã nipe'tirã

ni'cārōnojō cʉoburocārā niwā. ⁴⁶ ʉmʉcorinʉcū nipe'tirā ñubuerā wa'acārā niwā Ō'acū wi'ipʉ. Na ye wi'seripʉre e'catise me'rā a'merī sʉ'ori ba'acārā niwā. ⁴⁷ Tojo Ō'acūrē e'catise o'onu'cūcā'cārā niwā. Āpērā quē'rā narē añurō wācūcārā niwā. ʉmʉcorinʉcū Ō'acū cūrē ējōpeotimi'cārārē ējōpeocā weecu niwī. Tojo weerā siape me'rā Jesure pājārā ējōpeonemocārā niwā.

3

Pedro quē'rā sijamasītiguʉre sijacā wee'que ni'i

¹ Ni'cā numʉ dajaritero be'ro tres nicā Pedro, Juā Ō'acū wi'i pajiri wi'ipʉ ñubuerā wa'acārā niwā. Ti wi'ipʉre ʉmʉcorinʉcū ti horata Ō'acūrē masā ñubuenu'cūcā'cārā niwā. ² Topʉ na wa'asetirinʉcū ni'cū masū wī'magūpʉta do-joriwi'i sijamasītiguʉ bajua'cʉ dujicʉ niwī. Ō'acū wi'i sope pʉ'to ne sājāarō masā cūrē miaa dʉpomujācārā niwā. Ti sope wāmeticarō niwū Añurī Sope. Nipe'tirā sājāarānʉcūrē niyeru sērīdujicʉ niwī. ³ To na sājāacā ī'agū, Pedro, Juārē niyeru sērīcʉ niwī. ⁴ Cū tojo sērīcā, na pʉarāpʉta cūrē ī'acārā niwā. Pedro pe'e “Ī'aña ūsārē”, nicʉ niwī.

⁵ Cū tojo nicāta, cū narē pūrō ī'acu niwī. “Yʉ'ʉre niyeru, apeyenojō o'orātirā weesama”, ni wācūcʉ nimiwī.

⁶ Pedro cūrē nicʉ niwī:

—Yʉ'ʉ niyeru moo'o. Moomigūta, mʉ'ʉrē apeyenojō añusere weetamugūti. Jesucristo Nazarecʉ tutuaro me'rā mʉ'ʉrē sijacā weeguti.

⁷ Tojo níḡũta, cã dujigure diacjũcamocãrẽ ñe'e, wejewa'cõnũ'cõcũ niwĩ. Cũ wejewa'cõcãta, maata cã ðu'pocãrĩ añua wa'acũ niwĩ.

⁸ Cũ sijamasĩtigũ ní'cũ wã'cãnũ'cãḡũta, bu'pumajã, sijanũ'cãcũ niwĩ. Tojo bu'puma sijagũta, Õ'acũ wi'ipũ na me'rã sãjãacũ niwĩ. Ti wi'ipũ sãjãejagũ, e'catise o'ocũ niwĩ Õ'acũrẽ.

—Añu'u, Õ'acũ. Mũ'u ni'cãrõacã yũ'ure sijacã wee'e, nicũ niwĩ.

⁹⁻¹⁰ Nipe'tirã Õ'acũ wi'ipũ nirã cũrẽ ï'amasĩcã'cãrã niwã.

—Sĩ'i sõ'o bu'puma sijagũ Õ'acũrẽ e'catise o'ogũ Añurĩ Soperũ niyeru sērĩduji'cũta nim-iba, nicãrã niwã. Cũrẽ ï'amasĩ, be'ro ï'amarĩa wa'acãrã niwã.

Salomó wãmetiri tucũpũ Pedro masãrẽ were'que ni'i

¹¹ Sijamasĩtigũ ní'cũ Pedro quẽ'rãrẽ ne du'usĩ'rĩticũ niwĩ. Masã cũrẽ ï'amarĩa, Pedro quẽ'rã tiropũ omasãjãacãrã niwã. To na nerẽrõ sope pũ'to ti'aya marĩrĩ tucũ nicaro niwũ. Ti tucũ wãmeticaro niwũ Salomó tucũ.

¹² Pedro masã cũ tiro omasãjãacã ï'agũ, narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã mũsã tocã'rõ ï'amarĩati? ¿De'ro weerã mũsã ùsãrẽ pũrõ ï'ati? Mũsã ùsãrẽ “Na añurã nitjĩarã, na tutuaro me'rã sijacã weema”, ¿niti? ¹³ Ësã tutuaro mejẽta niapũ. Jesú cũ tutuaro me'rã cũ sijamasĩtigũ ní'cũ sijami. Marĩ ñecũsumũa Abrahã, Isaa, Jacob, ãpẽrã marĩ ñecũsumũa na wiogũ ní'cũ nimi Õ'acũ u'mãsepũ nigũ. Cũta tja “Yũ'u macũ

añuyur'ragu nimi" ni, tutuasere i'oami. Cũ macũta ã'rĩ sijamasĩtigu ní'cure sijacã weeami. Cũrẽta musã wiorãrẽ o'owu. Pilato i'orõ musã cũrẽ uatiwu. Cũ "Cũrẽ du'uguti wee'e" nimicã, musã "Du'uticã'ña", niwũ. ¹⁴ Jesú añugũ ña'ase moogũ nimiwĩ. Cũ añugũ nimicã, musã cũrẽ teewu. Jesure du'uwĩrõdutiwiwu. Masũ ña'agũ masãrẽ wẽjẽgũ pe'ere du'udutiwiwu Pilatore. ¹⁵ Jesú catise o'ogu pe'ere wẽjẽdutiwiwu. Cũ pacu pũrĩcã cũ macũrẽ wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Cũ tojo wee'quere ùsã i'awũ. ¹⁶ Jesúta cũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtigure sijacã weeami. Musã i'amasĩgũta nimi cũ sijamasĩtigu ní'cu. Ësã Jesucristore ãjõpeorã niyucã, cũrẽ yu'rũoami musã i'orõ. Ësã mejẽta cũrẽ yu'rũoapu.

¹⁷ »Yu'u acawererã, musã Õ'acũ macũta nimi, ni tu'omasĩtĩjarã, Jesure wẽjẽdutiwiwu. Musã wiorã quẽ'rã mejãrõta weewã. ¹⁸ Duporopu Õ'acũ cũ ye queti weremu'tãrĩ masã nipe'tirãrẽ a'tiro wereduticu niwĩ: "Cristo yu'u bese'cu pi'etigusami', nicu niwĩ Õ'acũ", ni wereturiacãrã niwã. Musã Jesure wẽjẽcã, na tojo oja'caronojõta wa'awu. ¹⁹ Musã ña'arõ weeseti'quere bujawetiya. Bujaweti ducayuya. Õ'acũ uaronojõ weeya. Tojo weecã, Õ'acũ musã ña'arõ wee'quere acobojogusami. Acobojo, ejerisãjãcã weegusami. ²⁰ Cũ bese'cure o'ógusami. Cũ tojo weecã, a'ti turipure apaturi a'tigusami tja. Cũ a'tiacju Jesucristo Õ'acũ bese'cu nimi. ²¹ Duporopu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã a'tiro ni wrecãrã niwã: "Õ'acũ bese'cu u'musepu tojánígũsami yujupu.

Be'ro Õ'acũ a'ti turire ducayugusami cũ ne waropu wee'caronojõta. Cũ tojo weeatji duporo a'ti turipare cũ macũ Jesucristore o'ógusami.” ²² Duporopu Moisé Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ marĩ ñecũsumuarẽ a'tiro nicu niwĩ: “Be'ropu marĩ wiogu Õ'acũ ni'cũ cũ ye queti wereacjare o'ógusami. Cũ yu'ure o'ó'caro weronojõta cürẽ o'ógusami. Cũ quẽ'rã marĩ acaweregu nigũsami. Musã nipe'tise cũ weresere tu'orã, añurõ tere ejõpeoya. ²³ Cũ dutisere weesĩ'rĩtirãnojõ wẽrĩrãsama. Õ'acũ narẽ cõ'agũsami. Äpẽrã judío masã me'rã ne ninemosome majã”, nicu niwĩ Moisé. ²⁴ Nipe'tirã duporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã ni'cãrõacã wa'asere ojamu'tãcãrã niwã. “Be'ropu tojo wa'arosa'a”, ni ojacãrã niwã. Ne waro Samue wãmetigu tere ojamu'tãcu niwĩ. Cũ be'rocjãrã quẽ'rã mejãrõta ojaburocãrã niwã.

²⁵ »Toduporopu marĩ ñecũ Abrahãrẽ Õ'acũ a'tiro nicu niwĩ: “Mu'cu pãrãmi nituriagu me'rã nipe'tirã a'ti di'tacjãrãrẽ añurõ weeguti.” Abrahãrẽ Õ'acũ tojo ní'quere äpẽrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã marĩ ñecũsumuarẽ wereturiacãrã niwã. Õ'acũ cũ dia'cũ mejõtare nigũ weetipĩ. Marĩ na pãrãmerã nituriarã nirã quẽ'rãrẽ tojota nigũ weepĩ. ²⁶ Cũ tojo ní'cuta marĩrẽ añurõ wéegu, marĩ judío masãrẽ cũ macũ wẽrĩ'cupure masõ, o'ómu'tãcu niwĩ. Marĩ ña'arõ weesere cõ'a, du'udutigu tojo weecu niwĩ, nicu niwĩ Pedro.

4

Pedro, Juã wiorã tiropu na wa'a'que ni'i

¹ Pedro quẽ'rã na masãrẽ ucũrĩ cura pa'ia, apĩ Õ'acũ wi'i co'terã surara wiogu, ãpẽrã saduceo masã na tiropu wa'acãrã niwã. ² Wa'a, Pedro, Juã me'rã na masãrẽ bu'ese ye bu'iri pũrõ uacãrã niwã. Pedro pe'e a'tiro ni bu'ecu niwĩ:

—Õ'acũ cũ macũ Jesure wẽrĩ'cupure masõcu niwĩ. Tojo weerã marĩ masĩ'i. Marĩ quẽ'rã wẽrĩca be'ro tojota masãrãsa'a, ni werecu niwĩ Pedro.

Saduceo masã ne ãjõpeoticãrã niwã masã wẽrĩca be'ro masãsere. Tojo weerã Pedro masãrẽ tojo nicã tu'orã, pũrõ uacãrã niwã. ³ Ua, Pedro, Juãrẽ ñe'e, bu'iri da'leri wi'ipu sõrõduticãrã niwã. Narẽ ñe'ecã, ñamica'apu nicaro niwũ. Tojo weerã ti umucoreta pa'ia wiorãpũre weresãmasĩticãrã niwã. Te ye bu'iri Pedro quẽ'rã ti ñamirẽ bu'iri da'leri wi'ipũta dujicã'cãrã niwã. ⁴ ãpẽrã Õ'acũ wi'ipu na bu'esere tu'o'cãrã pãjãrã Jesure ãjõpeocãrã niwã. Todũporopu Jesure ãjõpeomũ'tã'cãrã me'rã nĩrã, umua se'sarore ba'paqueocã, ni'cãmocusetiri mil nicãrã niwã.

⁵ Ape numu judío masã wiorã, ãpẽrã bucũrã, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masã Jerusalẽpũre nerẽcãrã niwã. ⁶ Na me'rã ãpẽrã quẽ'rã Anás pa'ia wiogu, apĩ Caifã, apĩ Juã, apĩ Alejandro, ãpẽrã pa'ia wiogu acawererã nerẽcãrã niwã. ⁷ Nerẽtoja, Pedro quẽ'rãrẽ na tiropu pijiwã'cãduticãrã niwã. Na bu'iri da'leri wi'ipu ni'cãrã na tiro etacã ã'arã, “¿Noa dutiro

me'rã musã ã'rĩ sijamasĩti'cure sijacã weeati?" ni sērĩtiña'cãrã niwã.

⁸⁻⁹ Na sērĩtiña'cã, Pedro Espĩritu Santu tutuaro me'rã, cũ weetamuse me'rã narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Musã judío masã wiorã, tojo nicã bucũrã, ¿de'ro weerã weresãti ũsãrẽ? ¿Musã “¿De'ro wee cũrẽ sijacã weeati?” ni sērĩtiña'ti? ¹⁰ Yu'u musãrẽ nipe'tirãrẽ tere weregũti. Jesucristo Nazarecjũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtimi'cũ sijami. Musã cũrẽ Jesure curusapũ paabi'pewũ. Cũ pacũ pũrĩcã cũ wērĩ'cupũre masõcũ niwĩ. Cũ tutuaro me'rã ã'rĩ sijamasĩtigũ ní'cũ sijami.

¹¹ Dũporopũ Jesure Ő'acũ ye queti oja'cũ a'tiro ni ojamũ'tãcũ niwĩ: “Masã ũtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na ũatica pjĩrẽ cõ'arãsama. Na cõ'aca pjĩ me'rã ãpẽrã pe'e añurõ tutuari wi'i weerãsama.” A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e te oja'que. Musã Jesucristore ũatiwũ. Musã cũrẽ ũatimicã, cũ pacũ cũ wērĩ masãca be'ro wiogũ sõrõcũ niwĩ. ¹² A'ti turipũre Jesucristo dia'cũ nimi marĩrẽ yu'ruogũ. ãpẽrãpũa marĩrẽ ne yu'ruomasĩtisama, nicũ niwĩ Pedro.

¹³ Cũ tojo nicã tũ'orã, wiorã tũ'omarĩa wa'acãrã niwã. Na basu a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Ãrã mejõ nirã nima. Bu'e'cãrã mejẽta nima. Na bu'eti'cãrã nimirã, añurõ masĩse, wãcũtutuase me'rã ucũma. Na tojo weecã, marĩ narẽ ĩ'amasĩ'i. ãrã Jesú me'rã ní'cãrã nima, nicãrã niwã. ¹⁴ Na yu'ruono'cũ Pedro, Juã tiro nu'cũcã ĩ'atjĩarã, wiorã ucũnemomasĩticãrã niwã.

¹⁵⁻¹⁶ Be'ro Pedro quẽ'rãrẽ wiorã nerẽrĩ tucũpũ ní'cãrãrẽ aperopũ wijaaduticãrã niwã yujupũ.

Na wijáaca be'ro na se'saro a'merĩ ucũcãrã niwã:

—¿De'ro weerãsari marĩ ã'rãrẽ? Nipe'tirã Jerusalécjãrã na sijamasĩti'cure yu'rũocã tu'ope'ticã'sama. Tojo weerã “Yu'rũotiamã, tojo nima'acãrã weema”, marĩ narẽ nímasĩtisa'a.¹⁷ Masã aperocjãrãpu tojo wa'a'quere tu'onemocã uatisa'a. Tojo weerã a'tiro nĩrã narẽ: “Jesú ye quetire ne ucũnemoticã'ña majã” nĩrã, nicãrã niwã.

¹⁸ Ucũtojanũ'cõ, Pedro, Juãrẽ pijisõrõcãrã niwã tja. Na, na tiropũ etacã, “Ãpẽrãpure Jesú ye quetire musã ne werenemoticã'ña” ni, ducicãrã niwã.

¹⁹⁻²⁰ Na tojo nicã tu'orã, Pedro quẽ'rã yu'ticãrã niwã:

—Ësã musã dutiro wéerã, Õ'acũ dutiro pe'ere weetibosa'a. ¿Noa dutiro weecã uasari Õ'acũ? Musã a'tere wãcũña. Ësã ã'a'quere, ãsã tu'o'quere weredu'umasĩtisa'a, ni yu'ticãrã niwã.

²¹ Na tojo nicã tu'orã, wiorã pe'e tutuaro me'rã uise o'osĩ'rĩrã, narẽ ninemocãrã niwã:

—Wereticã'ña. Musã Jesú ye quetire werenemocã, musãrẽ bu'iri da'rerãti, nicãrã niwã. Narẽ maata bu'iri da'remasĩti, du'uwĩrõcã'cãrã niwã. Masã Õ'acũrẽ narẽ yu'rũo'quere e'catise o'ocã ã'arã, tojo weecãrã niwã.

²² Na yu'rũono'cũ cuarenta cũ'marĩ yu'rũro cũocũ niwã.

Jesure ãjõpeorã na Õ'acũrẽ weetamuse sãrĩ'que ni'i

²³ Pedro, Juã topu ní'cārã wijaa, na me'rãcjãrã nirĩ wi'ipũ wa'acãrã niwã. Ti wi'ipũ etarã, pa'ia wiorã, bũcurã narẽ tojo ní'quere werẽcãrã niwã.

²⁴ Na tojo ni werẽcã tu'orã, nipe'tirã ti wi'ipũ nirã ni'cãrõnojõ wãcũseti, Õ'acũrẽ sãrĩcãrã niwã:

—Õ'acũ, ãsã wiogu, mu'u nipe'tise a'ti turi cjasere weecu niwũ. U'muse, maarĩ, nipe'tirã tepũ nirãrẽ weecu niwũ. ²⁵ Dũporopũ Espĩritu Santu wãcũse o'oro me'rã ãsã ñecũ Davire mu'u macũ Jesure masã ña'arõ weeatjere mu'u weremu'tãduticũ niwũ. Davi mu'u dutisere weegũ a'tiro nicũ niwĩ:

Judío masã nitirã Õ'acũ cã bese'cũ me'rã uputu uarãsama.

Judío masã quẽ'rã Õ'acũ bese'cure ña'arõ wees'ĩrĩrãsama.

Tojo wãcũmirã, ne põtẽosome.

²⁶ A'ti di'tacjãrã wiorã a'merĩ nerẽrãsama Õ'acũrẽ yu'rũnu'cã, cũrẽ ña'arõ wees'ĩrĩrã.

Cũ bese'cũ quẽ'rãrẽ tojota ña'arõ wees'ĩrĩrãsama.

Mu'u tojo ni wereduticũ niwũ ãsã ñecũ Davire.

²⁷ »Cũ tojo ni oja'caronjõta queoro wa'awũ. A'ti macãpũre mu'u macũ Jesú, mu'u bese'cure wẽjẽrãtirã Herode, Poncio Pilato, ãpẽrã judío masã nitirã, judío masã me'rã a'merĩ nerẽwã.

²⁸ Tojo weerã wẽjẽcã'wã cũrẽ. Dũporopũ mu'u macũrẽ wẽjẽatjere masĩtojacũ niwũ. “Tojo wa'arosa'a”, nicũ niwũ. Mu'u masĩ'quere yu-juputa ni'cãrõacã weerã weema. ²⁹ Õ'acũ, ãsãrẽ

pa'ia wiorã mu'u macũ ye quetire wereduti-tiama. "Musã werecã, musãrẽ bu'iri da'rerãti", niama. Na ùsãrẽ tojo ní'quere wãcũña. Mu'u dutiro weesĩ'rĩsa'a. Ësãrẽ mu'u tutuasere o'onemoña. Ësã mu'u tutuase o'ocã, mu'u macũ ye quetire ucũtutuarãsa'a. ³⁰ Mu'u macũ Jesú tutuaro me'rã ùsãrẽ masã dutitirãrẽ yu'rucã, a-peye quẽ'rãrẽ weeĩ'ocã weeya. Mu'u tojo weecã, masã mu'u tutuasere ĩ'arãsama, ni sãrĩcãrã niwã Õ'acãrẽ.

³¹ Na tojo ni sãrĩca be'ro na nirĩ wi'i a'meña'caro niwũ. Tojo wa'acã, ti wi'ipũ nirã Espĩritu Santure cuoyu'rucãrã niwã tja. Tojo weerã cũ weetamuse me'rã Jesú ye quetire uiro marĩrõ werecãrã niwã.

Jesure ãjõpeorã na cuosere a'merĩ ducawaaque ni'i

³²⁻³³ Jesú besecũ'cãrã tutuaro me'rã Jesú wẽrĩ'cupũ masã'quere werenu'cũcã'cãrã niwã. Õ'acũ narẽ pũrõ weetamucũ niwĩ. Nipe'tirã Jesure ãjõpeorã ni'cãrõnojõ wãcũsetiburocãrã niwã. Na cuosere "Yé dia'cũ ni'i", niticãrã niwã. Tojo weerã na cuosere a'merĩ ducawaacãrã niwã. ³⁴⁻³⁵ Wi'seri, di'ta cuorã duacãrã niwã ãpẽrãpure. Na dua'que wapare ñe'e, apeyenojõ moorãrẽ ducawaadutirã Jesú cũ besecũ'cãrãrẽ o'ocãrã niwã. Jesú besecũ'cãrã tere ñe'e, apeyenojõ moorãrẽ ducawaacãrã niwã. Tojo weerã pajasecuorã waro marĩcãrã niwã. Ni'cãrõnojõ cuoburocãrã niwã.

³⁶ Ni'cũ Jesure ãjõpeogu José wãmetigu nicũ niwĩ. Leví ya curuacjũ Chipre wãmetiri nucãrõcjũ nicũ niwĩ. Jesú cũ besecũ'cãrã pe'e

cūrē Bernabé pisucārã niwã. Bernabé griego ye me'rã “Masārē e'catise o'ogu” nirõ weesa'a. ³⁷ Cũ di'ta cã'rõacã c̄uocu niwĩ. Ti di'tare ãpērãrē duacu niwĩ. Cũ dua'que wapare nipe'tiseputa Jesú besecũú'cãrãrē o'ope'ocã'cu niwĩ.

—Marĩ me'rãcjãrã apeyenojõ moorãrē ducawaaya, nicu niwĩ.

5

Ananía, Safira na nisoo'que ni'i

¹ ãpērã Jesure ějõpeorã Ananía wãmetigu, cũ numo Safira Bernabé cũ wee'caronojõ weeticãrã niwã. Na quẽ'rã di'ta duacãrã niwã ãpērãpũre. ² Na dua'que wapare Jesú besecũú'cãrãrē o'ocu niwĩ. Nipe'tise cũ niyeru ñe'e'quere o'ope'oticu niwĩ. Apeyere cũ basu nũrõcã'cu niwĩ. Na tojo wee'quere na se'saro pũarãta cũ numo me'rã masĩcãrã niwã. Pedrore niyerure o'ogu, “Tocã'rõta wapayeama”, nisoocu niwĩ.

³⁻⁴ Te niyerure ñe'egũ, Pedro cūrē nicu niwĩ:

—Te di'ta mu'u ye di'ta niwã. Te mu'u dua'que wapa mu'u ye niyeruta niapã. Mu'u no'o o'osĩ'rĩrõ o'oboapã. Mu'u ãsã dia'cūrē nisoogu weewe'e. Tocã'rõta niyeru wapayeama nĩgũ, Espĩritu Santure nisoogu wee'e. Mu'u tojo nisoocã, wãtĩ mu'ũrē sãjãyu'rũapĩ mu'u wãcũsepure, nicu niwĩ Pedro.

⁵ Tojo nicãta, Ananía burũque'a, wẽrĩa wa'acu niwĩ. ãpērã tojo wa'acã tu'orã, uputu uicãrã niwã.

6 Be'ro cǔ wě́rica be'ro ma'mapjia ti wi'ipɯ sǎjǎa, cǔrē yaarǎ wa'arǎ, su'ti caseri me'rǎ oma, miwijaacǎrǎ niwǎ.

7 I'tia hora cǔ wě́rica be'ro na nirǐ wi'ipɯ Safira cǔ nɯmo ní'co sǎjǎtaco niwō tja. Co marǎpɯ wě́rǐ'quere masǐtico niwō.

8 Ti wi'ipɯ sǎjǎtacǎ, Pedro core sě́rǐtiña'cu niwǐ:

—¿Nirōta mɯsǎrē tocǎ'rōta niyeru wapayeati mɯsǎ di'ta dua'que wapare? nicɯ niwǐ.

A'tiro ni yu'tico niwō:

—Tocǎ'rōta niyeru wapayeama, co marǎpɯ nisoo'caronojōta nico niwō.

9 Co tojo nicǎ, Pedro nicɯ niwǐ:

—Mɯsǎ Espǐritu Santu ĩ'orō nisooapɯ. Ō'acǔ ĩ'atisami ũsǎ tojo weecǎ, ¿ni wǎcǔmiati? Ni'cǎrōacǎ mɯ'ɯ marǎpɯre yaarǎ eja'cǎrǎ tojatarǎ weema. Mɯ'ɯ quě'rǎ mɯ'ɯ marǎpɯ wa'a'caronojōta wě́rǐgōsa'a. Mɯ'ɯ quě'rǎrē yaarǎsama mɯ'ɯ marǎpɯre yaa'caro weronojōta, nicɯ niwǐ Pedro.

10 Cǔ tojo nicǎta, co quě'rǎ burɯque'a, wě́ria wa'aco niwō. Co marǎpɯre yaarǎ eja'cǎrǎ tojatarǎ, co wě́rǐ'copɯre bocaecǎrǎ niwǎ. Náta tja core miaa, yaarǎ wa'acǎrǎ niwǎ co marǎpɯ mijǐrē yaa'caropɯta tja. Na nisoo'que ye bu'iri wě́rǐcǎrǎ niwǎ.

11 Be'ro Ananía, Safirare tojo wa'a'quere tu'orǎ, nipe'tirǎ Jesure ějōpeorǎ, āpě́rǎ quě'rǎ ɯpɯtu uicǎrǎ niwǎ.

Pedro quě'rǎ Ō'acǔ tutuaro me'rǎ na wee'ĩ'o'que ni'i

12-15 Jesure ãjõpeorã na'irõ Salomó wãmetiri tucũpũ nerẽnu'cũcã'cãrã niwã. Æpẽrã Jesure ãjõpeotirã na me'rã ba'pãtiui nicãrã niwã. Narẽ ba'pãtiuimirã, Jesure ãjõpeorãrẽ aãurõ wãcũseticãrã niwã. Æpẽrã ¼mua, numia pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã.

Jesú besecũú'cãrã masã wa'teropũre peje aãuse wee'ocãrã niwã. Dutitirãrẽ yu'rũo, peje apeyenojõ weenemocãrã niwã. Na tojo weecã ã'arã, pãjãrã dutitirãrẽ na tiro na nerẽrĩ tucũpũ miacãrã niwã. Masã ti tucũrẽ mu'muamũjãcãrã niwã. Æpẽrãrẽ tojo weerã ma'a tiropũ na cũñase me'rã cũucãrã niwã. Pedro na tiro yu'rũagu, narẽ ñapeocã uacãrã niwã. Æpẽrã cũ ñapeotimicã, “Cũ wãtĩquecũurõ me'rã yu'rũrãsa'a”, ni wãcũcãrã niwã. ¹⁶ Apeye macãrĩ Jerusalẽ sumuto nise macãrĩcjãrã quẽ'rã yu'rũodutirã dutitirãrẽ Jerusalẽpũ miacãrã niwã. Wãtã sãjãno'cãrã quẽ'rãrẽ miacãrã niwã. Jesú besecũú'cãrã nipe'tirã masãrẽ yu'rũocãrã niwã.

Pedro quẽ'rã bu'iri da'reri wi'ipũ duji'cãrã wijaa'que ni'i

¹⁷ Na tojo weecã tu'orã, pa'ia wiogũ, cũ me'rãcjãrã saduceo masã Jesú besecũú'cãrãrẽ uorã, pũrõ uacãrã niwã. ¹⁸ Tojo weerã Jesú besecũú'cãrãrẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ miaa, sõrõcãrã niwã. ¹⁹ Wiorã narẽ tojo weemicã, ti ñamita Õ'acũrẽ wereco'tegũ ¼'mũsecjũ na nirĩ tucũpũ bajuacũ niwĩ. Bajua, na wiorã bi'ãca sopere pão, a'tiro nicũ niwĩ:

—Wijaaya. ²⁰ Õ'acũ wi'ipũ masãrẽ wererã wa'aya. “Mũsã Jesure ẽjõpeorã, cũ me'rã catinu'cũrãsa'a”, ni wereya narẽ, nicũ niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegũ.

²¹ Cũ tojo nĩca be'ro na bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cãrã wijaa wa'acãrã niwã. Ape nũmũ bo'reacã Õ'acũrẽ wereco'tegũ ní'caronojõta Õ'acũ wi'ipũ wererã wa'acãrã niwã. Na topũ wereri cura pa'ia wiogũ, tojo nicã cũ me'rãcjãrã nipe'tirã judío masã wiorãrẽ nerẽdutiãrã niwã. Na nerẽpe'tica be'ro surarare “Narẽ pijirã wa'aya marĩ ñamica'a bi'adũpo'cãrãrẽ”, nío'ocãrã niwã. Na wijaa'quere masĩticãrã niwã.

²² Na tojo nicã tũ'orã, surara narẽ pijirã wa'acãrã niwã na bi'adũpoca wi'ipũ. Ti wi'ipũ sãjãa, na nĩca tucũrẽ pão, ï'acãrã nimiwã. Ne marĩcãrã niwã. Na marĩcã ï'a, narẽ bocati, wiorãpũre wererã wa'acãrã niwã. ²³ Wiorã tiro eja, “Ne marĩama. Añurõ bi'aca tucũ nimiapũ. Ti sope co'terã quẽ'rã añurõ co'temiama. Na tojo weemicã, ùsã ti sopere pão ï'acã, ne ni'cũ marĩami”, ni werecãrã niwã surara wiorãpũre.

²⁴ Na tojo ni werecã tũ'orã, pa'ia wiorã, Õ'acũ wi'i co'terã surara wiogũ pũrõ wãcũque'ticãrã niwã.

—¿De'ro wa'apariba narẽ? nicãrã niwã.

²⁵ Na wijaa'quere wãcũrĩ cura ni'cũ Õ'acũ wi'ipũ ní'cũ pa'ia wiorã tiropũ etagũ, narẽ werecũ niwĩ:

—Sõ'onícãrã bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cãrã Õ'acũ wi'ipũ masãrẽ bu'erã weeama, ni werecũ niwĩ.

26 Cũ werecã tu'orã, surara wioꝝũ ãpẽrã surara me'rã Jesú besecũú'cãrãrẽ ñe'erã wa'acãrã niwã. Narẽ ñe'erã, masã ûsãrẽ ùtãperi me'rã narẽ ma'írã doqueri nírá, ne mejẽcã weeticãrã niwã.

27 Be'ro narẽ wiorã decopũ miaa, topũ sãjãejacã, pa'ia wioꝝũ narẽ nicũ niwĩ:

28 —Ûsã musãrẽ Jesú ye quetire bu'edutitimiapũ. Tere “Bu'erã wa'aya”, ne nitiapũ. Ûsã musãrẽ tojo dutítimicã, nipe'tiropũ Jerusalẽpũre musã bu'ese se'sa wa'a'a. Musã masãrẽ tojo ni bu'ecã, “Jesú na ye bu'irita wẽrĩpĩ”, ni wãcũrãsama ûsãrẽ. Na tojo ni wãcũcã ñarã weesa'a, nicũ niwĩ pa'ia wioꝝũ narẽ.

29 Tojo nicãta, Pedro, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã cũrẽ yũ'ticãrã niwã:

—Wiorã dutise yũ'ruoro Ô'acũ ye pe'ere nemorõ weeroña'a. Ûsã musã dutiro wéerã, Ô'acũ dutiro pe'ere weetibosa'a.

30 »Ô'acũ marĩ ñecũsumua wioꝝũ Jesú wẽrĩ'cũpũre, musã curusapũ paabi'pe wẽjẽduti'cũre masõcũ niwĩ.

31 Masõtoja, ñ'mũsepũ cũ tiro wioꝝũ dujiri cũmurõpũ miimujãcũ niwĩ. Cũrẽ topũ miimujãgũ, marĩrẽ yũ'ruo'cũre marĩ wioꝝũ niato ni, sõrõcũ niwĩ. Tojo weegũ marĩ judío masãrẽ marĩ ña'arõ weeseti'quere bujaweticã, marĩrẽ acobojogusami.

32 Ûsã Ô'acũ tojo wee'quere werecusiarĩ masã ni'i. Ûsã Espĩritu Santure cwoyurã, cũ me'rã Ô'acũ tutuasere wee'õapũ masãrẽ. Nipe'tirã Ô'acũ dutiro weerãrẽ Espĩritu

Santure o'ógusami, ni werecārã niwã Pedro quẽ'rã.

³³ Cũ tojo nicã tu'orã, wiorã pe'e Ɂputu waro uacārã niwã.

—Ma. Ā'rãrẽ wějẽrã marĩ, nicārã niwã.

Cũ me'rãcjãrã wiorãrẽ Gamalie were'que ni'i

³⁴ Ni'cũ fariseo masũ Gamalie wãmetigu wiorã me'rã na nerẽrõputa nicu niwĩ. Moisé oja'quere masãrẽ bu'egu nicu niwĩ. Masã cãrẽ “Añugũ nimi”, ni wãcũcãrã niwã. Wiorã Jesú besecúú'cãrãrẽ na “Wějẽrã” nicã tu'ogu, Gamalie wã'cãnu'cã, “Ā'rãrẽ pijiwijaaniña yu-jupu”, nicu niwĩ. Āpẽrã wiorãrẽ na tu'otiro apeyenojõ wereguti nígu, tojo nicu niwĩ. ³⁵ Na wijaáca be'ro topu nirã wiorãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Añurõ wãcũña musã narẽ weesĩ'rĩsere.

³⁶ Ti numupure ni'cũ Teuda wãmetigu “Yu'u wiogu ni'i”, ni wãcũcu nimiwĩ. Cuatrocientos masã cũ bu'esere sirutucãrã niwã. Be'ro cãrẽ ãpẽrã wějẽcõ'acã'cãrã niwã. Cãrẽ wějẽca be'ro cũ me'rã nimi'cãrã no'o Ɂaro wa'astepe'tia wa'acãrã niwã. Tojo wéeca be'ro cũ bu'emique pe'tia wa'acaro niwã. ³⁷ Be'ro wiogu masãrẽ ba'paqueori cura apĩ Juda wãmetigu Galileacjũ nicu niwĩ. Cũ quẽ'rãrẽ pãjãrã masã cũ bu'esere sirutucãrã nimiwã. Be'ro cãrẽ tja ãpẽrã wějẽcõ'acãrã niwã. Cãrẽ wějẽca be'ro cũ yarã nimi'cãrã wa'astepe'tia wa'acãrã niwã mejãrõta tja. ³⁸ Yu'u tojo weegu musãrẽ tojo wa'a'quere were'e. Sõjã pũrĩcãrẽ ña'arõ weeticã'ña. Narẽ du'ucã'ña. Na bu'ese na wãcũse me'rã bu'ecã, pe'tia wa'arosa'a Teuda, Judare wa'a'caronojõta.

39 Õ'acũ dutiro me'rã na bu'ecã pũrĩcãrẽ, musã ne põtẽosome. Tojo weerã musã narẽ wějẽrã, Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãrã weebosa'a. Tojo weerã du'uya narẽ, ni werecu niwĩ Gamalie wiorãrẽ.

40 Cũ tojo nisere tu'orã, “Jaũ. Ā'rĩ marĩrẽ diacjũta ucũmi”, ni wãcũcãrã niwã. Be'ro Pedro quẽ'rãrẽ pijiocãrã niwã tja. Na topu sãjãejacã ĩ'arã, wiorã surarare tãrãduticãrã niwã. Tãrãtoja, “Jesú ye quetire ne apaturi werenemoticã'ña”, nicãrã niwã. Nitoja, narẽ du'uwĩrõcã'cãrã niwã.

41 Na wiorã tiropu ní'cãrã wijaa, a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Õ'acũ marĩrẽ “Jesú ye quetire wereya” nicã, añu ni'i. Tojo weerã wiorã na tãrãmicã, marĩ añurõ e'catise me'rã ni'i, nicãrã niwã.

42 Wiorã narẽ bu'edutitimicã, Õ'acũ wi'ipũ, wi'seripũ Jesú nipe'tirãrẽ yu'rũogu nimi nisere bu'enu'cũcã'cãrã niwã.

6

Jesú beseçũ'cãrã narẽ weetamuajãrẽ bese'que ni'i

1 Be'ro siape me'rã pãjãrã waro judío masã Jesure ëjõpeocãrã niwã. Na me'rã ape di'tacjãrã griego ye ucũrã nicãrã niwã. Ti di'tacjãrã waro pe'e Judeacjãrã hebreo yere ucũcãrã niwã. Na pãjãrã Jesure ëjõpeonemorĩ cura náta tja du'sasocãrã niwã ba'ase etise me'rã. Tojo weerã griego ye ucũrã hebreo ye ucũrãrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Musã umucorinucũ ba'ase etirã, musã yarã wapewia numia pe'ere ba'ase pacase o'orã

niapꞰ. Ɖsã yarã numia pe'ere o'majãcã o'orã niapꞰ, nicãrã niwã.

² Na tere dꞰ'sasocã tꞰ'orã, Jesú besecúú'cãrã nipe'tirã Jesure ẽjõpeorãrẽ nerẽduticãrã niwã. Nerẽtojaca be'ro narẽ a'tiro ni werecãrã niwã:

—Ɖsã ba'ase etirã, Jesú ye queti pe'ere weretibosa'a. Ɖsã tere weredu'ucã, ña'a nibosa'a. ³ Tojo weerã ɯmua ba'ase etiajãrẽ musã wa'tero nirãrẽ beseya. Siete beseya añurõ masĩrãrẽ, Espĩritu Santu dutiro weenu'cũrãrẽ. Masã “Náta nima añurã” nino'rãrẽ beseya. Musã bese'cãrãrẽ ba'ase etirã sõrõno'rõsa'a. ⁴ Tojo weerã Ɖsã pe'e ñubuenú'cũ, Jesú ye quetire bu'enu'cũcã'rãsa'a, nicãrã niwã.

⁵ Masã na tojo nicã tꞰ'orã, “Añu'u majã”, ni wãcũcãrã niwã. Tere wãcũtoja, besecãrã niwã Estebare. Cũ añurõ Ɖ'acũrẽ ẽjõpeogꞰ, Espĩritu Santu tutuasere ɯoyu'rugꞰ nicꞰ niwĩ. Āpẽrãrẽ mejãrõta cũ weronõjõ nirãrẽ besecãrã niwã. Na a'tiro wãmeticãrã niwã: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás Antioquíacjũ. Cũ judío masũ nitimigũ, na weronõjõ ẽjõpeosetigꞰ nicꞰ niwĩ. Ā'rãrẽ besecãrã niwã.

⁶ Narẽ besetoja, “Ā'rãrẽ beseapꞰ” ni, Jesú cũ besecúú'cãrã tiropꞰ miacãrã niwã. Narẽ na da'ratje cjasere sõrõrã, na dupopare ñapeo, Ɖ'acũrẽ sẽrĩbosacãrã niwã.

⁷ To be'ro nipe'tiropꞰ Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwũ. Pãjãrã Jerusalęcjãrã cũrẽ ẽjõpeonemocãrã niwã. Pa'ia quẽ'rã pãjãrã ẽjõpeocãrã niwã.

Estebare weresã, wiorã tiropu cūrẽ mia'que ni'i

⁸ Estebare Õ'acũ añurõ weetamucu niwĩ. Tojo weegu cũ Õ'acũ tutuaro me'rã pãjãrã duitirãrẽ yu'rũo, peje añuse wee'onemocu niwĩ masã wa'teropure.

⁹ Cũ tere weecã ĩ'arã, cūrẽ ãpẽrã judío masã ĩ'atu'ticãrã niwã. Cūrẽ ĩ'atu'tirã ni'cãrẽrã ni'cã wi'i judío masã nerẽrĩ wi'i Libertado wãmetiri curuacjãrã nicãrã niwã. Na ãpẽrãrẽ da'rawã ñaco'terã wija'cãrã nicãrã niwã. ãpẽrã cūrẽ du'sasowã'cõrã Cirenejãrã, Alejandríacjãrã, Cilicia di'tacjãrã, Asia di'tacjãrã na me'rã nicãrã niwã. ¹⁰ Cūrẽ na tojo weecã, Espíritu Santu cũ ucũcã, Estebare peje masise o'ocu niwĩ. Tojo weerã na cũ me'rã ne ucũ põtẽoticãrã niwã.

¹¹ Be'ro na cũ me'rã ucũ põtẽoti, masã ĩ'atiropu ãpẽrã masãrẽ niyeru wapaye, nisoodutio'ocãrã niwã:

—“Esteba marĩ ñecũ Moisé cũ duti'quere ña'arõ ucũami. Õ'acũ quẽ'rãrẽ ña'arõ ucũami”, ni wereya masãpũre, nicãrã niwã.

¹² Na wapaye nisoodutio'o'cãrã masãpũre wa'a, werecãrã niwã na ní'caronojõta. Tere werecã tu'orã, masã pe'e queoro ëjõpeocãrã niwã. Tojo weerã nipe'tirã masã, ãpẽrã judío masã bucũrã, Moisé oja'quere bu'eri masã Esteba me'rã pũrõ uacãrã niwã. Na uacã ĩ'arã, narẽ uarosãjãcã wee'cãrã maata cūrẽ ñe'e, pa'ia wiorã tiropu miacãrã niwã. ¹³ Na tiropu etarã, ãpẽrã masãrẽ mejãrõta nisoodutio'ocãrã niwã tja.

—Ā'rī Ō'acū wi'i pajiri wi'ire ña'arō ucūami. Moisé cū duti'que quē'rārē tojota niami. ¹⁴ Apeye “Jesú Nazarecjū ti wi'i Ō'acū wi'ire cō'agūsami”, niami. “Moisé marīrē weedutigu cū'que quē'rārē ducayugusami”, niami, nisoocārā niwā wiorārē.

¹⁵ Na tojo nicā tū'orā, wiorā Estebare pūrō ĩ'acārā niwā. Na cūrē ĩ'acā, cū ya diapoa asistea wa'acaro niwū. Ō'acūrē wereco'tegu ũ'musecjū weronojō bajuri diapoa wa'acaro niwū.

7

Esteba wiorārē were'que ni'i

¹ Estebare na ĩ'arī cura pa'ia wiogu sērītiña'cu niwī:

—¿Mū'urē diacjū nise me'rāta weresāti? nicu niwī.

² Cū tojo nicā, Esteba yū'ticu niwī:

—Acawererā, yū'ure tū'oya. Ō'acū añurō asistegu, nipe'tise masīyū'rūagu marī ñecū Abrahārē ucūcu niwī Mesopotamia caldea masā nirōpū. Harā wāmetiri macāpū wa'ase dūporo cūrē ucūcu niwī. ³ A'tiro nicu niwī: “A'ti di'tare, mū'ū acawererārē wijayá. Wa'aya yū'ū mū'urē di'ta wereatjopū”, nicu niwī. ⁴ Tojo nicā tū'ogu, cū acawererā caldeo masā ye di'tapū ní'cu wija, Harāpū macārī wa'acu niwī. Topū ni, be'ro Abrahā pacu wērīa wa'acu niwī. Cū pacu wērīca be'ro Ō'acū cūrē wijaduticu niwī tja, a'ti di'ta Judea marī nirōrē a'tidutigu. ⁵ Cū a'topū etacā, cūrē ne cā'rōacā di'ta o'oticu niwī yujupū. O'otimigūta, “Be'ropū mū'ū ye, mū'ū pārāmerā

nituriarã ye di'ta nirõsa'a", nicu niwĩ. Õ'acũ tojo nícaterore Abrahã ne ni'cũ põ'rãmarĩcu niwĩ. ⁶ Õ'acũ cūrē apeye ninemocu niwĩ tja: "Mũ'u pãrãmerã nituriarã ape di'tapu nirãsama yujupu. Cuatrocientos cãmari ti di'tacjãrã peorã nirãsama. Narẽ da'raduti, tãrãperãsama. ⁷ Yu'u narẽ tojo weecã, ti di'tacjãrãrẽ bu'iri da'regusa'a. Narẽ da'retoja, mũ'u pãrãmerã nituriarã ti di'tapu ni'cãrã wija, yu'ure a'topu ñubuepeorã a'tirãsama", nicu niwĩ Õ'acũ. ⁸ Cũ tojo níca be'ro Abrahãrẽ a'tiro weeduticu niwĩ: "Nipe'tirã umuarẽ na õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'aña. Musã a'tiro wéerã, yu'ure i'orãsa'a musã ejõpeosere", nicu niwĩ Õ'acũ. Tojo weegu Abrahã cũ macũ Isaare ni'cã semana cũ bajuáca be'ro cũ õ'rẽcju yapa caserore yejecõ'acu niwĩ. Isaa quẽ'rã cũ macũ Jacore tojota weecu niwĩ. Jacob mejãrõta weecu niwĩ cũ põ'rã docere. Õ'acũ duti'caronojõta weecãrã niwã, ni werecu niwĩ Esteba.

⁹⁻¹⁰ »Jacob põ'rã marĩ ñecũsumua na acabiji Joseré uorã, ãpẽrã masãrẽ da'raco'teacju niato níra duacãrã niwã. ã'rã duu'cãrãta tja ãpẽrãpũre Egiptocjãrãrẽ duaturiacãrã niwã. Na duáca be'ro cũ pi'etisetirinucũ Õ'acũ cūrē weetamunu'cũcã'cu niwĩ. Cūrē weetamugũ, peje masise o'ocu niwĩ. Faraõ Egipto di'ta wiogu cūrē tu'sayu'ruacu niwĩ. Tojo weegu cũ docacjũ wiogu sõrõcu niwĩ. Apeyere faraõ cũ ya wi'icjase da'rãse wiogu sõrõcu niwĩ.

¹¹ »José topu wiogu nirĩ cura nipe'tiro Egiptopũre ba'ase pe'tia wa'acaro niwã. Cũ

acawererã, marĩ ñecũsumua nirõpu Canaápu quẽ'rãrẽ pe'tia wa'acaro niwũ. Te pe'tica be'ro masã te di'tapu nirã uputu ujaboacãrã niwã. Marĩ ñecũsumua Abrahã pãrãmerã quẽ'rãrẽ ne ba'ase marĩcaro niwũ. ¹²⁻¹³ Be'ro Jacob “Egiptopu ba'ase duase niaporo” nicã tu'ogu, cũ põ'rãrẽ “Duurã wa'aya”, nío'ocu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'orã, Egiptopure ne wa'arã weecãrã niwã. Topu eta, ba'ase duu, na ya wi'ipu tja majãmitojati a'titicãrã niwã. Be'ro na te ba'ase na duu'quere ba'ape'o, apaturi duurã wa'acãrã niwã mejãrõpũta tja. Titare majã na etacã, José “Yũ'u musã acabiji ni'i musã dua'cu”, ni werecu niwĩ cũ ma'misumuarẽ. Be'ro faraõ quẽ'rã “Ã'rã José ma'misumua niama” nicã tu'ocu niwĩ. ¹⁴ To be'ro José cũ ma'misumua me'rã queti o'ócu niwĩ cũ pacupure. “Marĩ pacu, nipe'tirã marĩ acawererã macãrĩ a'tiato a'topu”, nío'ocu niwĩ narẽ. Cũ acawererã pe'e setenta y cinco nicãrã niwã. ¹⁵ Cũ uocã tu'ogu, Jacob cũ põ'rã me'rã José tiropu wa'arã, Egiptopure bu'acãrã niwã. Topu nígũta, na pacu Jacob wẽrĩa wa'acu niwĩ. Cũ põ'rã marĩ ñecũsumua cũ weronojõta wẽrĩpe'tidija wa'acãrã niwã. ¹⁶ Be'ropu na õ'arĩrẽ yaarã wa'arã Siquem wãmetiri macãpu miacãrã niwã. Abrahã cũ Hamor põ'rãrẽ ùtã tuti dúuca tutipu cũ mijĩrẽ yaa'caropũta narẽ siosõrõcũuocãrã niwã.

¹⁷ »Õ'acũ toduporopu Abrahãrẽ nicu niwĩ: “Mũ'u pãrãmerã nituriarãpu ape di'tapu ní'cãrã a'ti di'ta Canaápu tojatirãsama tja.” Cũ tojo ní'que ejatji duporoacã Egiptopu

nírã, marĩ ñecũsumua pãrãmerã pãjãrã masãputinemocãrã niwã. ¹⁸ Egiptopure na nicã, apĩ wiogũ sãjãcũ niwĩ tja. Joseré duporopũ wẽríca be'ro niyucã, ne masíticũ niwĩ. ¹⁹ Cũ marĩ ñecũsumua pãjãrã na masãputicã ñ'a, narẽ ña'abutiario weepẽcũ niwĩ. Na põ'rã ne bajua'cãrã umuarẽ wẽríato nígũ aperopũ cõ'adutimũjãcũ niwĩ. ²⁰ Cũ narẽ tojo dutiri cura Moisé bajuacũ niwĩ. Cũ añubutiaguacã nicũ niwĩ. Cũ pacũsumua i'tiarã mujĩpũ na ya wi'ipure cãrẽ masõcãrã niwã. ²¹ Be'ro na cãrẽ wẽjẽrĩ nírã, diapũ po'ocãrã niwã. Na po'óca be'ro Faraõ macõ cãrẽ ñ'abocaco niwõ. Ñ'aboca, miimajãco niwõ co ya wi'ipũ. Topũ co macũrẽ weronojõ cãrẽ masõco niwõ. ²² Cũ ti wi'ipũ bucua, nipe'tise Egiptocjãrã na bu'esere bu'ecũ niwĩ. Cũ masĩse me'rã ucũ, nipe'tisere añurõ weecũ niwĩ.

²³ »Be'ro Moisé cuarenta cũ'marĩ cũogũ, cũ acawererã tiropũ sijagũ wa'acũ niwĩ. ²⁴ Topũ ejagũ, ni'cũ Egiptocjũ cũ acaweregure paacã ñ'acũ niwĩ. Cũ tojo weecã ñ'agũ, cãrẽ a'megũ, Egiptocjũrẽ paawẽjẽcã'cũ niwĩ. ²⁵ Cũ basu Moisé pe'e a'tiro ni wãcũcũ niwĩ: “Yũ'u me'rãta Ñ'acũ yũ'u acawererãrẽ na a'ti di'tacjãrã peorã nisere wijacã weegusami. Yũ'ure na a'tere masĩsama”, ni wãcũcũ nimiwĩ. Cũ acawererã pe'e cũ weronojõ wãcũticãrã niwã.

²⁶ »Ape nũmũ cũ na tiropũ wa'acũ niwĩ tja. Topũ ejagũ, ãpẽrã puarã cũ acawererã a'mequẽcã ñ'acũ niwĩ. Narẽ bosamigũ “Acawererã, tocã'rõta a'mequẽdu'uya. ¿De'ro weerã

tocã'rõ a'mequēti ni'cũ acawererã nimirã?" nicu niwĩ.

27 »Cũ tojo nicã tu'ogu, apĩrē uputu paa'cu pe'e Moisére tuuquenu'cõcu niwĩ. "¿Noa mu'urē ũsã wiogu 'Narē besegu wa'aya', nío'oati? 28 ¿Mu'u yu'ure wējēsĩ'rĩsari tja ñamica'a mu'u Egip-tocjūrē wējē'caronojõta?" ni ye'sucu niwĩ.

29 »Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé, ã'rã yu'ure tere masĩpe'titojasama nígu, uiwã'cã wa'acu niwĩ. Be'ro ape di'tapu Madiã wãmetiropu du'tiwã'cãcu niwĩ. Topu omocã du'te, nicã'cu niwĩ. Puarã umua põ'rãticu niwĩ.

30 »Madiã di'tapure cuarenta cũ'marĩ nicu niwĩ. Cũ ticuse cũ'marĩ níca be'ro ni'cã namu yucu marĩrõ ũrũgũ Sinai wãmeticju tiropu ĩ'awã'cãcu niwĩ. Topu wa'acã, ni'cã siti yucusiti ũjũcã ĩ'acu niwĩ. Ti pecame'e ũjũrĩ põ'rã decopu Õ'acũrē wereco'tegu weronojõ bajugu bajuacu niwĩ. 31 Cũ ti siti ũjũcã ĩ'agũ, ĩ'amarĩa wa'acu niwĩ. "¿De'ro weero tojo wa'amitito?" ni, pu'toacãcure ĩ'agũ wa'acu niwĩ. Pu'toacã ejacã, Õ'acũ ti me'e wa'teropu nigũ cũrē ucũcu niwĩ: 32 "Yu'u Õ'acũ ni'i. Mu'u ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob na wiogu ni'i", nicu niwĩ. Tojo ucũcã tu'ogu, uputu ui, narãsãcu niwĩ. Uigu, ĩ'adu'ucã'cu niwĩ ti me'erē.

33 »Be'ro cũrē ucũnemocu niwĩ tja: "Yu'u a'tota ni'i mu'u tirota. Tojo weegu mu'u sãñase sature tuweeya. Mu'u tere tuweegu, ĩ'ogũsa'a yu'ure mu'u ejõpeosere. 34 Yarã masã Egip-topu nirãrē na uputu pi'eticã ĩ'apu. Na caricũcã tu'oapu. Tojo weegu mu'urē Egip-topu o'ógutigu

wee'e tja narē yu'rūoacju", ni werecu niwī Ō'acū Moisére.

³⁵ »Ā'rī Moiséreta marī ñecūsumua teerā, a'tiro nicārā niwā: "¿Noa mu'urē ūsā wiogu, 'Narē besegu wa'aya', nío'oati?" nicārā niwā. Marī ñecūsumua tojo nimicā, Ō'acū pe'e Moisére narē yu'rūoacju, narē dutiacju sōrōcu niwī. Pecame'e siti ūjū'caro bajua'cuta Moisére yu'rūotamucu niwī marī ñecūsumuarē. ³⁶ Cū Egiptopu nígū, pajiri maa Aco sō'arī maapu nígū, Ō'acū tutuaro me'rā peje wee'ocu niwī. Tojo weegu cū acawererā Egiptopu ní'cārārē apeye di'tapu su'ori miiwijacu niwī. Cuarenta cū'marī yucu marīrō, masā marīrōpu na wa'acā, Ō'acū tutuaro me'rā wee'onu'cūcā'cu niwī. ³⁷ Moiséta marī ñecūsumuarē a'tiro werecu niwī: "Ō'acū be'ropu ni'cū o'ógusami cū ye queti wereacjare. Yu'ure o'ó'caro weronojōta cūrē o'ógusami. Cū quē'rā marī acaweregu nigūsami", nicu niwī. ³⁸ Marī ñecūsumua na yucu marīrōpu nicā, Moisé na me'rā nicu niwī. Topu ūrūgū Sinaí wāmeticjapu Ō'acūrē wereco'tegu bajua, cūrē were'quere narē wereturiacu niwī. Marī quē'rā cū wereturia'quepūreta cū'o. Te tojo ninu'cūcā'rōsa'a. Ne pe'tisome.

³⁹ »Moisé tere weremicā, marī ñecūsumua ne ējōpeoticārā niwā. Na cū weresere tū'osī'rītirā, "Majāmitojaa wa'arāti Egiptopu tja", ni wācūcārā niwā. ⁴⁰ Tojo wācūrā, Moisé apaturi cū ūrūgūpu mujāca be'ro cū ma'mi Aarōrē a'tiro nicārā niwā: "Sō'onícu marīrē Egiptopu ní'cārārē miiti'cu waro cuarenta numarī yu'rū'u cū bajutiro. ¿De'ro wa'apari

cūrē? Marī ne masītisa'a." Tojo weerā cū ma'mi Aarōrē nicārā niwā: "Ūsā ējōpeoatje queosere yeebosaya. Marī duporo wuamū'tārāsama. Na marī wa'atji ma'arē ĩ'orāsama", nicārā niwā. ⁴¹ Na tojo nicā tu'ogu, Aarō na duti'caronojōta ni'cū wecu wī'magū queose da'recu niwī. Be'ro cūrē ējōpeorā, ecarārē wējē ũjūamorō, ñubuepeocārā niwā. Tojo nicā na yee'cureta bosenuu wee, e'catipeocārā niwā. ⁴² Na tojo weecā ĩ'agū, Ō'acū na uaro weeato nīgū na me'rā ní'cu cō'acā'cu niwī. Tojo weerā na no'o uaro ñocōarē, mujīpūarē ējōpeocārā niwā. Tojo na wee'quere Ō'acū ye queti weremu'tārī masā a'tiro ni ojacārā niwā:

Ō'acū a'tiro nicu niwī:

"Musā yu'u pe'ere yucu marīrōpūre cuarenta cū'marī nírā, ne ecarārē wējē ñubuepeotiwu.

⁴³ Apī Moloc wāmetigu cū queosere ējōpeorā su'ti caseri wi'i me'rā yoowā'cāwū.

Apī Refán ñocōawū musā yee'cu quē'rārē ējōpeorā tojota weewu.

Ā'rārē musā basuta yee ējōpeowu.

Yu'u pe'ere ne ējōpeotiwu.

Musā yu'ure ējōpeoti'que bu'iri āpērā masārē musārē ñe'e miaduticā weeguti yoaro Babilonia wāmetiri macā yu'rūropu", nicu niwī Ō'acū, ni ojacārā niwā Ō'acū ye queti wererā.

⁴⁴ Esteba wiorārē werenemocu niwī apeye Ō'acū wi'i cjasere:

—Marĩ ñecũsumua na yucu marĩrõpu nĩrã, ni'cã wi'i Õ'acũrẽ ñubuepori wi'i, cũ diez duti'quere nurõrĩ wi'ire cãocãrã niwã. Ti wi'i wa'icũrã caseri me'rã na wéeca wi'i nicaro niwã. “Tojo bajuri wi'i weeya”, Õ'acũ cũ Moisére duti'caronojõta queoro weecãrã niwã. ⁴⁵ Na wérĩca be'ro ãpẽrã cãoturua sirutucãrã niwã ti wi'ire tja. No'o na wa'aro miamũjãcãrã niwã. Be'ro Josué Moisé wérĩca be'ro a'ti di'ta Canaãpu a'tigu, narẽ ti wi'ire sũ'ori miiticu niwĩ. Na a'topu a'ticã, Õ'acũ a'ti di'tacjãrãrẽ judío masã nitirãrẽ cõ'aõ'omũjãcu niwĩ. Na wa'awe'o'quepure nicãrã niwã. Yoacã ti wi'ipu Õ'acũrẽ ãjõpeocãrã niwã téé Davi cũ wiogu sãjãca be'ropu. ⁴⁶ Davi ape wi'i weesĩ'rĩmicu niwĩ. Õ'acũ tũ'sayu'rũano'gũ a'tiro nicu niwĩ: “Mu'ũ yu'ũ ñecũ Jacob ãjõpeo'cu ni'i. Mu'ũrẽ añurĩ wi'i, pajiri wi'i weebosasĩ'rĩsa'a mu'ũ niatji wi'ire”, nicu niwĩ Õ'acũrẽ. Cũ tojo weesĩ'rĩ'cu nimigũ, ti wi'ire weeticu niwĩ. ⁴⁷ Cũ macũ Salomó pe'e weecu niwĩ ti wi'ire. ⁴⁸ Õ'acũ tutuayũ'rũgu ni'cã wi'i, masã wéeca wi'ipu dia'cũ nímasĩtisami. Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ duporocjũpu a'tiro ni ojacu niwĩ Õ'acũ cũ ucũ'quere:

⁴⁹ “Yu'ũ nipe'tiropu ni'i.

Ë'muse, a'ti di'ta yu'ũ wee'quere yu'ũta duti'i.

Tojo weegu yu'ũ masã wéeca wi'ipu dia'cũ nímasĩtisa'a.

⁵⁰ Yu'ũ basuta nipe'tise a'tere weewu, nicu niwĩ Õ'acũ”, ni ojacu niwĩ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ.

51 Be'ro Esteba narē nicu niwī tja:

—Musā Ō'acū dutisere yu'runu'cāyu'rua'a. Cūrē masītirā weronojō cū weresere ne tu'osī'rīwe'e. Musā ñecūsūmua wee'caronojōta Espiritu Santu dutisere weesī'rīwe'e. 52 Na nipe'tirā Ō'acū ye queti weremu'tārī masārē pi'etise o'ocārā niwā. Āpērārē marīrē yu'ruogu a'tiatjere weremu'tārārē wējēcā'cārā niwā. Na tojo nino'cureta cū a'ticā, musā āpērārē wia, cūrē wējēdutiwu. 53 Musārē Ō'acū cūrē wereco'terā me'rā cū dutisere o'ócū niwī. Tere o'óno'cārā nimirā, musā yu'runu'cāyu'rua'a, ni tu'ticu niwī narē Esteba.

Estebare ũtāperi me'rā doquewējē'que ni'i

54 Cū tojo nicā tu'orā, wiorā uputu uayu'rua wa'acārā niwā. 55 Esteba pe'e Espiritu Santure cuoyu'ruatjīagū, u'musepu ī'amorō, Ō'acū cū añurō asistegure ī'acu niwī. Jesú quē'rārē ī'acu niwī cū pacu diacjū pe'e nu'cūgūrē.

56 Cū narē ī'agū, “Jāa, ī'aña. Ū'muse pāricā ī'a'a. Jesú, Ō'acū macū masū weronojō uputigu cū diacjū pe'e nu'cūgūrē ī'a'a”, nicu niwī Esteba.

57-58 Na cū tojo nicā tu'orā, uputu caricū tu'osī'rītirā, o'meperi da'rabi'acārā niwā. Cū pu'to ni'cārō me'rā omaeja, ñe'e, cūrē miacārā niwā ti macā sumutopu. Cūrē doquewējērāti nīrā, su'ti bu'icjase na sãña'quere tuwee, Saulo wāmetigure co'tedutirā o'ocārā niwā. Tere tuwee o'otojanu'cō, cū Estebare ũtāperi me'rā doquecārā niwā. 59 Na tojo weecā, Ō'acūrē a'tiro ñubuecu niwī:

—Jesú, yu'u wiogu, yu'u wēřĩgũti wee'e. Yu'u ejeripõ'rãrẽ ñe'eña, nicu niwĩ.

⁶⁰ Be'ro buraque'a, pũrõ caricũrõ me'rã nicu niwĩ tja:

—Wiogu, acobojoya ã'rãrẽ yu'ure na tojo weesere. Cũ tojo nĩca be'ro wēřĩa wa'acũ niwĩ.

8

Saulo Jesure ějõpeorãrẽ ña'arõ weenu'cã'que ni'i

¹⁻² Saulo na Estebare doquewějěcã ĩ'agũ, “Añurõ wéerã, tojo weeama”, ni wãcũcu niwĩ. Āpěrã umua Ō'acũrẽ ějõpeori masã Estebare yaacãrã niwã. Cũrẽ yaa, uputu dũjasewã'acãrã niwã. Estebare na wějěca numurẽta āpěrã Jesure ějõpeotirã Jesure ějõpeorã Jerusalẽpu nirãrẽ uputu ña'arõ weenu'cãcãrã niwã. ³ Saulo ne ni'cũ Jesure ějõpeogu marĩato nĩgũ na ye wi'seripu wa'a, narẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu miamũjãcu niwĩ. Umua, numia nipe'tirãrẽ tojo weecu niwĩ. Na tojo weecã ĩ'arã, Jesure ějõpeorã no'o uaro du'tistea wa'acãrã niwã Judea di'tapu, āpěrã Samaria di'tapu. Jesú cũ besecũú'cãrã se'saro tojacãrã niwã Jerusalẽpũre.

Felipe Samariacjãrãrẽ bu'e'que ni'i

⁴ Nipe'tirã du'tistewã'cãcãrã no'o na wa'aro Jesú ye quetire werewã'cãcãrã niwã. ⁵ Felipe quẽ'rã du'tiwã'cã'cuta Samaria wãmetiri macãpu wa'acũ niwĩ. Topu eta, tocjãrã masãrẽ Jesú Ō'acũ bese'cu nimi nisere werecu niwĩ.

⁶ Apeye quẽ'rã Ō'acũ tutuaro me'rã narẽ añuse

weeĩ'ocũ niwĩ. Cũ a'tiro weecã ĩ'arã, nipe'tirã ti macãcjãrã cũ weresere aňurõ tu'otu'sacãrã niwã. ⁷ Pãjãrã masã wãtĩa sãjãno'cãrã masãpũre nimi'cãrã wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã, uputu caricũwijaacãrã niwã. Āpẽrã pãjãrã sijamasĩtirãrẽ, opa cõ'ňerĩ sijaãrẽ yu'ruocu niwĩ. ⁸ Cũ tojo weecã ĩ'arã, ti macãcjãrã pũrõ e'caticãrã niwã.

Simó yai weronojõ nigũ ye queti ni'i

⁹ Samariapũre ni'cũ Simó wãmetigu yoacã yai weronojõ nigũ nicũ niwĩ. Cũ tojo weesere Samariacjãrã ĩ'amarĩamũjãcãrã niwã. Cũ basu pe'e “Yu'ũ tutuayũ'ruagu ni'i”, nicũ nimiwĩ masãrẽ. ¹⁰ Nipe'tirã ti macãcjãrã wiorã, no'o mejõ nirã cũ weesere ĩ'atu'sayu'ruacãrã niwã.

—Ā'ĩrĩ Ō'acũ weronojõ tutuaro cuogu nisami, nicãrã nimiwã. ¹¹ Tojo weerã yai yoacã siape me'rã pejetiri weeĩ'onemocã ĩ'ayurã, pãjãrã masã cũrẽ ějõpeonemocãrã niwã.

¹² Felipe Samariapũre tocjãrãrẽ a'tiro ni werecũ niwĩ:

—Ō'acũ cũ dutiro weerã wiogu nimi. Cũ macũ Jesú marĩrẽ yu'ruogu nimi, nicũ niwĩ narẽ. Cũ werecã tu'orã, ti macãcjãrã Jesure ějõpeocãrã niwã. Cũrẽ ějõpeocã ĩ'agũ, wãmeyecũ niwĩ umua, numiarẽ. ¹³ Simó “Yu'ũ quẽ'rã Jesure ějõpeo'o” nicã tu'ogu, Felipe cũ quẽ'rãrẽ wãmeyecũ niwĩ. Be'ro Felipe no'o wa'aro Simó sirutucũ niwĩ cũrẽ. Felipe Ō'acũ tutuaro me'rã weeĩ'ocã ĩ'agũ, Simó ĩ'amarĩamũjãcũ niwĩ.

14 Felipe Samariapɯ tojo weeri curareta Jerusalɛpɯ nirã Jesú cũ besecũú'cãrã queti tɯ'ocãrã niwã Samariacjãrã na Jesure ɛjõpeosere. Tere tɯ'orã, na me'rãcjãrãrẽ Pedro, Juãrẽ ï'adutirã o'ócãrã niwã. 15 Na topɯ eta, Jesure ɛjõpeori masãrẽ Õ'acũrẽ sɛrĩbosacãrã niwã:

—Pacɯ, ã'rã quẽ'rãrẽ Espiritu Santure o'óya mɯ'ɯ macũrẽ ɛjõpeorãrẽ, ni sɛrĩcãrã niwã.

16 Felipe cũ wãmeyecaterore Espiritu Santure na moocãrã niwã yujupɯ. Jesure ɛjõpeose me'rã dia'cũ wãmeyeno'cãrã niwã. 17 Pedro, Juã Õ'acũrẽ sɛrĩtojarã, Jesure ɛjõpeorãrẽ na dɯpopapɯ ñapeocãrã niwã. Narẽ ñapeori curata Espiritu Santu napɯre dijatacɯ niwĩ.

18 Pedro quẽ'rã na ñapeocã, Espiritu Santu dijatacã weesere Simó ï'acɯ niwĩ. Tere ï'agũ, na Espiritu Santure dijatacã wee'quere duusĩ'rĩgũ, Pedro quẽ'rãrẽ niyeru o'ocɯ nimiwĩ.

19 —Yɯ'ɯre musã tutuaro cɯosere o'oya. Yɯ'ɯ quẽ'rã dɯpopapɯ no'o ñapeorãrẽ Espiritu Santure na cɯocã weegɯti wee'e, nicɯ nimiwĩ.

20 Cũ tojo nicã tɯ'ogɯ, Pedro cũrẽ nicɯ niwĩ:

—Mɯ'ɯ Õ'acũ tutuaro o'orore Espiritu Santu ɯsã dijatacã weesere niyeru me'rã duugɯti ¿ni wãcũmiati? Niwe'e. Mɯ'ɯ me'rãta niyeru boabata'to. Õ'acũ mɯ'ɯrẽ bu'iri da'regusami.

21 Mɯ'ɯrẽ ï'agũ, “Mɯ'ɯ wãcũse diacjũ niwe'e”, ni ï'asami. Tojo weegɯ ɯsã weronojõ Jesú ye quetire masãrẽ mɯ'ɯ weremasĩtisa'a. 22-23 Yɯ'ɯ masĩ'i. Mɯ'ɯ ɯosebucɯ, ña'ase weepoyu'ruacɯ ni'i. Te mɯ'ɯrẽ du'uta basiotisa'a. Tojo weegɯ mɯ'ɯ

ña'arõ wãcũsere bujawetiya. Õ'acũrẽ acobojose sãrĩña. Apetero weegu mu'u ña'arõ wãcũ'quere acobojogu acobojosami, nicu niwĩ Pedro.

²⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, Simó narẽ nicu niwĩ:

—Te musã ní'que yu'ure wa'aticã'to nírã, musã yu'ure Õ'acũrẽ sãrĩbosaya.

²⁵ Be'ro Pedro quẽ'rã ti macãcjãrãrẽ Jesú cũ weecã ĩ'a'quere, na tu'o'quere werecãrã niwã. Narẽ weretoja, Jerusalẽpu tojaa wa'acãrã niwã. Topu tojaarã, Jesú ye quetire peje macãrĩ Samaria di'tacjãrã na nise macãrĩrẽ weretojaacãrã niwã.

Felipe Etiopiacjũrẽ were'que ni'i

²⁶ Be'ro Felipere ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu bajua, a'tiro ni werecu niwĩ:

—Jerusalẽ niwã'cãrĩ ma'a, Gaza wãmetiri macã bu'ari ma'apu wa'aya. Ti ma'a yucu marĩrõpu niwã'cãsa'a, nicu niwĩ. ²⁷⁻²⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, Felipe ti ma'apu bu'acu niwĩ. Topu wa'agu, ni'cũ Etiopía wãmetiri di'tacjũrẽ bocaecacu niwĩ. Ti di'ta dutigo Candace wãmetigo wiogo docacjũ, nipe'tise co ye niyerure co'teri masũ nicu niwĩ. Jerusalẽpu Õ'acũrẽ ãjõpeogu eja'cu cũ ya di'ta Etiopiapu dajatojaagu weecu niwĩ. Cũ yawu tũrũpju cabayua wejepju me'rã wa'acu niwĩ. Duporocjũpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Isaía wãmetigu cũ oja'quere bu'esãñacu niwĩ.

²⁹ Cũ tojo weeri cura Espiritu Santu Felipere “Tiwu tirocureacãpu wa'aya”, nicu niwĩ. ³⁰ Cũ tojo nicã Felipe tiwu tiroacãpu omawã'cãcu niwĩ. Cũ tiro ejagu, Etiopiacjũ Isaía oja'quere

bu'ecã tu'ocũ niwĩ. Tere bu'ecã tu'ogu, “¿Mu'u bu'esere tu'oti?” ni sērītiña'cu niwĩ. ³¹ Cũ pe'e cūrē yu'ticu niwĩ:

—Tu'otisa'a. ¿Yu'ure ne wereticã, de'ro wee yu'u masĩbosau? Te'a yu'u me'rã wa'aya. Mujãsãjãgũ a'tia yu'ure wereacju, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, tiwupũ cũ me'rã mujãsãjãcu niwĩ. Be'ro wa'a wa'acãrã niwã.

³² Etiopíacjũ cũ bu'esãña'que Õ'acũ macūrē wa'atje nicaro niwũ Isaía cũ a'tiro oja'que: Masã ovejare wējērãtirã, cūrē miasama na wējēwuaropũ.

Ni'cũ masũ quē'rãrē cũ ne bu'iri moogũ nimicã, tojota weerãsama.

Oveja wĩ'magũ, yuta weerãtirã na poari seecã, ne utitisami.

Cũ masũ quē'rã ye'sutigusami cūrē ña'arõ weecã.

³³ Cũ ña'agũ nigūrē weronojõ na cūrē yabi bujirãsama.

Ã'rĩ bu'iri moogũ nimi nígũ, ne ni'cũ cūrē ucũbosasome.

Cũ ya turicjãrã dicuse ña'ase weerãsama cūrē.

Te pejere werepe'omasītisa'a.

Cũ catiri umuco pe'tia wa'arosa'a a'ti di'tapure.

Etiopíacjũ a'te oja'quere bu'egu weecu niwĩ.

³⁴ Cũ tere bu'etojanũ'cõ, Felipere sērītiña'cu niwĩ:

—¿Isaía noarē ojagu weepari? ¿Cũ basu pe'e o apĩpure ojagu weepari tojo nígũ? ni sērītiña'cu niwĩ.

³⁵ Cũ tojo nicã, Felipe cũ bu'e'quenucūrē werecu niwĩ:

—Te oja'que Jesucristore nisĩ'rĩrõ wee'e, nicu niwĩ. Tere weretoja, be'ro Jesú ye quetire werenemocu niwĩ tja. ³⁶ Ma'apu wa'arã, aco nirõpu etacãrã niwã. Tere ĩ'agũ, Etiopiacjũ Felipere “Jãa, sõ'o aco ni'i. ¿Yu'ure mu'u wãmeyeta basiosari?” nicu niwĩ. ³⁷ “Basiocã'sa'a mu'u Jesucristore añurõ ějõpeocãma”, ni yu'ticu niwĩ Felipe.

Etiopiacjũ yu'ticu nimi:

—Yu'u ějõpeo'o, Jesucristo Õ'acũ macũ nimi, nicu niwĩ.

³⁸ Be'ro Etiopiacjũ cabayuare tojanu'cãduticu niwĩ. Tiwure tũrẽcũutoja, na tiwupu sãña'cãrã aco nirõpu dijacãrã niwã. Topu ñumuwija, Felipe cũrẽ wãmeyecu niwĩ.

³⁹ Cũrẽ wãmeyeca be'ro na ñumunãjãrĩ cura wãcũña marĩrõ Felipere Espĩritu Santu miwã'cãcu niwĩ apesepu. Etiopiacjũ cũrẽ ne apaturi ĩ'anemoticu niwĩ. Be'ro pũrõ e'catise me'rã tojaa wa'acu niwĩ majã cũ ya macãpu. ⁴⁰ Felipe Espĩritu Santu cũrẽ miãca be'ro maata Azoto wãmetiri macãpu bajuanu'cãcu niwĩ. Topu ni, be'ro nipe'tise macãrĩpu werecusiagu wa'acu niwĩ Jesú ye quetire. Téé Cesarea wãmetiri macãpu wereejacu niwĩ.

9

Saulo ña'agũ ní'cu cũ dũcay'u'que ni'i

1-2 Felipe cũ bu'esijari curareta Saulo pe'e Jesure ějõpeorãrẽ “Narẽ wẽjẽpe'ocã'sĩ'rĩmisa'a”, nicu niwĩ. Cũ ña'arõ weesere ne du'uticu niwĩ. Tojo weegu wa'a,

pa'ia wiogure “Yũ'ure papera Damascopũ wa'atje cjasere dutio'ori pũrĩrẽ apobosaya. Ti pũrĩrẽ judío masã nerẽse wi'sericjãrã wiorãpũre wiaguti wee'e. Jesure ãjõpeorãrẽ Ʃmũa, numiarẽ no'o yũ'u bocaekarãrẽ ñe'e, miitiguti a'ti macã Jerusalẽpũ bu'iri da'reri wi'ipũ”, ni sãrĩcũ niwĩ. Cũ tere sãrĩcã tũ'ogu, ti pũrĩrẽ pa'ia wiogu cãrẽ apobosacũ niwĩ.

³ Cũ ti pũrĩrẽ o'óca be'ro Saulo ãpẽrã me'rã Damasco wa'ari ma'apũ wa'a wa'acũ niwĩ. Wa'a, Damascopũ ejaguti weeri cura wãcũña marĩrõ Ʃmũsepũ bũpo ya'baro weronojõ cũ tiro asistedijati, añurõ bo'reyua wa'acaro niwũ.

⁴ Tojo wa'acã, cũ yagu cabayu bu'ipũ pesami'cũ nucũcãpũ burũdija wa'acũ niwĩ. Topũ cũ cũñarĩ cura ni'cũ cãrẽ ucũcã tũ'ocũ niwĩ. Cãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Saulo, ¿de'ro weegu yũ'ure ña'arõ weegu weeti? ni sãrĩtiña'cũ niwĩ.

⁵ Tere tũ'o, Saulo pe'e “¿Noa niti mũ'u?” ni yũ'ticũ niwĩ.

—Yũ'u Jesú, mũ'u ña'arõ weesĩ'rĩ wapagú ni'i. Mũ'u basu pe'e ña'arõ weegu wee'e yũ'ure tojo weesĩ'rĩgũ. ⁶ Wã'cãnu'cãña. Wa'aya macãpũ. Topũ mũ'u ejacã, ni'cũ weregusami mũ'u de'ro weeatjere, nicũ niwĩ Jesú.

⁷ Saulo me'rã wa'a'cãrã quẽ'rã na Ʃputũ ucũa, ucũmasĩticãrã niwã. Cũ ucũsere tũ'ocãrã niwã, tũ'orã pe'e, mejõ Jesú pe'ere ã'aticãrã niwã.

⁸ Be'ro Saulo wã'cãnujã, cũ caperire ã'apãacũ nimiwĩ. Ne bajuno'ticũ niwĩ. Tojo weerã cũ me'rã wa'a'cãrã Damascopũ cãrẽ tũawã'cãcãrã

niwã. ⁹ Topu cũ etáca be'ro i'tia numu ne caperi i'aticu niwĩ. Ne sĩ'rĩti, ne ba'aticu niwĩ.

¹⁰ Damascopure Jesure ějõpeogu Ananía wãmetigu nicu niwĩ. Saulore tojo wa'ari curare Ananía cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesú cũ pu'to a'ticã i'acu niwĩ. Cũrẽ “Ananía”, pisucu niwĩ.

—¿De'ro niti, yu'u wioгу? ni yu'ticu niwĩ Jesure.

¹¹⁻¹² Cũ tojo nicã, Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Diacjũ wãmetiri ma'apu wa'aya. Ti ma'a mu'u wa'aro Juda ya wi'i nisa'a. Cũ ya wi'ipu sãjãa, ni'cũ Tarso wãmetiri macãcju Saulo wãmetigure sãrĩtiña'ña. Ni'cãrõacã cũ yu'ure ñubuegu weemi. Yu'u cũrẽ mejõpu mu'u ti wi'ipu sãjãasere i'otojapu. Mu'u ti wi'ipu sãjãa, cũ dupoare ñapeoapu, apaturi cũrẽ caperi i'adutigu tja. Quẽ'ese weronojõ i'oapu cũ quẽ'rãrẽ mu'urẽ weronojõta, nicu niwĩ Jesú Ananíarẽ.

¹³ Cũ tojo nicã tu'ogu, “Yu'u wioгу, pãjãrã masã quetiwereama cú Jerusalõpu nígu mu'urẽ ějõpeorãrẽ ña'arõ wee'quere. ¹⁴ A'ti macã quẽ'rãrẽ mu'urẽ ějõpeorãrẽ ñe'egũ a'tiguta weepu tja pa'ia wiorã na dutio'ori pũrĩ me'rã”, nicu niwĩ Ananía. Te quetire tu'o'cu nitjãgũ, Ananía ne wa'asĩ'rĩticu nimiwĩ.

¹⁵ Jesú cũrẽ nicu niwĩ:

—Wa'aya. Yu'u cũrẽ yé quetire wereacju besetojapu. Cũ ape di'tacjãrãpure judío masã nitirãrẽ, na wiorãrẽ, judío masã nirã quẽ'rãrẽ yé quetire werecusiagusami. ¹⁶ Tere weregu, uputu

pi'etigusami. Yu'u basu pe'e wereguti cūrē, nicu niwī Jesú Ananíarē.

17 Cū tojo níca be'rop̄ta Ananía Juda ya wi'ip̄u wa'acu niwī. Top̄u eta, ti wi'ip̄u sājāa, Saulore bocaejacu niwī. Cū d̄upoap̄ure ñapeo, “Saulo, m̄u'urē yu'u acaweregure weronojō ĩ'a'a. Jesú m̄u'urē ma'ap̄u a'ticā bajua'cu yu'ure o'oami, apaturi m̄u'u caperi ĩ'ato nígū tja. 'Espíritu Santu tutuasere c̄oato' nío'oami”, ni wrecu niwī Saulore.

18 Cū tojo nirī cura maata cū caperip̄u wa'i nut̄ūrī weronojō bajuse wā'ña'que burustedijacaro niwā. Tojo wa'acā, añurō ĩ'acu niwī tod̄porop̄u cū ĩ'a'caro weronojōta tja. Be'ro cūrē wāmeyecārā niwā. 19 Na tojo wéeca be'rop̄ta ba'a, cū tutuasere c̄oc̄u niwī tja. Top̄ure pejeti num̄urīacā Jesure ējōpeorā me'rā Damascop̄ure tojánícu niwī yujup̄u.

Saulo Damascojārārē bu'e'que ni'i

20 Damascop̄u nígū, maata judío masā nerēse wi'serip̄u Jesucristo Ō'acū macū nimi nisere wrecusiagu wa'acu niwī.

21 Cū tojo nicā t̄u'orā, nipe'tirā t̄u'omarīa wa'acārā niwā.

A'tiro nicārā niwā:

—Ā'rī Jerusalēpu nígū, Jesure ējōpeorārē ña'arō weeseti'cuta nimiba. A'ti mac̄pu quē'rārē Jesure ējōpeorārē ñe'egū a'tigu weep̄u Jerusalēpu narē mia, pa'ia wior̄ap̄ure bu'iri da'reduťiac̄u, nicārā niwā.

22 Saulo Jesucristo Ō'acū bese'cu nimi nisere wācūtutuario me'rā wrecu niwī. Cū tere

weregu, queoro Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã oja'quere bu'eĩ'o, weremujãcũ niwĩ. Tojo weerã Damascocjãrã judío masã "Tojo nima'acũ weemi", nĩmasĩticãrã niwã.

Damascocjãrã Saulore wějēsĩ'rĩmi'que ni'i

²³ Yoa wa'acaro niwũ cũ Jesú ye quetire bu'ecusiaro. Be'ro judío masã Saulore wějēsĩ'rĩcãrã nimiwã. ²⁴ Cũ pe'e tu'ocã'cũ niwĩ cũrẽ wějēsĩ'rĩse quetire. Na nipe'tise nũmũrĩ ñamirĩ, ɰmũcori ti macã sumuto ɰtã kujiri me'rã wéeca sã'rĩrõ wijaaropũ cũrẽ wějēsĩ'rĩrã, co'temujãcũcãrã niwã. ²⁵ Tojo weecã ĩ'arã, ni'cã ñami cũ Saulo bu'esere ẽjõpeorã cũrẽ wějeticã'to nĩrã, pi'i me'rã ti sã'rĩrõ yu'rũro o'odijocãrã niwã.

Saulo Jerusalẽpũ cũ dajatojaa'que ni'i

²⁶ Be'ro Saulo Damascopũ ní'cũ Jerusalẽpũ dajatojaa wa'acũ niwĩ. Topũre etagũ, ăpẽrã Jesure ẽjõpeorã me'rã ba'patisĩ'rĩcũ nimiwĩ. Na pe'e cũrẽ ui nicãrã niwã.

—Cũ quẽ'rã Jesure ẽjõpeogũta nisami, ni ẽjõpeoticãrã niwã. ²⁷ Be'ro cũrẽ tojo weecã ĩ'agũ, Bernabé Saulore weetamugũ, Jesú cũ besecũ'cãrã tiropũ pijiwã'cãcũ niwĩ. Topũ ejagũ, Bernabé narẽ werecũ niwĩ Damasco wa'ari ma'apũ Saulo Jesure ĩ'a'quere. Cũrẽ ucũ'que quẽ'rãrẽ werecũ niwĩ. Apeye Damascopũ Saulo Jesú ye quetire wãcũtutuase me'rã bu'e'quere werecũ niwĩ. ²⁸ Bernabé werecãputa, Saulore "Jesure ẽjõpeogũta nimi", ni ẽjõpeocãrã niwã. Tojo weegũ na me'rã tojacã'cũ niwĩ.

Be'ro Saulo Jerusaléjcjārārē bu'esijagu wa'acu niwī. ²⁹ Uise marĩrō wācūtutuase me'rā Jesú ye quetire werecu niwī. Tere weregū, āpērā judío masā nimirā, griego ye ucūrā me'rā ɸputu a'metu'timujācɥ niwī. Cũ me'rā a'metu'ti'cārā Saulore wējēsī'rīcārā niwā. ³⁰ Na tojo weesī'rīcā ĩ'arā, āpērā Jesure ējōpeorā cūrē miacārā niwā Cesarea wāmetiri macāɸɥ. Topɥ yucɥɥ me'rā cū ya macā Tarsopɥ o'ócārā niwā.

Jesure ējōpeori masā ejerisājā'que ni'i

³¹ Nipe'tirā Jesure ējōpeorā narē ña'arō weedu'ucā ĩ'arā, ejerisājācārā niwā. Tojo weerā siape me'rā nipe'tiro Judea, Galilea, Samariacjārā nemorō wācūtutuanemocārā niwā. Ō'acũ cū dutisere añurō weenu'cūcā'cārā niwā. Espiritu Santu weetamurō me'rā pājārā āpērā Jesure ējōpeotimi'cārā ējōpeonemocārā niwā.

Pedro Enearē yu'rɥo'que ni'i

³² Pedro quē'rā nipe'tiropɥ Jesure ējōpeorā nise macārĩɸure ĩ'acusiagu, Lida wāmetiri macāɸɥ etacɥ niwī. ³³ Topɥ etagu, ni'cũ Enea wāmetigure bocaecacɥ niwī. Cũ ocho cū'marĩ cū ya wi'ipɥ sijamasītigu cūñacɥ niwī.

³⁴ Pedro cūrē nicɥ niwī:

—Enea, Jesucristo mɥ'urē yu'rɥogɥsami. Wā'cāɥ'cāña. Mɥ'ɥ cūñarōrē tuutūrē, nɥrōña, nicɥ niwī. Cũ tojo nicāta, maata Enea wā'cāɥ'cācɥ niwī. ³⁵ Nipe'tirā Lida, Sarō wāmetise macārīcjarā cūrē tojo weecā ĩ'arā, na quē'rā Jesure ējōpeocārā niwā.

Dorca co masā'que ni'i

³⁶ Ape macã Jope wãmetiri macãpɯ ni'cõ numio Jesure êjõpeogo Tabita wãmetigo nico niwõ. Griego ye me'rã pe'ema Dorca wãmetico niwõ. Dorca nírõ, “ñama” nisĩrĩrõ weesa'a. Co añurõ weenu'cũcã'co niwõ. Pajasecɯorãrẽ añurõ weetamuco niwõ. ³⁷ Pedro cũ Lidapɯ nirĩ cura co pe'e Jopepɯ nígõ, dutiti, wẽrĩa wa'aco niwõ. Co wẽrĩa be'ro na weeseti'caronojõta ãpẽrã co upɯre coecãrã niwã. Core coetojanɯ'cõ, ni'cã tucũ ɯ'mɯarõca tucũpɯ peocãrã niwã.

³⁸ Jope Lida pɯ'toacã tojacaro niwã. Tojo weerã Pedro Lidapɯ nicã tɯ'orã, ɯmɯa pɯarã Jopecjãrã Jesure êjõpeorãrẽ pijidutirã o'ocãrã niwã.

—Quero a'tiatio, ni weredutio'ocãrã niwã.

³⁹ Na Lidapɯ etacã, maata Pedro na me'rã Jopepɯre wa'acɯ niwĩ. Dorca nirĩ wi'ipɯre ejarã, co wẽrĩ'co pesari tucũpɯ cũrẽ pijimujãcãrã niwã. Cũ ti tucũpɯ sãjãtacã, wapewia numia Pedro sumuto nerẽnɯ'cãcãrã niwã. Na utirãta, ã'ocãrã niwã camisari, apeye su'ti co catigo narẽ derobosa'quere. ⁴⁰ Be'ro Pedro masã to nirã nipe'tirãrẽ wijaaduticɯ niwĩ. Na wijáaca be'ro Pedro ejaque'a, Õ'acũrẽ ñubuecɯ niwĩ. Ñubuetaja, wẽrĩ'core ã'a, core nicɯ niwĩ:

—Tabita, wã'cãnɯ'cãña. Cũ tojo nicãta, co caperire ã'apãaco niwõ. Pedrore ã'agõta, wã'cãnujãco niwõ. ⁴¹ Co ya omocãpɯ ñe'e, core wejewã'cõnɯ'cõcɯ niwĩ. Be'ro wapewia numiarẽ, ãpẽrã Jesure êjõpeorãrẽ narẽ pijimujã, core wiacɯ niwĩ.

42 Nipe'tirã Jopecjãrã tu'ose'sacãrã niwã tojo wee'quere. Tojo weerã pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã tja.

43 Pedro peje nũmũrĩ tojacũ niwĩ Joperũre. Ni'cũ Simó wãmetigũ wa'icũrã caseri apogu ya wi'ipũ cãjĩcũ niwĩ.

10

Cornelio Pedrorẽ cã pijidutio'o'que ni'i

1 Cesareapũ ni'cũ Cornelio wãmetigũ cien surara Italiano wãmetiri curuacjũ wioogu nicũ niwĩ. 2 Cũ añugũ nicũ niwĩ. Romano masũ nimigũ, judío masã weronojõ Õ'acũrẽ ãjõpeocũ niwĩ. Cũ ya wi'icjãrã nipe'tirã Õ'acũrẽ ãjõpeocãrã niwã. Judío masã pajescũorãrẽ niyeru o'omũjãcũ niwĩ. Õ'acũrẽ ñubuenũ'cũcã'cũ niwĩ. 3 Ni'cã nũmũ ñamĩcã'a tres nicã cãrĩtimigũ quẽ'egũ weronojõ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegũre ĩ'acũ niwĩ. Cũ tiro sãjãa, cũrẽ pisucũ niwĩ:

—Cornelio, nicũ niwĩ.

4 Cũ ɸpũtu uise me'rã ĩ'anũ'cũbajaque'acũ niwĩ cũrẽ.

—¿De'ro niti? ni yũ'ticũ niwĩ.

Cũ tojo nicã tu'ogu, Õ'acũrẽ wereco'tegu cũrẽ nicũ niwĩ:

—Õ'acũ mũ'u ñubuesere tu'oami. Mũ'u pajescũorãrẽ niyeru o'ose quẽ'rãrẽ ĩ'ami. Cũ mũ'u ñubuesere yũ'tigusami. 5 Ni'cãrõacã Joperũ mũ'u ɸmũarẽ o'óya. Narẽ ni'cũ Simó Pedro wãmetigure pijigu wa'adutiya. 6 Cũ apĩ Simó wãmetigũ wa'icũrã caseri apogu ya wi'ipũ

cājīsamī. Ti wī'i pajiri maa sumutopu nisa'a, nicu niwī Ō'acūrē wereco'tegu Corneliore.

⁷ Be'ro Ō'acūrē wereco'tegu wa'a wa'acu niwī. Cū wa'aca be'ro Cornelio cūrē da'raco'terā puarārē, tojo nicā ni'cū surara cūrē weeta-mugūrē pijiocu niwī. Surara quē'rā Ō'acūrē ējōpeoguta nicu niwī. ⁸ Nipe'tise Ō'acūrē wereco'tegu ní'quere narē werecu niwī. To be'ro narē o'ócā'cu niwī Joperu.

Pedrore Ō'acū queose ĩ'o'que ni'i

⁹ Na wa'aca be'ro ape numu dajaritero nicā na Joperu ejarātirā weeri cura Pedro pe'e cū nirī wī'i bu'i dūposārīpu űubuegu mujācu niwī. Ti wī'i dūposārī opa sira nicaro niwū. ¹⁰ Cū topu ujaboa, pūrō ba'asī'rīcu niwī. Ti wī'icjārā na ba'ase weeri cura cārītimigū quē'ese weronojō apeyenojō dijaticā ĩ'acu niwī. ¹¹ U'muse pārīcā ĩ'acu niwī. Topu ni'cārō su'tiro weronojō bajuri caserojo nucūcāpu dijaticaro niwū. Ba'paritise sumutori dū'te'caro nicaro niwū. ¹² Ti casero po'peapure nipe'tirā wa'icūrā, pīrōa, mirīcūa sãñaçãrã niwã.

¹³ Ō'acū cūrē nicu niwī:

—Pedro, ĩ'aña. Ā'rārē wējē ba'aya, nicu niwī.

¹⁴ Pedro pe'e cūrē yu'ticu niwī:

—¡Acoe! Ba'awe'e, yu'u wiogu. Āpērā wa'icūrā űsã judío masã ba'aya marīrãnojō nima. Yu'u ne ā'rãnojōrē ba'atigu nicāti, nicu niwī.

¹⁵ Ō'acū cūrē ninemocu niwī tja:

—Yu'u ba'aduti'cārā añurā nima. “Ba'aya marīrãnojō nima”, niticā'ña, nicu niwī. ¹⁶ I'tiati

tojo ĭ'ocũ niwĩ cãrẽ ti casero me'rã. Cũ ĭ'osetirinũcũ "Ba'aya", nicũ niwĩ. Be'ro ti caserore Ő'acũ ɯ'musepũ miimũjãa wa'acũ niwĩ.

17 Pedro ti casero mũjãáca be'ro ɯpũtũ wãcũque'ticũ niwĩ.

—¿De'ro nisĩ'rĩrõ weesari te yũ'ɯ ĭ'a'que? ni wãcũcũ niwĩ. Tojo cũ wãcũrĩ cura Cornelio cũ o'ó'cãrã ɯmũa Jopepũre etacãrã niwã. 18 Eta, "Simó wa'icũrã caseri apogu ya wi'i ¿no'opũ niti?" ni sãrĩtiña'cãrã niwã tocjãrãrẽ. Na pe'e na sãrĩtiña'cã, "Sõ'opũ nisa'a", ni wereo'ocãrã niwã. Tojo nicã tũ'o, wa'acãrã niwã Simó Pedro nirĩ wi'ipũ. Topũ eja, "¿Ne, a'tota niti Simó Pedro wãmetigu?" ni sãrĩtiña'cãrã niwã. Na tojo nirĩ cura Pedro cũ ĭ'a'quere wãcũque'tigu weecũ niwĩ.

19 Cũ tojo wãcũcã, Espĩritu Santu cãrẽ nicũ niwĩ:

—Mũ'ũrẽ sope pũ'topũ ɯmũa i'tiarã a'marã weema. 20 Quero, na tiropũ dijabaque'oya. Na me'rã wa'aya. "Yũ'ɯ na me'rã wa'acã, ña'a nibosa'a, na judío masã mejẽta nima", ni wãcũtigũta wa'aya. Yũ'ɯ narẽ o'oápũ, nicũ niwĩ Espĩritu Santu.

21 Cũ tojo nĩca be'ro Pedro dija, "¿Yũ'ũreta a'mati? ¿De'ro weerã a'tiati?" ni sãrĩtiña'cũ niwĩ.

22 Cũ tojo nicã, na yũ'ticãrã niwã:

—Cornelio wãmetigu surara wiogu ɯsãrẽ o'oãmi. Cũ añugũ, Ő'acũrẽ ějõpeogu ni-ami. Cũrẽ nipe'tirã judío masã añurõ wãcũrã niama. Ni'cũ Ő'acũrẽ wereco'tegu Corneliore a'tiro niapũ: "Pedrore pijidutiya mũ'ɯ ɯmũarẽ",

niarũ. Mu'u weresere tu'odutigũ weearũ. Tojo weerã ũsã mu'urẽ pijirã a'tirã weearũ, nicãrã niwã.

²³ Na tojo nicã tu'ogũ, Pedro narẽ, “Sãjãtia. A'ti ñamirẽ a'to cãrĩña”, nicũ niwĩ.

Ape numũ cũ ye dure, wa'a wa'acãrã niwã. Æpẽrã ti macãcjãrã quẽ'rã Jesure ãjõpeorã Pedro me'rã wa'acãrã niwã. ²⁴ Ape numũ pe'e ejacãrã niwã Cesarearũ. Cornelio cũ neocũu'cãrã me'rã cũ ya wi'ipũ narẽ co'tecũ niwĩ. Na a'ticũrã nicãrã niwã Pedrorẽ co'terã: Cornelio acawererã, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã waro nicãrã niwã.

²⁵ Pedro topũ etacã, Cornelio cũrẽ põtẽrĩgũ wijaatacũ niwĩ soperũ. Topũ cũrẽ ãjõpeogũ ejaque'acũ niwĩ.

²⁶ Pedro cũ tojo weecã i'agũ, “Wã'cãnu'cãña. Yu'ure ãjõpeoticã'ña. Yu'u quẽ'rã mu'u weronjõta umũ ni'i”, nicũ niwĩ.

²⁷ Wã'cãnu'cãca be'ro na utamurãta sãjãacãrã niwã cũ ya wi'ipũrẽ.

Topũ sãjãagũ, Pedro pãjãrã masã nerẽyu'cãrãpũre bocaejacũ niwĩ.

Pedro Cornelio ya wi'ipũ were'que ni'i

²⁸ Be'ro narẽ nicũ niwĩ topũ nerẽ'cãrãrẽ:

—Ûsã judío masãrẽ dutise, ũsã ãjõpeose a'tiro ni'i. Mũsã judío masã nitirã ye wi'seripũre sãjãadutiwe'e. Ne mũsãrẽ ba'patidutiwe'e. Mũsã tere añurõ masĩsa'a. Õ'acũ ni'cãrõacãrẽ yu'ure i'oami. “Ne ãpẽrãrẽ ba'patiti weeticã'ña. ‘Na ña'arã nima’ ni yabiticã'ña”, niami.

²⁹ Tojo weegũ na yu'ure pijiticã, maata a'tiarũ. “Wa'awe'e, judío masã mejẽta nima”, nitiarũ.

Mu'u ¿de'ro weeguti pijioati? Yu'u masĩsĩ'rĩsa'a, ni sēřĩtiña'cu niwĩ Cornelio.

³⁰ Cornelio cūrē yu'ticu niwĩ:

—Ba'paritise nũmũrĩ yu'ru'u a'ti horata tres nicã a'ti wi'ipũ yu'u be'ti ñubueca be'ro. Wãcũña marĩrõ ni'cũ umu su'ti asistese sãñagũ bajuawĩ yu'u tiropũ. ³¹ Yu'ũre niwĩ:

“Cornelio, Õ'acũ mu'u ñubuesere tu'oami. Mu'u pajasecũorãrē niyeru o'ose quē'rãrē ĩ'ami.

³² Joperũ mu'u umũarē o'óya. Ni'cũ Simó Pedro wãmetigũre pijigũ wa'adutiya narē. Cũ apĩ Simó wãmetigũ wa'icũrã caseri apori masũ ya wi'ipũ pajiri maa sumutorũ cãjĩsami. Cũ a'topũ etagũ, mu'ũrē weregũsami Õ'acũ ye cjasere”, ni werewĩ yu'ũre. ³³ Tojo weegũ maata mu'ũrē pijidutigũ o'ówũ. Mu'u añurõ wéégũ a'tiapã. Marĩ nipe'tirãputa Õ'acũ ĩ'orõpũ ni'i. Nipe'tise mu'ũrē Õ'acũ weredutisere mu'u ũsãrē werecã tu'osĩ'rĩsa'a, nicu niwĩ Cornelio Pedrorē.

³⁴ Cũ tojo nĩca be'ro Pedro werecu niwĩ narē:

—Yu'u ni'cãrõacã masĩ'i, Õ'acũ nipe'tirãrē ni'cãrõnojõ ma'isami. ³⁵ Cũ nipe'tise cururicjãrã cūrē ĩjõpeorãrē, cũ ũaro weenu'cũrãrē añurõ ĩ'asami. ³⁶ Õ'acũ añuse o'ócũ niwĩ judío masãrē Jesucristo me'rã ejerisãjãse bocarãsama nisere. Jesucristo nipe'tirã masã wiogũ nimi.

³⁷ Musã tu'opã nipe'tise judío masã na nirõpũ wa'a'quere. Juã masãrē bu'e, wãmeyemu'tãca be'ropũ Jesú bu'enũ'cãwĩ Galilea di'tapũre.

³⁸ Jesú Nazarecjũrē wa'a'quere musã masĩsa'a. Cũ pacũ Espĩritu Santu me'rã cūrē tutuasere o'ocũ niwĩ. Cũ me'rã ninu'cũcã'cu niwĩ. Tojo weegũ no'o cũ wa'aro masã me'rã añurõ

weewĩ. Āpērã wātĩ dutiro weenu'cūrãrẽ wātĩarẽ cõ'awĩrõmujãwĩ.

39 »Jerusalẽ nipe'tiropu judío masã nise macãrĩpure ũsã cũ wee'quere ĩ'ape'ocã'wũ. Āpērã cūrẽ curusapu paabi'pe wějẽwã. 40 Õ'acũ pe'e ĩ'tia nũmu be'ro cūrẽ masõcu niwĩ. Cūrẽ masõca be'ro ũsã tiropure apaturi bajuacã weewĩ. 41 Masã nipe'tirãpure bajuatiwĩ. Õ'acũ toduporopu cũ bese'cãrã dia'cūrẽ bajuawĩ. Cũ masãca be'ro cũ me'rã sĩ'rĩ, ba'awu.

42 »Ŭsãrẽ cũ ye quetire weredutiwĩ ãpērãrẽ. Cũ pacu cūrẽ nipe'tirã masã añurã, ña'arãrẽ beseacju sõrõwĩ nisere weredutiwĩ ũsãrẽ Jesú.

43 »Nipe'tirã duporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Jesú yere a'tiro ni ojamu'tãcãrã niwã: “Cūrẽ ějõpeorãrẽ nipe'tirã na ña'arõ wee'quere acoboJose sērĩcã, narẽ acoboJogusami cũ tutuaro me'rã”, nicãrã niwã, nicu niwĩ Pedro Cornelio ya wi'ipu nerẽ'cãrãrẽ.

Judío masã nitirãrẽ Espíritu Santu dijata'que ni'i

44 Pedro ucũrĩ curata cũ weresere tu'orãpure Espíritu Santu dijatacu niwĩ. 45-46 Tojo wa'áca be'ro ãpērã ye ucũsere ucũmasĩtimi'cãrã ucũnu'cãcãrã niwã. Tojo nicã “Õ'acũ, mu'u añuyũ'ruagu ni'i”, ni e'catise o'ocãrã niwã. Na tojo ucũcã tu'orã, Pedro me'rã wa'a'cãrã judío masã Jesure ějõpeorã tu'omarĩa wa'acãrã niwã.

—¡Acoe! Õ'acũ Espíritu Santure o'oãmi judío masã nitirã quẽ'rãrẽ, nicãrã niwã.

47-48 Pedro cũ me'rã wa'a'cãrãrẽ nicu niwĩ:

—Ō'acũ Espíritu Santure o'oámi ã'rã quẽ'rãrẽ marĩ judío masãrẽ weronojõta. Tojo weerã “Wãmeyeticã'ña, Espíritu Santure mooma” ni, cã'mota'ata basiowe'e. Na Jesucristore ãjõpeoma. Tojo weerã narẽ wãmeyeroua'a, nicu niwĩ Pedro. Be'ro Cornelio quẽ'rã cãrẽ “A'topu tojaque'aniña yujupu pejeti numarĩ ãsã me'rã”, nicãrã niwã. Tojo weegu na me'rã tojánicũ niwĩ.

11

Jesure ãjõpeorãrẽ Pedro Jerusalẽpu cũ were'que ni'i

¹ Judeapu nirã Jesú besecũú'cãrã, tojo nicã Jesure ãjõpeorã topu nirã Cornelio quẽ'rã judío masã nitimirã na Jesure ãjõpeosere tu'ocãrã niwã. ² Tere tu'o'cãrã niyurã, Pedro Jerusalẽpu tojatacã, tocjãrã judío masã Jesure ãjõpeorã cãrẽ tu'ticãrã niwã:

³ —Mu'u judío masũ nimigũ, judío masã nitirã ya wi'ipu sãjãapã. Na me'rã ba'apã. Te mu'u tojo wee'que ña'a ni'i, nicãrã niwã.

⁴ Na tojo nicã tu'ogu, narẽ nipe'tise tenucũ cãrẽ topu wa'a'quere werepe'ocã'cu niwĩ:

⁵ —Ni'cãti Jopẽpu nígu, yu'u ñubueri cura quẽ'ese weronojõ u'musepu apeyenojõ dijaticã i'awũ. Ni'cãrõ su'tiro weronojõ bajuri caserojo dijatiwu yu'u tiropu. To ba'paritise sumutori du'téca casero niwũ. ⁶ Yu'u ti casero pu'toacã wa'a, ¿ñe'enojõ niti? nígu, i'agũ wa'awu. Nirãnucũ sãñawã. Wa'icurã, nucũcjãrã, ecarã, pĩrõa, mirĩcũa sãñawã.

7 »Yũ'u tojo ĩ'arĩ cura Õ'acũ yũ'ure ucũcã tu'owũ: “Pedro, narẽ wějẽ ba'aya”, niwĩ. 8 Yũ'u pe'e cũrẽ yũ'tiwũ: “Ba'awe'e, yũ'u wiogu. Āpērã wa'icũrã judío masã ba'aya marĩrãnojõ nima. Ne ni'cãti nanojõrẽ ba'atigu nicãti”, niwũ cũrẽ. 9 Õ'acũ yũ'ure apaturi ucũdijowĩ tja: “Yũ'u ba'aduti'cãrã añurã nima. 'Ba'aya marĩrãnojõ nima', niticã'ña”, niwĩ.

10 »I'tiati tojo wa'awũ. Be'ro Õ'acũ ti caserore miimujãa wa'awĩ u'mũsepũ. 11 Tojo wa'ari curata i'tiarã umũa Cesareacjãrã yũ'ure pijiri masã yũ'u nirĩ wi'ipũre ejacãrã niwã.

12 »Espíritu Santu yũ'ure na me'rã wa'adutiwĩ. “Na judío masã nitima, yũ'u na me'rã wa'acã, ña'a nibosa'a', ni wãcũnũrũtiguta wa'aya”, niwĩ. Ārã seis Jesure ějõpeorã Jopecjãrã Cesareapũ wa'arã, na quẽ'rã yũ'ure ba'patiwã'cãwã. Topũ eja, ũsã Cornelio wãmetigu ya wi'ipũ sãjãawũ. 13 Ũsã topũ sãjãejacã, Cornelio ũsãrẽ werewĩ: “Ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu yã wi'ipũ sãjãticã ĩ'awũ. Cũ yũ'ure 'Umũa o'óya Jopepũ. Ni'cũ Simó Pedro wãmetigure pijigu wa'adutiya. 14 Cũ mũ'u ya wi'ipũ ejagu, Õ'acũ yere mũ'urẽ weregusami. Tere ějõpeocã, mũ'u, mũ'u ya wi'icjãrãrẽ Õ'acũ yũ'rũogusami', ni werewĩ yũ'ure Õ'acũrẽ wereco'tegu”, niwĩ Cornelio. 15 Yũ'u narẽ ucũnũ'cãrĩ curata ne waro marĩrẽ dijata'caronojõta Espiritu Santu dijatawĩ napũre. 16 Tojo wa'acã ĩ'agũ, yũ'u Jesú marĩ wiogu cũ ní'quere wãcũwũ: “Juã mũsãrẽ aco me'rã wãmeyecu niwĩ. Be'ro yũ'u pacũ pũrĩcã Espiritu Santure o'ógusami mũsãrẽ. Mũsã me'rã

ninu'cũcã'gũsami" cũ ní'quere wãcũwã. ¹⁷ Tojo weegu yu'u tojo wa'ari curaputa wãcũcãti majã. Õ'acũ Espiritu Santure o'ócũ niwĩ judío masã nitirãrẽ marĩrẽ o'ó'caronojõta na marĩ wiogu Jesucristore ãjõpeocã. Tojo weegu yu'u Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãmasĩticãti. Cũrẽ "Judío masã nitirã ya wi'ipu sãjãawe'e", nímasĩticãti, nicũ niwĩ Pedro.

¹⁸ Tere cũ tojo ni weretojaca be'ro judío masã di'tamarĩpe'tia wa'acãrã niwã.

—Õ'acũ judío masã nitirã quẽ'rãrẽ na ña'arõ wee'quere bujaweticã uasami na u'musepu añurõ e'catise bocato nígu, ni e'catise o'ocãrã niwã Õ'acũrẽ.

Antioquiacjãrã na weeseti'que ni'i

¹⁹ Estebare na wẽjẽcaterore Jesure ãjõpeorãrẽ ña'arõ weecãrã niwã. Tojo weecã, na no'o uaro du'tistea wa'acãrã niwã. Æpẽrã Feniciapu, ãpẽrã Chipre nucũrõpu, ãpẽrã Antioquíapu wa'acãrã niwã. Na tepu etarã, judío masã dia'cũrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã. ²⁰ Ni'cãrẽrã Antioquíapu du'tiwã'cã'cãrã Chipre, Cirenejãrã nicãrã niwã. Na pũrĩcã judío masã nitirãrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã.

—Jesú nipe'tirã wiogu nimi. Cũrẽ ãjõpeocã, marĩ ña'arõ wee'quere acobojogusami, ni werecãrã niwã. ²¹ Õ'acũ na tojo wererãrẽ añurõ weetamucũ niwĩ. Na werecã tu'orã, pãjãrã tocjãrã Jesure ãjõpeocãrã niwã. Na toduporopu ãjõpeomi'quere ãjõpeodu'ucã'cãrã niwã.

²² Jerusalẽcjãrã Jesure ãjõpeorã Antioquiacjãrã cũrẽ ãjõpeose quetire tu'ocãrã niwã.

Tere tu'o, Bernabére Antioquíapɯ ɪ'agũ wa'aya ¿de'ro wa'amitito? nírã, o'ócãrã niwã.

²³ Cũ ti macãpɯ eja, ɪ'acɯ niwĩ narẽ Õ'acũ weetamu'quere. Tere ɪ'agũ, ɯpɯtu e'cati, narẽ werecɯ niwĩ. A'tiro nicɯ niwĩ:

—Jesure mɯsã ne wãcũdu'uticã'ña. Cũ dutisere añurõ weenu'cũcã'ña, ni werecɯ niwĩ.

²⁴ Bernabé Espíritu Santure cɯoyɯ'rɯtjãgũ, añurõ Õ'acũrẽ ẽjõpeonu'cũgũ nicɯ niwĩ. Cũ ti macãcjãrãrẽ werecã, pãjãrã masã Jesure ẽjõpeocãrã niwã.

²⁵ Bernabé Antioquíapɯ ní'cɯ wa'a, Saulo Tarsopɯ nigũrẽ a'magũ wa'acɯ niwĩ. ²⁶ Cũrẽ bocaaja, Antioquíapɯ miimajãmitojacɯ niwĩ. Na ti macãpɯre Jesure ẽjõpeorã me'rã ni'cã cũ'ma nicãrã niwã. Topɯre pãjãrã masãrẽ bu'ecãrã niwã. Titareta tocjãrã Jesure ẽjõpeorãrẽ “Cristiano, Jesucristo yarã nima”, ni pisunɯ'cãcãrã niwã.

²⁷ Bernabé, Saulo Antioquíapɯ nirĩ cura Jerusalẽcjãrã Õ'acũ ye queti weremɯ'tãrĩ masã na tiropɯ etacãrã niwã. ²⁸ Na me'rã wa'a'cɯ ni'cũ Agabo wãmetigɯ nicɯ niwĩ. Topɯ eja, Espíritu Santu tutuaro me'rã tocjãrãrẽ werecɯ niwĩ.

—Nipe'tiropɯ ba'ase pe'tia wa'arosa'a, ni weryucɯ niwĩ narẽ. Cũ tojo ní'que queoro wa'acaro niwũ Claudio romano wiogɯ nise cũ sãjãca be'ropɯ.

²⁹ Cũ tojo nicã tu'orã, Antioquíacjãrã Jesure ẽjõpeorã a'tiro ni wãcũcãrã niwã: “Marĩ Judea di'tapɯ nirã Jesure ẽjõpeorãrẽ niyeru o'orã marĩ

cuoro ejatuaro.” ³⁰ Tojo weerã Saulo, Bernabé me'rã narẽ weetamurã niyeru neo, o'ócãrã niwã.

—O'oya a'tere Jesure ãjõpeorãrẽ sã'ori nirãpure, nío'ocãrã niwã.

12

Pedrore bu'iri da'reri wi'ipũ ní'cure Õ'acũrẽ wereco'tegu pãowĩrõ' que ni'i

¹ Antioquíapũ Saulo, Bernabé na bu'ecusiari curare Herode Judea di'ta wiogu nicũ niwĩ. Titareta Jerusalẽpure ña'arõ weenũ'cãcũ niwĩ ni'cãrẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ. ² Tojo weegu Juã ma'mi Santiagore di'pjĩ pajiri pjĩ me'rã wẽjẽdutigũ niwĩ. ³ Cũ tojo wẽjẽcã ì'arã, ãpẽrã judío masã Jesure ãjõpeotirã pũrõ e'caticãrã niwã. Cũ tere masĩgũ, nemorõ e'catirãsama majã ní'gũ, Pedrore ñe'edutigũ o'ócũ niwĩ tja. Tojo wa'acaro niwũ pã bũcuase me'rã morẽtica bosenũmũ nicã. Ti nũmũrẽ masã pã bũcuase me'rã na morẽti'quere ba'acãrã niwã. ⁴ Pedrore ñe'éca be'ro Herode bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõdutigũ o'ócũ niwĩ. Ti wi'ipũre ba'paritise cururi surara cũrẽ dũcayu, co'temũjãcãrã niwã. Te cururinũcũ ba'paritirã surara nicãrã niwã. Herode “Pascua bosenũmũ be'ro cũrẽ miiwĩrõgũti masã wa'teropũ. Na ì'orõpũ cũrẽ wẽjẽdutigũti”, ni wãcũcũ nimiwĩ. ⁵ Tojo weerã surara Pedrore añurõ co'temũjãcãrã niwã. Cũ bu'iri da'reri wi'ipũ nirĩ cura Jesure ãjõpeorã pe'e Õ'acũrẽ sãrĩbosanu'cũcã'cãrã niwã.

⁶ Pedrore Herode “Ñamiacã miiwĩrõgũti” níca ñamirẽ cõme dari me'rã dũ'teno'cũ pũarã surara

decoru cãrĩcu niwĩ. Ni'cũ surara diacjũcamocã pe'e cõme dare cũ ya omocãpu du'teõ'ocu niwĩ. Apĩ pe'e quẽ'rã cũpecamocã pe'ere mejãrõta weecu niwĩ. Pedro mejẽcã weecã tu'oña'rãti nĩrã, tojo weecãrã niwã. ãpẽrã ti wi'i sope pu'topure co'tecãrã niwã. ⁷ Be'ro wãcũña marĩrõ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu Pedro nĩrĩ tucũpu bajuacu niwĩ. Cũ tojo weecã, ti tucũ añurõ bo'reyuse'sa wa'acaro niwũ. Cũrẽ wã'cõgũ, tuucarécu niwĩ.

—Quero. Wã'cãnu'cãña, nicu niwĩ. Tojo nicãta, cõme dari Pedrore du'temi'que surumajã wa'acaro niwũ.

⁸ —Ejerituya. Mu'u ye sapatore sãñaña, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'o, ejeritu, cũ ye sapatore sãñacu niwĩ. Tu'ajanu'cõcã ĩ'a, cũrẽ nicu niwĩ tja:

—Mu'u yaro bu'icjãrõ asibusore sãñaña. Te'a yu'ure sirutuya. ⁹ Pedro cũ tojo nicã tu'o, cũ siro sirutuwijaacu niwĩ. “¿Diacjũta nisari a'te Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure miwijaase? Apetero weegu quẽ'egũ weesa'a”, ni wãcũcu niwĩ. Cũ tojo wijaasere añurõ masĩticu niwĩ. ¹⁰ Surara na ne co'te dujirore yu'rũacãrã niwã. Be'ro apero quẽ'rãrẽ tja yu'rũaa, ti wi'i ne sãjãarõ cõmesope tiropure ejacãrã niwã. Na topu ejacã, ti sope se'saro pãrĩa wa'acaro niwũ. Be'ro na ti sopere yu'rũwijaa wa'acãrã niwã. Yoacurero wa'a, Õ'acũrẽ wereco'tegu bajudutia wa'acu niwĩ. Pedro ni'cũta tojanu'cãcu niwĩ majã.

¹¹ Be'ro cũ bajuduticãpũta añurõ tu'omasĩcu niwĩ.

—Diacjũta niapã yu'u ï'a'que. Nirõta Õ'acũ yu'ure yu'rũdutigu, ni'cũ cũrẽ wereco'tegure o'oapĩ Herode ña'arõ weeticã'to nígũ. Tojo nicã judío masã Jesure ãjõpeotirã nipe'tise yu'ure ña'arõ weesĩ'rĩsere cã'mota'agu o'oapĩ, nicu niwĩ Pedro.

¹² Cũ tere wãcũgũta, wa'acu niwĩ María Juã Marco wãmetigu paco ya wi'ipũ. Ti wi'ipũre Jesure ãjõpeorã Pedrore pãjãrã Õ'acũrẽ sãribosarã weecãrã niwã. ¹³ Ti wi'i tiro ejagu, sope pu'to ùtã kujiri me'rã na wéeca sã'rĩrõ tiropũ ejanũ'cã, pisucu niwĩ narẽ. Ti wi'icjãrãrẽ da'raco'tego Rode wãmetigo ti wi'i po'peapu nico niwõ. Pedro pisucã tu'ogo, soperu wa'a, yu'uĩ'agõ wa'aco niwõ. ¹⁴ Pedro cũ ucũsere tu'omasĩgõ, co uputu e'catigo, cũrẽ pãosõrõtimgõta omasãjãa, to ñubue dujirãpure werego wa'aco niwõ. Na tiro ejago, “Pedro sope pu'to niami”, ni wereco niwõ. ¹⁵ Co tojo nicã tu'orã, “Mu'u tojo nima'aco wee'e”, nicãrã niwã. Co pe'e “Diacjũta ni'i”, nico nimiwõ. Be'ro na “To pũrĩcãrẽ Pedrowãtĩ niapĩ”, nicãrã niwã.

¹⁶ Na tojo nicũñarĩ cura Pedro sope pu'topure pisugu weecũ weecu niwĩ. Be'ropũta na soperu wa'a, ti sopere pão ï'acãrã niwã. Pedro topu nu'cũcã ï'arã, uputu ucũacãrã niwã. ¹⁷ Be'ro narẽ omocã me'rã weequeocu niwĩ tocã'rõta ucũña nígũ. Be'ro bu'iri da'reri wi'ipũ cũ ní'cure Õ'acũ cũrẽ miiwijaa'quere werecu niwĩ. Apeye tja narẽ werenemocu niwĩ:

—Wereya Santiagore, ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ yu'ure tojo wa'a'quere, nicu niwĩ. Nitoja, cũ ti wi'ipũ ní'cu wijaa, wa'a wa'acu niwĩ aperopũ.

18 Bo'reque'aca be'ro bu'iri da'reri wi'i co'terã Pedro marĩcã ĩ'arã, ʁpʁtʁ wãcũque'ticãrã niwã.

—¿De'ro wa'apariba Pedrore? ni, na basu a'merĩ sērĩtiña'cãrã niwã. 19 Be'ro Herode Pedro marĩcã tʁ'ogu, surarare “A'marã wa'aya”, nío'ocʁ niwĩ. Na a'macãrã nimiwã. Ne bocaticãrã niwã. Be'ro Herode Pedrore co'terã nimi'cãrãrẽ ʁpʁtʁ sērĩtiña'cũmĩ, narẽ wějẽcã'duticʁ niwĩ.

To be'ro Herode Judea di'tapure wijawã'cã, Cesarea wãmetiri macãpʁ nigũ wa'acʁ niwĩ tja.

Herode cũ wěrĩ'que ni'i

20 Herode ʁpʁtʁ uacʁ niwĩ Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩcjãrã me'rã. Herode ya di'ta cjase nicaro niwũ te macãrĩcjãrã na ba'ase pe'e. Cũ na me'rã uagu, tocjãrãrẽ ne ba'ase duadutiticʁ niwĩ. Tojo weerã ba'ase apaturi duato tja nĩrã, tere Herode tiropʁ aporã wa'acãrã niwã. Herode me'rã da'ragʁ Blasto wãmetigure ucũmʁ'tãcãrã niwã.

—Ësãrẽ ucũbosagu wa'aya Herode tiropʁ, nicãrã niwã. Cũ narẽ weetamusĩ'rĩgũ, “Jaʁ”, nicʁ niwĩ. 21 Tojo weegu Herode me'rã ucũgũ wa'acʁ niwĩ. Be'ro Herode pe'e cũ werecã tʁ'ogu, ni'cã nʁmʁ na me'rã ucũatji nʁmʁrẽ besecʁ niwĩ. Ti nʁmʁ nicã Herode cũ ye wiogu su'tire sãña, wiorã dujiri cũmurõpʁ dujicʁ niwĩ. Topʁ Tiro, Sidõcjãrãrẽ ucũpeocʁ niwĩ. 22 Cũ ucũcã tʁ'orã, “Á'ĩ a'to ucũgũ, ʁmʁ dia'cũ nitimi. Õ'acũ nimi”, ni caricũcãrã niwã. 23 Na tojo nicã tʁ'ogu, Herode “Yʁ'u ʁmʁ ni'i, Õ'acũ ni'cãrẽta ẽjõpeorõʁa'a”, ne niticʁ niwĩ. Tojo

weegũ na caricũrĩ curata Õ'acũrẽ wereco'tegũ Herodere dutida'recũ niwĩ. Be'ro majã cũ becoa ba'aweenno'o, wẽrĩa wa'acũ niwĩ.

²⁴ Te quetire tũ'orã, pãjãrã Jesure ějõpeonemocãrã niwã. Nipe'tiropũ Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwã.

²⁵ Be'ro Bernabé, Saulo Jerusalẽpũ niyeru o'otojaca be'ro majãmitojaacãrã niwã tja Antioquiapũre. Juã Marco wãmetigũ quẽ'rã na me'rã wa'acũ niwĩ.

13

Bernabé, Saulo na Jesú ye quetire apeye macãrĩpũ weresijanũ'cã'que ni'i

¹ Antioquiapũre Jesure ějõpeorã wa'terore Õ'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masã, tojo nicã Õ'acũ yere bu'erã a'ticurã nicãrã niwã: Bernabé, apĩ Simó, cãrẽta tja “Ñigũ” pisucãrã niwã. Apĩ Lucio Cirene wãmetiri macãcjũ, apĩ Manaé Herode Galilea wiogũ tiro ni'cãrõ me'rã masã'cũ, tojo nicã Saulo nicãrã niwã. ² Ni'cãti na be'ti ñubueri cura Espíritu Santu narẽ nicũ niwĩ:

—Bernabé, Saulore du'uo'oya. Narẽ aperopũ wa'adutiguti wee'e. Na apeye di'tapũ quẽ'rãrẽ bu'ecusiarã wa'arãsama. Narẽ yũ'ũ beseapũ, nicũ niwĩ.

³ Tojo nicã tũ'o, be'ti ñubueca be'ro na me'rãcjãrã Saulo, Bernabére na dupopare ñapeo, narẽ we'eriti, o'ócã'cãrã niwã.

Chipre nũcũrõpũ Bernabé, Saulo na wa'a were'que ni'i

4-5 Be'ro Bernabé, Saulo Espíritu Santu ní'caronojōta Seleucia wāmetiri macāpɥ wa'arā, Antioquíapɥ ní'cārā wijawā'cācārā niwā. Tocjārā yucusu me'rā wa'a ejacārā niwā Chipre nɥcūrōrē ni'cā macā Salamina wāmetiri macāpɥ. Ti macāpɥ nírā, judío masā na nerēse wi'seripɥ Jesú ye quetire werēcārā niwā. Juā Marco Antioquíapɥ ní'cɥ narē weetamucusiagɥ na me'rā wa'acɥ niwī. ⁶ Ti macāpɥ wijaa, nɥcūrōpɥre Jesú ye quetire werēcusiabi'acā'cārā niwā. Téé apese pā'rē Pafo wāmetiri macāpɥ wereejacārā niwā. Ti macāpɥre ni'cū judío masū yai weronojō nigūrē bocaejacārā niwā. Cū wāmeticɥ niwī Barjesú. Griego ye me'rā pe'ema cūrē Elima pisucārā niwā. “Yɥ'ɥ Ō'acū ye queti werēgɥ ni'i”, nisoocɥ niwī ti macācjārārē. ⁷ Cū yai ti nɥcūrō wiogɥ Sergio Paulo wāmetigɥ añurō tɥ'omasise cɥogɥ me'rācjū nicɥ niwī. Sergio Paulo Jesú ye quetire tɥ'osī'rīgū pijidutio'ocɥ niwī Bernabé, Saulore. Tojo weerā cū pɥ'topɥ wererā wa'acārā niwā. ⁸ Yai pe'e Sergio Paulo Jesure ējōpeoticā'to nígū, na weresere cā'mota'asī'rīmicɥ niwī. ⁹ Cū tojo weecā ī'agū, ne waropɥre Saulo wāmeti'cɥ, Pablo wāme dɥcayucɥ Espíritu Santure cɥoyɥ'rɥgɥ ī'acūña ī'a, ¹⁰ nicɥ niwī:

—Mɥ'ɥ wātī dutiro weegú ni'i. Mɥ'ɥ masārē añurō weesī'rīrārē cā'mota'a. Diacjū niwe'e. Weeta'sasebucɥ ni'i. Ō'acū cū diacjū weresere “Tojo niwe'e”, ni ucūmaasoo'o. ¹¹ Mɥ'ɥrē ni'cārōacā Ō'acū bu'iri da'regusami. Mɥ'ɥ ca-peri ī'atigɥ tojagúsa'a téé Ō'acū ɥaro pōtēorō,

nicu niwĩ Pablo.

Cũ tojo nicãta, cūrẽ na'itĩ'a wa'acaro niwũ. Ne caperi ĩ'atigu tojacu niwĩ. Cūrẽ tojo wa'acã tu'oña'gũ, cūrẽ túawã'cãcjure a'macu niwĩ. ¹² Yaire tojo wa'acã ĩ'agũ, Sergio Paulo Jesure ĩjõpeocu niwĩ. Pablo, Bernabé na Jesú ye quetire bu'eme'rĩcã ĩ'amarĩatjĩgũ, tojo ĩjõpeocu niwĩ.

Bernabé, Pablo Chiprepu ní'cãrã Antioquíapu na were'que ni'i

¹³ Pablo, cũ me'rãcjãrã Paforu ní'cãrã wi-japẽ'a, ni'cã maapu nujã, ejacãrã niwã Perge wãmetiri macãpũre. Ti macã Panfilia wãmetiri di'tapu nicaro niwũ. Na Pergepu etacã, Juã Marco narẽ totã soocã, Jerusalẽpu majãmitojaa wa'acũ niwĩ. ¹⁴ Be'ro ti macãpu ní'cãrã wa'acãrã niwã ape macã Antioquíã wãmetiri macãpu tja. Ti macã Pisidia wãmetiri di'tapu tojacaro niwũ. Sauru nicã judío masã na nerẽrĩ wi'ipũ Pablo quẽ'rã tocjãrã me'rã sãjãanujã dujicãrã niwã. ¹⁵ To be'ro ti wi'i wiorã bu'ecãrã niwã Moisé cũ ojãca pũrĩ cjasere, be'ro tja Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere. Bu'etoja, ti wi'i wiorã ãpẽrã to dujirãrẽ “Sõjãrẽ weredutirã wa'aya”, nío'ocãrã niwã. Na pe'e wa'a, “Acawererã, musã wãcũtutasenojõ queti cuorã, ni'cãrõacã wereya ũsãrẽ”, nicãrã niwã. ¹⁶ Na tojo nicã tu'ogu, Pablo wã'cãnu'cã, narẽ omocã me'rã di'tamarĩduticu niwĩ. Weetoja, narẽ werecu niwĩ:

—Musã judío masã, ãpẽrã na weronojõ Õ'acũrẽ ĩjõpeorã yu'ũ ucũsere tu'oia. ¹⁷ Õ'acũ,

ũsã judío masã ějõpeogu, ũsã ñecũsumuarẽ besecũúcu niwĩ. Na ãpẽrã ye di'ta Egiptopu nicã, narẽ pãjãrã masãputinemocã weecu niwĩ. Be'ro na ti di'tapu nirãrẽ cũ tutuaro me'rã miiwijacu niwĩ. ¹⁸ Cuarenta cã'marĩ yucu marĩrõ, masã marĩrõpu nĩrã ña'arõ na cãrẽ yu'rũnu'cãmicã, na tojo weesere cũ nu'cãcu niwĩ. ¹⁹ Be'ro na ya di'ta waro Canaã di'tapu ejacã, ti di'tacjãrãrẽ siete cururire cõ'aõ'ocu niwĩ. Ti di'tare ũsã ñecũsumuarẽ o'ogutigu, na macãrĩ wa'awe'o'quere niato nĩgũ tojo weecu niwĩ. ²⁰ Be'ro tja na Canaã di'tapu nicã, Õ'acũ narẽ su'ori nisetiajãrẽ sõrõcu niwĩ. Na cũ sõrõ'cãrã masãrẽ beseri masã nicãrã niwã. Cuatrocientos cincuenta cã'marĩ na masãrẽ beseri masã duticãrã niwã. Samue Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cũ nise numurĩpu ãtituocãrã niwã. ²¹ Samuereta masã sãrĩcãrã niwã: “Ũsã ni'cũ wiogu waro uasa'a.” Na tojo nicã tu'o, Samue Õ'acũrẽ sãrĩcu niwĩ. Õ'acũ tojo weegu na wiogu waro niacjũre Saúl wãmetigure sõrõcu niwĩ. Saúl Cis macũ Benjamí ya curuacjũ cuarenta cã'marĩ wiogu nicu niwĩ. ²² Saúl wiogu nisere Õ'acũ cãrẽ wĩrõca be'ro apĩ Davi wãmetigure sõrõcu niwĩ tja. Õ'acũ cãrẽ a'tiro nicu niwĩ: “Davi Isaí macũ nipe'tise yu'u tu'sasere weemi. Tojo weegu pũrõ e'cati'i cũ me'rã”, nicu niwĩ. ²³ Õ'acũ ũsã ñecũsumuarẽ “Ni'cũ Davi pãrãmi nituriagupu musã judío masãrẽ yu'ruogu a'tigusami”, ni werecu niwĩ. Jesú wãmetigu Õ'acũ tojo nĩ'cuta nimi. ²⁴ Ne waropũre Jesú cũ masãrẽ bu'enũ'cãse

dɔporopɔre Juã masãrẽ bu'eyucu niwĩ: “Mũsã ña'arõ wee'quere bujawetiya. Mũsã nisetisere ducayuya. Mũsã tojo ducayucã, yu'u mũsãrẽ wãmeyegusa'a”, nicu niwĩ. ²⁵ Juã cũ bu'edu'uatĩ dɔporo narẽ nicu niwĩ: “Mũsã yu'ure ‘Masãrẽ yu'rɔoacɔu nimi’ ¿ni wãcũti? Yu'u niwe'e. Yu'u be'ro apĩ a'tigusami masãrẽ yu'rɔoacɔu. Cũ añugũ waro nigũsami. Yu'u pe'e mejõ nigũ tu'oña'a. Cũ ye sapatu tuweemasĩtigu weronojõ cũrẽ ne ni'cãrõwijimasĩtisa'a”, nicu niwĩ Juã.

²⁶ »Yu'u acawererã Abrahã pãrãmerã nĩturiarã, nipe'tirã Õ'acũrẽ ẽjõpeorãrẽ wereguti. Õ'acũ todɔporopɔ “Masãrẽ yu'rɔoguti”, nicu niwĩ. Tojo nĩgũ, marĩrẽ a'te quetire o'ócɔu niwĩ. ²⁷ Tojo weemicã, Jerusalẽcjãrã, na wiorã quẽ'rã “Jesú marĩrẽ yu'rɔoacɔu nimi”, ni ñ'amasĩticãrã niwã. Na saurunucũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere bu'emirã, ne tu'omasĩticãrã niwã. Jesucristore wiorã wẽjẽdutiã, dɔporopɔ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'que queorota wa'acaro niwũ. ²⁸ Jerusalẽcjãrã Jesucristore bu'iri bocatimirã, Pilatore “Wẽjẽdutiya”, nicãrã niwã. ²⁹ Na Jesucristore wẽjẽrã, dɔporopɔ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na ojamũ'tã'quenucũta weecãrã niwã. Cũ wẽrĩca be'ro ãpẽrã curusapɔ ni'cure miidijoo, ãtã tutipɔ cũrẽ yaarã sĩosõrõcũucãrã niwã. ³⁰ Õ'acũ na wẽjẽmicã, cũ macũrẽ wẽrĩ'cupɔre masõcɔu niwĩ. ³¹ Cũ masãca be'ro todɔporo Galilea, Jerusalẽpɔ cũ me'rã ba'paticusia'cãrãrẽ peje nũmũrĩ ba-juacɔu niwĩ. ã'rãta cũ masãcã ñ'a'cãrã cũ ye

quetire masārē wererā weesama.

³²⁻³³ »Yũ'ũ Bernabé me'rā musārē añuse quetire weregũ a'tiapũ. Duporopũ Õ'acũ ũsã ñecũsumuarē wereyugũ, “Yũ'ũ macũ wērĩ'cupure masōgũsa'a”, nicũ niwĩ. Narē tojo nimigũ, na nícateropure “Cũ weeguti” ní'quere weeticũ niwĩ. ũsã na pãrãmerã nituriarãpũre, ãpērã a'tocateropũ nirãrē tere weeĩ'ocũ niwĩ.

»Nimũ'tãrĩ pũrĩ be'ro cja Salmo Õ'acũ cũ macũ wērĩ'cupure masō'quere “Mũ'ũ yũ'ũ macũ ni'i. Ni'cãcã me'rã yũ'ũ mũ'ũ pacũ nisere ĩ'o'o”, nicaro niwũ. ³⁴ Ape pũrĩ Isaía cũ ojãca pũrĩpũ quē'rãrē Õ'acũ wereyucũ niwĩ cũ macũrē wērĩ'cupure masōatjere, cũ upũ boadojatiatjere. “Nipe'tise yũ'ũ Davire duporopũ 'O'oguti' ní'caronojõta mũ'ũrē o'ogũsa'a”, nicũ niwĩ.

³⁵ »Apero Salmo Davi cũ oja'caropure tja a'tiro ojano'caro niwũ: “Mũ'ũ, mũ'ũ macũrē wērĩdojacã weesome”, nicaro niwũ.

³⁶⁻³⁷ »Davi Õ'acũ dutiro wéégũ, cũ nícaterocjãrãrē queoro dia'cũ weecũ niwĩ. Be'ro cũ wērĩcã ĩ'a, cũrē yaacãrã niwã ãpērã cũ ñecũsumua mejãrã yaa'caroputa. Cũrē yáaca be'ro cũ ya upũ boa wa'apã. Õ'acũ masō'cũ Jesú pũrĩcãrē cũ upũ boatipã. Tojo weerã marĩ masĩ'i. Jesú pe'ere cũ ya upũ boadojatiatjere ojagũ weepĩ Davi. ³⁸⁻³⁹ Yũ'ũ musārē weresere wãcũña. Jesucristo me'rã musã acoboJose bocarãsa'a. No'o nipe'tirã cũrē ējõpeorãrē ña'arõ na wee'quere acoboJose'ocũsami. Moisé cũ dutise me'rã pũrĩcãrē marĩ acoboJose ne bocamasĩtisa'a.

40-41 »Дүпороцжәрәпә Õ'acũ ye queti weremu'tārĩ masã a'tiro ojacãrã niwã:

Musã Õ'acũrẽ bujicã'rã, cũrẽ ëjõpeotirã tu'oña'ña.

Musã catiri umucore yu'u Õ'acũ añuse weegusa'a.

Musãrẽ ãpẽrã añurõ weremicã, ne ëjõpeosome. Tojo weerã musã ëjõpeoti'que wapa wërĩrãsa'a. A'te na oja'quere añurõ tu'oña'ña, musãrẽ tojo wa'ari nĩrã, ni werecu niwĩ Pablo Antioquíacjãrãrẽ.

42 Tere weretoja, na wijaari cura Pablo quẽ'rãrẽ to nerẽ'cãrã a'tiro nicãrã niwã:

—Ësãrẽ ape sauru nicã werenemoña tja te cjasere, nicãrã niwã. 43 Ti wi'i ní'cãrã na wijaasteari cura pãjãrã judío masã, ãpẽrã judío masã weronojõ weesetirã na weresere tu'otu'sarã, Pablo, Bernabé me'rã ba'patiwã'cãcãrã niwã. Narẽ Pablo quẽ'rã a'tiro nicãrã niwã:

—Õ'acũ cũ añurõ weesere wãcũdu'uticã'ña. Cũrẽ ëjõpeonu'cũcã'ña, ni werecãrã niwã.

44 Ape numu sauru nicã pãjãrã ti macã Antioquíacjãrã Õ'acũ ye quetire tu'orãtirã nerẽcãrã niwã tja. 45 Na pãjãrã nerẽcã ï'arã, Pablo quẽ'rãrẽ ti macãcãjãrã judío masã uputu doecãrã niwã. Tojo weerã Pablo cũ weresere “Mejẽcã weremi. Diacjũ niwe'e”, ni bujicã'cãrã niwã. 46 Na tojo nicã tu'orã, Pablo quẽ'rã tutuaro me'rã narẽ nicãrã niwã:

—Musã judío masãrẽ Jesú ye quetire weremu'tãrõu'a. Musãrẽ tere weremicã, ne ëjõpeowe'e. Tojo weerã “Ësã catise pe'titiserẽ

uatisa'a", nirã wee'e. Ɖsã ni'cãrõacãrẽ ãpẽrã judío masã nitirãrẽ Jesú ye quetire werenu'cãrã wa'arãsa'a. ⁴⁷ A'tirota duticã niwĩ Õ'acũ cũ ye ojanoca pũrĩpũre. A'tiro nicã niwĩ:

Yũ'u mũsãrẽ judío masã nitirãrẽ yé cjase quetire werecusiari masã cũugũti.

Mũsã me'rãta nipe'tiro a'ti turicjãrãpũ na yũ'rũatjere masĩrãsama.

A'te cũ ní'quereta Pablo quẽ'rã "Õ'acũ ãsãrẽ dutigũ weemĩ", nicãrã niwã.

⁴⁸ Na tojo nicã tũ'orã, "Õ'acũ ye queti añubutia'a" nĩrã, ti wi'i nirã judío masã nitirã Ɂpũtũ e'caticãrã niwã. Topũ ní'cãrã Õ'acũ "Yũ'ũre a'ticũrã ějõpeorãsama", nino'cãrãnũcũta ticũrãta Jesure ějõpeocãrã niwã.

⁴⁹ Tojo wee nipe'tiro Pisidia di'tapũre Jesú ye queti se'sa wa'acaro niwũ. ⁵⁰ Tojo weecã ĩ'arã, judío masã Pablo quẽ'rãrẽ cõ'asĩ'ricãrã niwã. Tojo weerã ni'cãrẽrã niyeru pajiro cũorã numiarẽ, judío masã weesetisere añurõ weenu'cũrãrẽ uarosãjãcã weecãrã niwã. Ɖmũa ti macã wiorã nirãnojõ quẽ'rãrẽ tojota weecãrã niwã. Tojo weerã Pablo quẽ'rãrẽ nũrũrã, pi'etise o'onũ'cãcãrã niwã. Ti macãpũ na nirãrẽ cõ'aõ'otojarãpũ, ña'arõ weedu'ucãrã niwã.

⁵¹ Pablo quẽ'rã Antioquiãpũre na cõ'awĩrõcã wĩjarã, ti macã cjase di'tare paastecõ'acãrã niwã. Tere tojo weerã mũsã Jesú ye quetire teerã, a'ti macãcjãrã bu'iri cũo'o nisĩ'rĩrã, tojo weecãrã niwã. Be'ro ape macã Iconio wãmetiri macãpũ wa'a wa'acãrã niwã tja. ⁵² Na wa'áca

be'ro nimicã, Jesure ãjõpeorã Antioquíacjãrã Espíritu Santure c̣oyu'ruatjãrã, up̣utu e'catise me'rã tojacãrã niwã.

14

Pablo, Bernabé Iconio wãmetiri macãp̣u na weeseti'que ni'i

¹ Iconiopure ejarã, na Antioquíapure wee'caronojõta Pablo quẽ'rã judío masã nerẽrĩ wi'ip̣u sãjãanujã, dujicãrã niwã. Top̣u quẽ'rãrẽ Jesú ye quetire werecãrã niwã. Na añurõ wereṭu'sayucã, pãjãrã judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã Jesure ãjõpeocãrã niwã. ² Judío masã Jesure ãjõpeosi'rĩtirã judío masã nitirã pe'ere uarosãjãcã weecãrã niwã. Tojo weerã na uarosãjãcã wee'cãrã Jesure ãjõpeorãrẽ ña'arõ wãcũcãrã niwã. ³ Tojo weecã ĩ'arã, Pablo quẽ'rã narẽ werenemorãtirã Iconiopure yoacã tojacãrã niwã. Na ti macãp̣u nĩrã, “Jesú nipe'tirã masãrẽ ma'ígũ añurõ weemi” nisere up̣utu wãcũtutuario me'rã werecãrã niwã. Na a'tere werecã ĩ'agũ, Ô'acũ diacjũta werema yé cjasere nígũ, cũ tutuario me'rã masãrẽ wee'ocã weecu niwĩ. ⁴ Na wee'omicã, ti macãcãrã mejẽcãrĩ dia'cũ ducawaticãrã niwã. ãpẽrã judío masã Jesure ãjõpeotirã me'rã niseticãrã niwã. ãpẽrã Pablo, Bernabé me'rã niseticãrã niwã. ⁵ Pablo, Bernabére utirã, wiorã me'rã nerẽ ucũcãrã niwã. Na nerẽ, ni'cãrõnojõ wãcũtojaca be'ro narẽ pi'etise o'o, utãperi me'rã doquerãti nĩrã, tojo weecãrã niwã. ⁶⁻⁷ Pablo quẽ'rã na tojo weesi'rĩsere tã'orã, Licaonia wãmetiri

di'tapɯ du'tiwã'cã wa'acãrã niwã. Ti di'tapɯre Listra, Derbe wãmetise macãrĩ nicaro niwũ. Tepɯ nirãrẽ, te macãrĩ nirãrẽ Jesú ye quetire bu'ecusiãcãrã niwã tja.

Pablo, Bernabé Listra, Derbe macãrĩpɯ na bu'ecusia'que ni'i

⁸ Na Listrapɯ nírã, ni'cũ masũ dojoriwi'i wĩ'magũputa sijamasĩtigɯ bajua'cɯre bocaecãcãrã niwã. ⁹⁻¹⁰ Ti macãpɯre Pablo masãrẽ bu'ecu niwĩ. Cũ bu'esere dojoriwi'i quẽ'rã tɯ'ocɯ niwĩ. Cũ, “Ô'acũ yɯ'ɯre añurõ yɯ'rɯomasĩsami” ni wãcũsere Pablo tɯ'oña'gũ, tutuaro me'rã cãrẽ ucũquejocɯ niwĩ:

—Wã'cãɯ'cãña, nicɯ niwĩ. Cũ tojo nicãta bu'pumajã, sijamasĩtimi'cɯ sijanɯ'cãcɯ niwĩ. ¹¹ Pablo tojo weecã ï'arã, tocjãrã Licaonia ye me'rã ɯpɯtɯ caricũcãrã niwã:

—Marĩ ãjõpeorã ɯmɯa weronojõ bajurã dojotjãrã, marĩ tiropɯ dijatama, nicãrã niwã.

¹² Bernabére Zeus pisucãrã niwã. Ti wãme na ãjõpeorãnojo wioɯ wãme nicaro niwũ. Pablo pe'ere cũ ɯpɯtɯ ucũgũ niyucã, Hermes pisucãrã niwã. Hermes na ãjõpeorãrẽ wereco'tegɯ nicɯ niwĩ. ¹³ Ti macã sumu-topɯ Zeure ñubuepeori wi'i nicaro niwũ. Ti wi'icjũ pa'i Pablo quẽ'rãrẽ ãjõpeogɯ, wecɯa ɯmɯarẽ o'ori me'rã ma'masu'a'cãrãrẽ ti macã ne sãjãrõpɯ wejewã'cãcɯ niwĩ. Pa'i, ãpẽrã tocjãrã Pablo quẽ'rãrẽ ãjõpeorã wecɯare wẽjẽ ñubuepeosi'rĩmicãrã niwã.

¹⁴ Na tojo weesĩ'rĩcã tɯ'orã, Pablo, Bernabé na basu na ye su'tire tũ'rẽstecãrã niwã. Mɯsã

tojo weesĩ'rĩse ña'a ni'i nĩrã, tojo weecãrã niwã. Be'ro caricũ, na pãjãrã decopũ wa'acãrã niwã. Narẽ a'tiro nicãrã niwã:

¹⁵ —¿Musã úsãrẽ de'ro weerãtirã tojo weeti? Æsã quẽ'rã musã weronojõta umua ni'i. Õ'acũa mejẽta ni'i. Musãrẽ añuse quetire wererã a'tiapũ. Musã a'tiro weesetisere tocã'rõta weedu'uya. Musã ãjõpeose ne wapamarĩ'i. Õ'acũ catigũ pe'ere ãjõpeoya. Cũ weecu niwĩ nipe'tise umuse, a'ti di'ta, maarĩ, nipe'tirã wa'icũrã, mirĩcũa, wa'i, tepũ nirãrẽ.

¹⁶ Õ'acũ toduporopũre judío masã nitirã na ãpẽrãnojõrẽ ãjõpeocã, tojo tu'oña'cã'cu niwĩ. Ne cã'mota'aticũ niwĩ. ¹⁷ Na cãrẽ ãjõpeotimicã, cã nisetisere nipe'tirã masãrẽ i'ocũ niwĩ. Nipe'tirãrẽ añurõ wéegũ, acoro pejase, otese quẽ'rãrẽ ducaticã weecu niwĩ. Ba'ase, tojo nicã e'catise o'ocũ niwĩ, ni werecãrã niwã. ¹⁸ Na weremicã, uputu wecuare wẽjẽ, Pablo quẽ'rãrẽ ñubuepeosi'rĩmicãrã niwã. Cã'rõacã waro du'sacaro niwũ na wẽjẽ ñubuepeoatjo. Pablo quẽ'rã “Ëputũ weeticã'ña” ni pũrĩcã, weeticãrã niwã.

¹⁹ Be'ro judío masã Antioquíacjãrã, ãpẽrã Iconiocjãrã Listrapũre etacãrã niwã. Topũ Pablo quẽ'rãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrã sirutuejacãrã niwã. Tocjãrã masãrẽ na weronojõ wãcũsetiro uacãrã niwã. Na tojo weecã, tocjãrã pe'e quẽ'rã uarosãjã wa'acãrã niwã. Tojo weerã Pablõre ãtãperi me'rã doque, ti macã sumutopũ cãrẽ cõ'arã wa'arã wejewã'cãcãrã niwã. Cãrẽ “Wẽrĩa wa'ami”, ni wãcũcãrã nimiwã. ²⁰ Pablõre cõ'a'caropũ Jesure ãjõpeorã cã cũñarõ tiropũ

ĩ'aejanu'cãcãrã niwã. Cũ na topu ejacãta, masã wa'acu niwĩ tja. Be'ro apaturi macãpu na me'rã pi'a wa'acu niwĩ. Ape numu Bernabé me'rã Derbepu wa'a wa'acãrã niwã.

²¹ Na topu eta, Jesú ye quetire werecãrã niwã. Tere na werecã, tocjãrã masã pãjãrã Jesure ãjõpeonemocãrã niwã. Be'ro na majamitojaa wa'acãrã niwã Listra, Iconio, Antioquía toduporo na a'ti'que macãrĩputa tja.

²² Te macãrĩpure tocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ wãcütutuase o'ocãrã niwã. Tojo nicã “Jesure ne wãcũdu'uticã'ña. Peje pi'etise wa'arosa'a Jesure ãjõpeorãrẽ marĩ u'musepu wa'ati duporo”, ni wereyu'rũwã'cã wa'acãrã niwã. ²³ Jesure ãjõpeorã na nerẽse wi'serinucũ ni'cãrãrã narẽ su'ori nisetiajãrẽ beseburocãrã niwã. Na be'ti ñubueca be'ro “Marĩ ãjõpeogu Jesú weetamuato musãrẽ”, ni sãrĩbosa, cũuwã'cãcãrã niwã.

Pablo quẽ'rã Antioquiapu na majãmitojaa'que ni'i

²⁴⁻²⁵ Be'ro Listra, Iconio, Antioquía wãmetise macãrĩpu ní'cãrã yu'rũwã'cãcãrã niwã Pisidia di'tare. To yu'rũaa, Panfilia di'ta Perge wãmetiri macãpu ejacãrã niwã. Ti macãpure Jesú ye quetire werecãrã niwã. Be'ro Atalia wãmetiri macã petapu bu'ajacãrã niwã tja. ²⁶ Topu na ne waro wijawã'cãtica macã Antioquiapu dajarã, yucusu me'rã wijawã'cãcãrã niwã. Ti macãputa te macãrĩpu na wa'ase duporo Jesure ãjõpeorã “Musãrẽ Õ'acũ añurõ co'teato”, ni sãrĩbosa, o'ócãrã niwã. Espiritu Santu narẽ

bu'eduti'caronojōta tere bu'epe'otojanu'cō, da-jacārā niwā.

²⁷ Ti macāpu na dajarā, Jesure ějōpeorārē neocūu, narē werepe'ocā'cārā niwā Ō'acū na me'rā weetamusija'quere. Tojo nicā “Judío masā nitirā quē'rā Jesure ějōpeorā weeama a'tiro nicārē”, ni quetiwerecārā niwā narē. ²⁸ Na yoacā Jesure ějōpeorā me'rā Antioquíapure tojacārā niwā.

15

Judea di'tacjārā Antioquíapū wa'a'que ni'i

¹ Pablo, Bernabé Antioquíapū nirī curare āpērā judío masā Judea di'tacjārā na tiropu wa'acārā niwā. Na ti macācjārā Jesure ějōpeorārē na judío masā weesetisere weeduticārā niwā.

—Musā Moisé duti'caro weeticā, musā ō'rēcju yapa caserore yejecō'aticā, Ō'acū musārē yu'rūosome, ni werecārā niwā.

²⁻³ Na tojo nicā tu'orā, Pablo, Bernabé na me'rā uputu a'metu'ticārā niwā. Tojo weerā Antioquíacjārā Jerusalēpu o'órātirā Pablo, Bernabé, āpērā tocjārārē neo, besecārā niwā. Narē a'tiro nío'ocārā niwā:

—Jerusalēpu wa'aya. Jesú cū ne waro besecū'cārā, tojo nicā Jesure ějōpeorārē su'ori nirā tiro sērītiña'rā wa'aya. ¿Diacjūta nimiapari to Judeacjārā marīrē were'que? nicārā niwā.

Topu wa'arā, Fenicia, Samaria wa'ase ma'arīpu yu'rūacārā niwā. To yu'ruarā, judío masā nitirā Jesure ějōpeosere

wereyũ'ruamujãcãrã niwã. Te quetire tu'orã, Jesure ãjõpeorã pũrõ e'caticãrã niwã.

*Pablo, Bernabé Antioquíapũ ní'cãrã
Jerusalêcjãrãrẽ na wererã wa'a'que ni'i*

⁴ Pablo, Bernabé, ãpẽrã Antioquíacjãrã Jerusalêpũre etacãrã niwã. Topũre na etãca be'ro Jesú cũ ne waro besecũ'cãrã, Jesure ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã, nipe'tirã cũrẽ ãjõpeorã narẽ põtẽrĩ, añuduticãrã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rã werecãrã niwã nipe'tiro na sija'caropũ Õ'acũ narẽ weetamu'quere. ⁵ Na tojo nicã tu'orã, Jesure ãjõpeorã fariseo masã wã'cãnũ'cã, ucũcãrã niwã:

—Marĩ judío masã weronojõta judío masã nitirã Jesure ãjõpeorã quẽ'rãrẽ weedutiroũa'a. Na õ'rêcjũ yapa caserore yejecõ'adutiroũa'a. Nipe'tise Moisé cũ duti'quere weedutiroũa'a, nicãrã niwã.

⁶ Tojo weerã Jesú cũ besecũ'cãrã, cũrẽ ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã nerẽ, ucũcãrã niwã fariseo masã narẽ tojo ní'quere. ⁷ Topũta na yoacã ucũca be'ro Pedro wã'cãnũ'cã, narẽ nicũ niwĩ:

—Acawererã, Õ'acũ sõ'onícateropũ judío masã nitirã quẽ'rãrẽ cũ ye quetire weredutigũ yũ'ure besewĩ. Na tere tu'o, cũrẽ ãjõpeoato ní'gũ besewĩ. Musã nipe'tirã añurõ mas'i a'tere.

⁸ Cũta nipe'tise masã wãcũsetisere ã'agũ marĩrẽ o'o'caronojõta na quẽ'rãrẽ Espiritu Santure o'ówĩ. Tojo weerã marĩ na yũ'ruono'cãrãputa nima nisere mas'i. ⁹ Õ'acũ marĩrẽ ma'irõnojõta na quẽ'rãrẽ ma'imi. Ne dũcawaatisami. Na

Jesure ějōpeocã, na ña'arō weeseti'quere acobojocũ niwĩ. ¹⁰ Tojo weerã marĩ judío masã nitirãrẽ “Moisé cũ duti'caro weeya”, niticã'rōua'a. Marĩ tere weeya nírã, “Õ'acũ narẽ yu'rũoticũ niwĩ yujupũ”, nírã weebosa'a. Marĩ, marĩ ñecũsumũapũmarĩcã Moisé cũ duti'quere weepõtēoticãrã niwã. Tjãsama napua. Tojo weerã narẽ tere weedutiticã'rōua'a. ¹¹ A'tiro pe'e ni'i. Marĩ wiogũ Jesucristo ma'itĩagũ, marĩ wapayecã mejēta, marĩrẽ ña'arō wee'quere acobojocũ niwĩ. Marĩrẽ yu'rũo'caronojōta Jesucristo na judío masã nitirã quẽ'rãrẽ yu'rũocũ niwĩ, nicũ niwĩ Pedro.

¹² Cũ tojo nicã tu'orã, nipe'tirã di'tamarĩpe'tia wa'acãrã niwã. Be'ro Pablo, Bernabé narẽ werecãrã niwã judío masã nitirã tiropũ Õ'acũ tutuaro me'rã na weeĩ'ocusia'quere. ¹³ Nipe'tise narẽ wéréca be'ro Santiago ucũcũ niwĩ:

—Acawererã, yu'ũ musãrẽ werecã tu'oya.

¹⁴ Ni'cãrōacã Simó Pedro wereami Õ'acũ judío masã nitirãrẽ ne waro añurō weenũ'cã'quere. Õ'acũ cũ yarã niato nígũ, na quẽ'rãrẽ besecũ niwĩ. ¹⁵ Dũporopũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã judío masã nitirã quẽ'rã Jesure ějōpeoatjere queorota ojamũ'tãcãrã niwã. A'tiro ojacãrã niwã:

¹⁶ “Davi cũ wiogũ nise pe'tia wa'acaro niwũ.

Be'ropũ cãrẽ yu'ũ wiogũ sōrō'caronojōta cũ pãrãmi nituriagũpũre sōrōgũti.

¹⁷⁻¹⁸ Cãrẽ tojo sōrōca be'ro ãpẽrã judío masã nitirã quẽ'rã, yu'ũ bese'cãrã yu'ũre ějōpeorãsama.”

Duporopu marĩ wiogu Õ'acũ tojo ni wereyucu niwĩ.

A'tiro ni ojacārã niwã Õ'acũ ye quetire weremu'tã'cārã.

¹⁹ »Tojo weegu yu'u wãcũ'u. Judío masã nitirã Jesure ãjõpeorãrẽ peje dutise o'oticã'rõua'a.
²⁰ Mejõ dia'cũ ni'cã pũrĩ "A'ticuse weeticã'ña", ni ojarã narẽ. "Wa'icũ di'i, ãpẽrãnojõrẽ Õ'acũ mejõtare ãjõpeorã na wẽjẽ ãjũamoro ñubuepeo'quere ba'aticã'ña", nírã. "Musã numosãnumia nitirãrẽ, musã marãpusumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña", nírã. "Nipe'tirã wa'icũrã wãmũta ãrũasure'cãrãrẽ ba'aticã'ña. Nipe'tirã dí miiña marĩrãrẽ ba'aticã'ña. Wa'icũrã ye díre ba'aticã'ña." Ticũseta dutirã narẽ. ²¹ Duporopu saurunũcũ judío masã na nerẽse w'iseripu Moisé cũ duti'quere bu'enu'cũcã'ma. A'tere nipe'tise macãrĩpu bu'erã weema. Tojo weerã judío masã nitirã quẽ'rã masĩsama Moisé cũ duti'quere, nicũ niwĩ Santiago.

²² Be'ro Jesú cũ besecũú'cãrã, Jesure ãjõpeorãrẽ sũ'ori nírã, nipe'tirã cãrẽ ãjõpeorã puarãrẽ besecãrã niwã. Ni'cũ Juda wãmeticũ niwĩ. Cãrẽta tja Barsabá pisucãrã niwã. Apĩ pe'e Sila wãmeticũ niwĩ. Ticũrãrẽ besecãrã niwã Pablo quẽ'rã me'rã Antioquíapũ ti pũrĩrẽ miajãrẽ. Na puarã Jesure ãjõpeorã wa'teropure wiorãbocure nicãrã niwã.

Antioquíacjãrã na su'ricũña'quere diacjũ'que ni'i

²³ Jesú besecúú'cārã dutise ojáca pūrĩrẽ Pablo quẽ'rã me'rã o'ócārã niwã. A'tiro ojano'caro niwã ti pūrĩpære:

“Ësã Jesú besecúú'cārã, cūrẽ ãjõpeorãrẽ sũ'ori nirã musãrẽ añuduti'i. A'ti pūrĩrẽ musãrẽ ojao'o nipe'tirã Antioquíacjãrãrẽ, judío masã nitirã Jesure ãjõpeorãrẽ. Tojo nicã Siria, Cilicia di'tapũ nirãrẽ ojao'o. ²⁴ Æpẽrã ùsã me'rãcjãrã a'tocjãrã, musã tiropũ wa'a, na wãcũrõ me'rã musãrẽ caribosijapãrã. ‘Musã õ'rẽcjũ yapa caserore yejecõ'aña, Moisé cũ dutisere weeya' ni, musãrẽ weresu'riacũapãrã. Ësã dutiro marĩrõ tojo weepãrã musãrẽ. ²⁵ Tojo weerã ùsã ni'cãrõnojõ wãcũse me'rã pũarã umuarẽ musã tiropũ bese o'órã wee'e. Na ùsã mairã Bernabé, Pablo me'rã wa'arãsama. ²⁶ Bernabé, Pablõreta Jesucristo marĩ wiogũ yere na bu'ecusiãcã, wẽjẽcãrã nimiwã. ²⁷ Ësã bese'cãrã Juda, Sila a'ti pūrĩpũ nise nipe'tisere na basu musãrẽ bu'e, wererãsama. ²⁸ Ësãrẽ Espĩritu Santu wãcũse o'oyucã, peje musãrẽ dutisĩ'rĩtisa'a. A'ticũseta musãrẽ dutirãti. ²⁹ Wa'icũ di'i, ãpẽrãnojõrẽ Õ'acũ mejõtare ãjõpeorã na wẽjẽ ãjũamorõ ñubuepeo'quere ba'aticã'ña. Nipe'tirã wa'icũrã ye díre ba'aticã'ña. Wa'icũrã wãmũta ãrũasure'cãrãrẽ ba'aticã'ña. Wa'icũrã dí miũña marĩrãrẽ ba'aticã'ña. Musã numosãnumia nitirãrẽ, musã marãpusumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña. Musã ùsã dutisere wéerã, añurõ weerãsa'a. Tocã'rõta musãrẽ oja'a”, ni ojacãrã niwã.

³⁰ Be'ro na o'óno'cãrã we'eriti, Antioquíapũ wa'a wa'acãrã niwã. Topũ ejarã, na dutise

ojáca pūrīrē tocjārā Jesure ějōpeorārē nerēduti, wiacārā niwā. ³¹ Tojo weecā, ti pūrīrē bu'érā, wācūque'timi'cārā na diacjūnū'cōcā, ti macācjārā pūrō e'caticārā niwā. ³² Juda, Sila Ō'acū wereduti'quere wereturiari masā nitjīarā, Antioquíacjārārē añurō werecārā niwā. Tojo weerā narē nemorō wācūtutuase me'rā tojacā weecārā niwā. ³³ Na me'rā topure cā'rō tojánícārā niwā yujupū. Be'ro tocjārārē we'eriticā, tocjārā pe'e “Ō'acū me'rā wa'aya mūsārē o'ó'cārā tiropū”, nío'ocārā niwā. ³⁴ Sila pe'e “Yū'u pūrīcā a'topū tojaguti”, nicū niwī. Tojo weegu topū tojacā'cū niwī.

³⁵ Pablo, Bernabé yocā Antioquíapure Jesure ějōpeorā me'rā tojacārā niwā. Tocijārārē pājārā āpērā me'rā Jesú ye quetire werecārā niwā.

Pablo, Bernabé na a'merī dūcawati'que ni'i

³⁶ Be'ro Pablo Bernabére nicū niwī:

—Te'a apaturi tja todūporopū marī Jesú ye quetire bu'ecusia'que macārīpū. Tocijārārē ĩ'arā wa'arā ¿de'ro nisetimiti na? nicū niwī.

Bernabé “Jau”, nicū niwī. ³⁷ Juā Marco wāmetigure uputu miasī'rīmicū niwī.

³⁸ Juā Marco todūporopū na me'rā añurō bu'eyapada'reoticū niwī. Jerusalēpū wa'agū, Panfilia di'tapū narē cō'atojaa wa'acū niwī. Tojo weegu Pablo cūrē ne miasī'rīticū niwī. ³⁹ Be'ro na basu uputu a'metu'ti, a'merī dūcawatia wa'acārā niwā. Bernabé pe'e yucūsu me'rā Chipre nūcūrōpū Marcore miacū niwī. ⁴⁰ Pablo pe'e cū me'rā wa'acjūre Silare besecū niwī. Tocijārā Jesure ějōpeorā “Ō'acū mūsārē co'teato”,

ni sêrîbosacârã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rã narẽ we'eriti, wa'a wa'acârã niwã. ⁴¹ To wa'arã, Siria, Cilicia wãmetise di'tapure yu'ruacârã niwã. Tepu Jesú ye quetire wererã, tocjãrã Jesure êjõpeorãrẽ wãcütutuase o'onemowã'cãcãrã niwã.

16

Timoteore Pablo, Sila na mia'que ni'i

¹ Pablo, Sila Derbe, Listra wãmetise macãrîpüre etacãrã niwã. Listrapu ni'cũ Jesure êjõpeogu Timoteo wãmetigure bocaecãrã niwã. Cũ paco judío masõ Jesure êjõpeogo nico niwõ. Pacu pe'ea griego masũ nicu niwĩ. ² Jesure êjõpeorã Listra, Iconiocjãrã Timoteore añurõ wãcücãrã niwã. “Añugũ nimi”, ni ï'acãrã niwã. ³ Tojo weegu Pablo narẽ ba'patiato nígũ, cãrẽ miasĩ'rîcu niwĩ. Cãrẽ miasĩ'rîgũ, cũ õ'rêcju yapa caserore yejecõ'aduticu niwĩ. Cũ tojo weeno'tigu judío masã cũ bu'esere êjõpeotibosama nígũ, tojo weecu niwĩ. To nirã nipe'tirã judío masã Timoteo pacu griego masũ nisere masĩcãrã niwã. Judío masã nitirã na põ'rãrẽ õ'rêcju yapa caserore yejecõ'aticãrã niwã. ⁴ Be'ro Timoteo Pablo quẽ'rã me'rã wa'acu niwĩ. Nipe'tise na yu'ruase macãrîpüre Jesure êjõpeorãrẽ wereyu'ruamujãcãrã niwã. Jerusalêpu nirã Jesú cũ besecúú'cãrã, cãrẽ êjõpeorãrẽ su'ori nirã dutio'o'quere werecãrã niwã. Nipe'tirãrẽ “Na duti'quere weeya”, niburocãrã niwã. ⁵ Na tojo werecã tu'orã, Jesure êjõpeorã siape me'rã wãcütutuanemocãrã

niwã. Ne Jesure êjõpeodu'uticãrã niwã. Æpẽrã quẽ'rã Jesure êjõpeotimi'cãrã ı̣mı̣corinacũ pãjãrã cũrẽ êjõpeonemocãrã niwã.

Pablore Macedoniacjũ weetamuse sêrĩ'que ni'i

⁶ Pablo quẽ'rãrẽ na Asiapı̣ Jesú ye quetire bu'erã wa'abo'cãrãrẽ Espı̣ritu Santu cã'mota'acı̣ niwĩ. Tojo weerã na apero Frigia, Galacia tiro pe'e yı̣'rı̣acãrã niwã. ⁷ Topı̣ yı̣'rı̣aa, Misia na di'ta ta'a'caro sumutopı̣ ejacãrã niwã. Topı̣ eja, na Bitinia wãmetiri di'tapı̣ wa'asĩ'rĩmicãrã niwã tja. Topı̣ wa'asĩ'rĩrãrẽ apaturi Espı̣ritu Santu narẽ cã'mota'acı̣ niwĩ. ⁸ Na to Misia yı̣'rı̣aa, wa'a, bu'acãrã niwã Troa wãmetiri macãpı̣. ⁹ Topı̣ na etãca ñami Pablo quẽ'ese weronojõ ni'cũ Macedoniacjũ cũ tiro sêrĩnu'cũcã ĩ'acı̣ niwĩ. A'tiro nicı̣ niwĩ:

—A'tia a'to Macedoniapı̣. Æsãrẽ weetamugũ a'tia, nicı̣ niwĩ. ¹⁰ Be'ro cũ quẽ'ese weronojõ ĩ'a'quere werecã, maata ũsã ye dure wa'a wa'awı̣. Yı̣'ı̣ Luca a'ti pũrĩrẽ oja'cı̣ quẽ'rã na me'rã wa'awı̣. Æsã cũ quẽ'ese weronojõ ĩ'a'quere a'tiro wãcũwũ: “Õ'acũ marĩrẽ Macedoniacjãrãrẽ cũ ye quetire weredutigı̣ weepĩ”, ni wãcũwũ.

Pablo, Sila Filipopı̣ Lidia wãmetigore na bocaeja'que ni'i

¹¹ Æsã Troapı̣ ní'cãrã yucı̣su me'rã pẽ'awũ Samotracia wãmetiri nãcũrõpı̣re. Tocjãrãta ape nı̣mı̣ wa'anemowũ ape macã Neápoli wãmetiri macãpı̣. ¹² Tóma majã ma'apı̣ majãa, romano masã na wéeca macã Filipopı̣re etawı̣. Ti macãta ti di'ta Macedonia wa'teropı̣re dutiri

macã niwũ. Topure ũsã pejeti numurĩ tojáníwũ.
 13 Sauru nicã Õ'acũrẽ ñubuepeorãrẽ a'marã wa'awũ. Tojo weerã macãpũ ní'cãrã dia sumuto na ñubuewũaropũ wa'awũ. Narẽ bocaēja, na tiro ejanujã, to numia nerẽ'cãrãrẽ Jesú ye quetire werewũ. 14 Ni'cõ topũ ũsã weresere tũ'o'co Lidia wãmetigo niwõ. Co Tiatira wãmetiri macãcjõ, su'ti wapabujãse sõ'a ñibocuresere duago niwõ. Judío masõ nitimigõ, Õ'acũrẽ ëjõpeogo niwõ. Pablo cũ weresere ëjõpeoato nígũ Õ'acũ core tũ'omasise o'ocũ niwĩ. 15 Be'ro core, co ya wi'icjãrã nipe'tirãrẽ wãmeyewũ. Co ũsãrẽ niwõ:
 —Yũ'ure diacjũta Jesure ëjõpeogo nimo nírá, ya wi'ipũ cãrĩrã wa'aya, niwõ. Co ɸpũtũ tojadu-ticã tũ'orã, co ya wi'ipũ tojawũ.

Pablöre, Silare bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõ'que ni'i

16 Ni'cã numũ ũsã Õ'acũrẽ ñubuepeowũaropũ wa'arã, ejapejacãti ni'cõ numio wãtĩ sãjãno'core. Co ãpërãrẽ da'raco'tego niwõ. Wãtĩ weeta-muno'gõ “Be'ro tojo wa'arosa'a”, ni masisere cũowõ. Co masisere ãpërãrẽ werese me'rã core cũorã pajiro niyeru wapata'awã. 17 ũsãrẽ ï'asirutu, caricũwõ:

—Ã'rã Õ'acũ ɸmũsepũ nigũ dutisere weerã nima. Mũsãrẽ wererã weema Jesure ëjõpeorã yũ'rãrãsama nise quetire, ni caricũwõ. 18 Co peje numurĩ tojo nicusiawõ. Be'ro Pablo caributi, majãmĩ'a, wãtĩ copure nigũrẽ niwĩ:

—Jesucristo tutuaro me'rã mũ'urẽ copure nigũrẽ wijaaduti'i. Cũ tojo nicãta, maata wijaa wa'acũ niwĩ.

19-20 Cã wijáaca be'ro co masĩmi'que pe'tia wa'awũ. Tojo weerã core cwo'cãrã marĩ niyeru wapata'asome nírã, ua wa'awã Pablo, Sila me'rã. Tojo weerã macã deco wiorã tiropure narẽ ñe'e miawã.

Be'ro wiorãpure co wiorã nimi'cãrã weresãwã. A'tiro niwã:

—Árã judío masã nima. A'ti macãcjárãrẽ caribosijarã weema. ²¹ Na bu'ese marĩ romano masãrẽ dutise mejẽta ni'i. Tojo weerã marĩ na weedutisere weeticã'rõua'a, niwã wiorãpure.

²² Na topũ nerẽ'cãrã tojo nicã tũ'orã, Pablo quẽ'rã me'rã ua wa'awã. Tojo weerã wiorã Pablo, Silare na ye su'tire tuweeduti, na yarã surarare tãrãdutiwã. ²³ Narẽ upũtũ tãrãtoja, bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõwã. Be'ro ti wi'i co'tegũre du'tiwijari nírã, añurõ bi'acã'dutiwã. ²⁴ Na tojo nicã tũ'ogũ, bu'iri da'reri wi'i co'tegũ nitũoroca tucũpũ sõrõcũ niwĩ narẽ. Pũa yucũ tãa wa'teropũ na dũ'pocãrĩrẽ siosõrõcũuoduti, narẽ dũ'tecũuocũ niwĩ.

Õ'acũ di'ta narãsãcã wee'que ni'i

²⁵ Be'ro ñami deco Pablo, Sila Õ'acũrẽ ñubue, basapeocãrã niwã. Na tojo weecã, ti wi'ipũ nírã bu'iri da'reno'cãrã narẽ tũ'ocãrã niwã. ²⁶ Wãcũña marĩrõ di'ta upũtũ narãsãcaro niwũ. Na nirĩ wi'i quẽ'rã a'meña'caro niwũ. Tojo weero maata ti wi'i bi'ami'que soperi, nipe'tirã bu'iri da'reri wi'ipũ nirãrẽ dũ'tecũumi'que cõme dari pãrĩstea wa'acaro niwũ. ²⁷ Tojo wa'áca be'ro ti wi'i co'tegũ wã'cãcũ niwĩ. Wã'cã, te soperi susupe'ticã ã'acũ niwĩ. “Nipe'tirã du'tiwijaape'tia wa'apã”, ni wãcũcũ nimiwĩ.

Tojo weegu uigu, cū basu di'pjī mii wējēcā'cū nimiwī. ²⁸ Tojo weesī'rīcā, Pablo cūrē ɁpɁtu caricūquejocɁ niwī:

—MɁ'u basu wējēticā'ña. Ɔsā nipe'tirā a'topɁ nipe'ticā'a, nicɁ niwī.

²⁹ Pablo tojo nicā tɁ'ogɁ, āpērā surarare “Sī'ase miitia”, nicɁ niwī. Na o'óca be'ro sī'oo, omasājāacɁ niwī Pablo, Sila na nirī tucūpɁ. Uigu, ɁpɁtu narāsāgūta, na pɁ'to ejaque'acɁ niwī. ³⁰ Be'ro wā'cānɁ'cā, narē pijiwīrō, sērītiña'cū niwī:

—¿De'ro weegɁsari yɁ'u Ō'acū yɁ'ure yɁ'rɁoato nígū?

³¹ Na pe'e a'tiro yɁ'ticārā niwā:

—MɁ'u marī wioɁ Jesure ējōpeogɁ, yɁ'rɁgusa'a. MɁ'u ya wi'icjārā quē'rā mɁ'u weronojō ējōpeorāta, yɁ'rɁrāsama, nicārā niwā.

³² To be'ro cūrē, cū ya wi'icjārārē Jesú ye que-tire bu'ecārā niwā. ³³ Surara bu'iri da'reri wi'i co'tegɁ Pablo quē'rārē ñami decota na tārā'que cāmirē coecɁ niwī. Cū coéca be'ro Pablo quē'rā cūrē, cū ya wi'icjārārē wāmeyecārā niwā.

³⁴ Be'ro ti wi'i co'tegɁ cū ya wi'ipɁ pijiwā'cā, narē sɁ'ori ba'acɁ niwī. Na Ō'acūrē ējōpeoca be'ro cū, cū acawererā ɁpɁtu e'caticārā niwā.

³⁵ Ape nɁmɁ bo'reacā ti macācjārā romano masā wiorā surarare ti wi'i co'tegɁpɁre weredu-ticārā niwā. A'tiro nío'ocārā niwā:

—“Na to pɁarā ɁmɁa nirārē du'uwīrōdutiama”, ni wererā wa'aya, nicārā niwā.

³⁶ Surara topu eja, wiorã na wereduti'quere ti wi'i co'tegupure werecãrã niwã. Tere tu'otoja, cũ pe'e quẽ'rã wereturiacu niwĩ Pablo, Silare tja.

—Musãrẽ a'ti macãcjãrã wiorã “Du'uwĩrõato”, nicãrã niama. Tojo weerã musã wijaaya. Añurõ e'catise me'rã wa'aya, nicu nimiwĩ ti wi'i co'tegupure'e.

³⁷ Cũ te quetire werecã tu'ogu, Pablo surarare nicu niwĩ:

—A'ti macãcjãrã wiorã ùsãrẽ bu'iri bocatiama. Bocatimirã, masã tiropu miaa, tãrã, a'ti wi'i bu'iri da'leri wi'ipu ùsãrẽ sõrõama. Ùsã romano masã nimicã, tojo weeama. Ni'cãrõacãrẽ ùsãrẽ masã ï'atiropu nuowĩrõsĩ'rĩsama. Basiowe'e. Na basuta a'titjãrã, ùsãrẽ wĩrõrã a'tiatio, nicu niwĩ surarare.

³⁸ Surara cũ tojo ní'quere tu'orã, wiorãpüre wererã wa'acãrã niwã. Pablo quẽ'rã “Romano masã ni'i” niama nise quetire werecã tu'orã, wiorã ucua wa'acãrã niwã. ³⁹ Na ti wi'ipu wa'a, Pablo quẽ'rãrẽ acobojose sãrĩcãrã niwã. Sãrĩtoja, narẽ bu'iri da'leri wi'ipu ní'cãrãrẽ miiwijaa, “Ne a'ti macãrẽ niticã'ña, wijayá”, nicãrã niwã. ⁴⁰ Na tojo nicã tu'orã, Pablo, Sila bu'iri da'leri wi'ipu ní'cãrã wijaawã'cã, Lidia ya wi'ipu wa'acãrã niwã tja. Topu Jesure ãjõpeorãrẽ wãcütutuanemocã weecãrã niwã. Be'ro ti macãpu ní'cãrã wa'a wa'acãrã niwã.

17

Tesalónicapu Pablo quẽ'rãrẽ wa'a'que ni'i

¹ Pablo, Sila Filipopu ní'cãrã yu'ruacãrã niwã Anfípoli, Apolonia wãmetise macãrĩrẽ. To

yu'ruaa, etacārã niwã Tesalónica wãmetiri macãpũ. Ti macãpũre judío masã nerērĩ wi'i nicaro niwũ. ²⁻³ Pablo cũ weesetironojõpũma ti wi'ipũ sãjãacu niwĩ. I'tia semana saurunucũ Jesú ye quetire bu'ecũ niwĩ. Duporocjãrãpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'quere bu'ecũ niwĩ:

—“Õ'acũ bese'cũ pi'eti, wērĩgũsami. Wērĩ'cupũ nimigũ, masãgũsami”, ni ojacārã niwã. Na tojo ni ojano'cũreta mũsãrẽ ni'cãrõacãrẽ were'e. Jesúta nimi na tojo ni'cũ Õ'acũ cũ bese'cũ, ni werecũ niwĩ Pablo.

⁴ Tojo ni werecã tũ'orã, ni'cãrẽrã judío masã ãjõpeocãrã niwã. Judío masã weronjõ ãjõpeosetirã quẽ'rã griego masã pãjãrã ãjõpeocãrã niwã. Wiorã weronjõ nirã numia pãjãrã ãjõpeocãrã niwã.

⁵ Æpẽrã judío masã Pablo cũ weresere ãjõpeotirãnojõ upũtũ uocãrã niwã Pablõre. Tojo weerã umũa nijĩsijarãrẽ, ña'arã nibajaque'atirãrẽ macã decopũ neo, o'ócãrã niwã:

—Nipe'tiropũ caricũste sijaya, nicãrã niwã. Na tojo weecã, ti macãcjãrã nipe'tirã uarosãjãcãrã niwã. Be'ro Pablo quẽ'rãrẽ masã decopũ miarãtirã a'marã wa'acãrã niwã. Na cãjĩca wi'i Jasõ wãmetigũ ya wi'ipũ wa'acãrã niwã. Topũ eja, narẽ a'marã, ti wi'i sopere weje pã'rẽcã'cãrã niwã. ⁶ Ne bocaticãrã niwã. Bocati, ti wi'i nigũ Jasõrẽ, ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ ñe'e miacãrã niwã wiorã tiropũ. Topũ ejarã, a'tiro caricũcãrã niwã:

—Aperocjārã ɯmɯa marĩ ya macãpɯ a'ticārã niama. Nipe'tiro na sjaropɯre dojorẽ sjarã weema. ⁷ Jasõ narẽ cũ ya wi'ipɯ cãjĩ'o'ocɯ niami. Na nipe'tise marĩ wiogɯ Romacjã cũ dutisere yɯ'rɯnɯ'cārã weeama. Apĩ pe'ere “Wiogɯ waro nimi Jesú wãmetigɯ” nirã weeama, ni caricũcārã niwã.

⁸ Na tojo nicã tɯ'orã, ti macãcjarã, ti macã wiorã nipe'tirã caricũstea wa'acārã niwã.

⁹ Be'ro wiorã Jasõrẽ, cũ me'rãcjarãrẽ a'tiro nicārã niwã:

—Mɯsã ɯsãrẽ niyeru wapayecã, mɯsãrẽ du'uwĩrõrãti. Pablo, Sila na a'ti macãpɯre wijãca be'ro mɯsã ye niyerure wiarãti tja, nicārã niwã. Tojo nicã tɯ'orã, na wapayecārã niwã. Na tojo wéeca be'ro narẽ du'ucã'cārã niwã.

Pablo, Sila Bereapɯ na bu'e'que ni'i

¹⁰ Ñamica'a, na'ique'ari curapɯ ãpẽrã Jesure ãjõpeorã Tesalõnicacjārã Pablo, Silare Berea wãmetiri macãpɯ wijaduticārã niwã. Be'ro ti macãpɯ eja, judío masã na nerẽrĩ wi'ipɯ wa'acārã niwã tja. ¹¹ Bereacjārã pe'e Tesalõnicacjārã nemorõ Pablo weresere tɯ'otɯ'sacārã niwã. ¿Pablo marĩrẽ diacjũta bu'egɯ weemiti? nĩrã, ɯmɯcorinacũ Õ'acũ ye queti ojarã na oja'quere bu'enu'cũcã'cārã niwã. ¹² Cũ diacjũta werecã ĩ'arã, judío masã pãjãrã ãjõpeocārã niwã. ãpẽrã pãjãrã griego masã ɯmɯa ãjõpeocārã niwã. Numia quẽ'rã griego numiata pajiro niyeru cɯorã numia ãjõpeocārã niwã. ¹³ Judío masã Tesalõnicacjārã Pablo Bereapɯ Õ'acũ ye quetire bu'ecã tɯ'ocārã

niwã. Tere tu'orã, na Bereapɯ wa'acãrã niwã masãrẽ uarosãjãcã weerã wa'arã tja. ¹⁴ Na uarosãjãcã ĩ'arã, maata Jesure ëjõpeorã Pablöre äpërã me'rã dia pajiri maapɯ o'ócã'cãrã niwã. Cũ me'rãcjãrã pe'e Sila, Timoteo ti macãputa tojacã'cãrã niwã. ¹⁵ Pablo cürẽ ba'patiwã'cã'cãrã me'rã buruaa, Atena wãmetiri macãpɯ ejacãrã niwã. Topɯ cürẽ soocã, majãmitojati a'titicãrã niwã na ya macã Bereapɯ tja. Na me'rãta Pablo queti o'ocɯ niwĩ:

—Quero Sila, Timoteo a'tiato a'topɯ, nicɯ niwĩ.

Pablo Atenapɯ Jesú ye quetire were'que ni'i

¹⁶ Sila, Timoteore yucueganøjõ Pablo Atenapɯ nígũ, ti macãpɯ ĩ'acusiaccɯ niwĩ. Topɯ peje na ëjõpeose queose yee'quere ĩ'acɯ niwĩ. Tere ĩ'agũ, pürõ bujaweticɯ niwĩ. ¹⁷ Tojo weegɯ Jesú ye quetire judío masã na nerẽrĩ wi'ipɯ werecɯ niwĩ. Judío masãrẽ, äpërã na weronøjõ ëjõpeosetirãrẽ werecɯ niwĩ. Tojo nicã umucorinucũ macã decopɯ wa'amujãcɯ niwĩ. Topɯ cũ bocaejarãrẽ Jesú ye quetire weremujãcɯ niwĩ. ¹⁸ Ni'cãrãrẽ epicúreo, estoico wãmetise cururicjãrãrẽ bu'erã Pablo me'rã ucücãrã niwã. Cũ Jesú ye quetire, apeye quẽ'rãrẽ wẽrĩ'cãrãpɯ masãsere werecɯ niwĩ narẽ. Tojo weerã ni'cãrãrã na basu a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro ni weresĩ'rĩgũ weeti tocã'rõ ucũsepijagu? Äpërã pe'e a'tiro nicãrã niwã:

—Ape di'tacjãrã na ëjõpeorãnojojõrẽ ucũgũ weesami, nicãrã niwã.

19 Be'ro cūrē pijiwā'cācārā niwā wiorā na ucūwuro Areópago wāmetiropu. Topu cūrē nicārā niwā:

—Ĕsā ma'ma cjase mu'u bu'esere tu'osī'rīsa'a.

20 Ĕsārē mejēcā warota nicā'sa'a. Tere ne tu'otirā nicāti. ¿De'ro nisī'rīrō weeti te mu'u bu'ese? Wereya, nicārā niwā.

21 Ti macā Atenacjārā, āpērā topu macārī wa'a'cārā na weesetise a'tiro nicaro niwū. Ma'ma queti dia'cūrē tu'o, ucūnu'cūcā'sī'rīcārā niwā.

22 Na wereduticā tu'ogu, Pablo Areópagopu wā'cānu'cā werecu niwī Atenacjārārē:

—Yu'u ĩ'acā, musā ějōpeorānojōrē añurō ějōpeoseti'i. 23 Yu'u a'ti macāpu sijagu, musā ějōpeosere ĩ'apu. Topu ni'cārō musā ějōpeorānojōrē wa'icūrā wējē ũjũamorōpeoropu a'tiro ojaō'ono'carore bocaejapejasu. “Ō'acū masīno'ña marīgūrē ějōpeoro ni'i”, niapu. Musā masītimirā ějōpeo'cure musārē ni'cārōacā wereguti.

24 »Ō'acū a'ti turi nipe'tisere wee'cu u'muse, a'ti di'ta wiogu nimi. Tojo wiogu nitjāgū, umua na wee'que wi'seripu dia'cū nīmasītisami. 25 Ne apeyenojō dū'satisa'a Ō'acūrē. Nipe'tirārē catise, ejerimise, nipe'tisere o'osami. Ne marī da'rase me'rā cūrē weetamuta basiotisa'a. 26 Ō'acū ne waroputa ni'cū masū weecu niwī. Cū me'rāta nipe'tise cururicjārārē weecu niwī. Narē nipe'tiro a'ti turipare niburoato nīgū ducawaacu niwī. Ō'acū cū dutiro me'rā marī pōtēorō catiatjore, marī niatjore cūucu niwī. 27 Cū wee'quere ĩ'arā, yu'ure masīsī'rīrā a'mato nīgū

tere weecu niwĩ Õ'acũ. Cũrẽ a'mato nimigũ, yoaropu nitisami. Marĩ tiroacã nisami.

28 »Õ'acũ weetamurõ me'rãta marĩ cati'i, da'ra'a. Ni'cãrẽrã musã ya curuacjãrã papera ojari masã a'tiro ni ojacãrã niwã: “Marĩ quẽ'rã Õ'acũ wee'cãrã cũ põ'rã ni'i.”

29 »Marĩ Õ'acũ põ'rã ni'i nĩrã, cũrẽ “Uru, plata wãmetise me'rã yee'cu nimi”, ni wãcũticã'rõua'a. Tojo nicã “Ëtãgã me'rã queose wee'cu nimi”, niticã'rõua'a. “Masã na wãcũrõ me'rã yeeme'rĩ'cu nimi Õ'acũ”, niticã'rõua'a. 30 Duporocjãrãpũre na masĩtirã yee ãjõpeo'quere Õ'acũ tojo ï'acã'cu niwĩ. A'tocaterore marĩ nipe'tirocãrãrẽ a'tiro uasami. Marĩ ña'arõ weesetisere bujaweti, du'udutisami. 31 Õ'acũ a'ti turi nipe'tirocãrãrẽ beseatji numurẽ ï'acasanu'cõcu niwĩ. Ti numu nicã, queoro nise me'rã besegusami. Cũ bese'cu Jesú me'rã tojo weegusami. Õ'acũ cũrẽ ã'rĩta musãrẽ beseacju nimi nígũ, wẽrĩ'cupũre masõcu niwĩ, nicu niwĩ Pablo.

32 Pablo “Ni'cũ masũ wẽrĩ'cupu masãcu niwĩ” nicã tu'orã, ãpẽrã ni'cãrẽrã mejõ bujicã'cãrã niwã. ãpẽrã pe'e “Mu'u apetero tere ucũcã, tu'onemosĩ'rĩsa'a tja”, nicãrã niwã.

33 Be'ro Pablo na nerẽrõpu ní'cu wijaa wa'acu niwĩ. 34 Ni'cãrẽrã cũrẽ sirutuwijaa, cũ weresere tu'orã, Jesure ãjõpeocãrã niwã. Ni'cũ Dionisio wãmetigu Areópagopu ãpẽrã wiorã me'rã nerẽwuagu nicu niwĩ. Apego Dámari wãmetigo, tojo nicã ãpẽrã Jesure ãjõpeocãrã niwã.

18

Pablo Corintopu weeseti'que ni'i

¹ Pablo Atenapu wéréca be'ro Corinto wāmetiri macāpu wa'acu niwī. ² Topu etagu, ni'cū judío masū Aquila wāmetigure, cū nūmo Priscilare bocaejacu niwī. Ne waropare Ponto wāmetiri di'tacjāpu nicu nimiwī. Be'ro Italia di'tapu macārī wa'acu niwī. Cū topu nīca be'ro tocjū romano masā wiogu Claudio nipe'tirā judío masārē ti di'tapu nirārē wijaduticu niwī. Cū tojo nicā tū'ogu, cū nūmo me'rā Corintopu wa'acu niwī. Pablo cū Corintopu etase dūporoacā na quē'rā ne etarāta nicārā niwā. Pablo topure etāca be'ro ni'cā nūmu na tiropu sijagu wa'acu niwī. ³ Na quē'rā cū weronojōta da'rasetirā nicārā niwā. Usebūtise su'ti caseri paca me'rā āpērā sijarā wa'arā na miase wi'serire da'rerā nicārā niwā. Te na da'raseticā ī'agū, na tiro na me'rā da'ragu tojacā'cu niwī.

⁴ Saurunūcū judío masā na nerērī wi'ipu judío masārē, judío masā nitirārē Jesú ye cjasere cūrē ējōpeoato nígū weregu wa'amujācu niwī.

⁵ Be'ro Sila, Timoteo Macedonia di'tapu ní'cārā Pablo cū hono'cārā Corintopure etacārā niwā. Topu na etacā, Pablo su'ti caseri me'rā wi'seri weemi'quere da'radu'ucā'cu niwī. Cū nipe'tise nūmūrī bu'ero bajuro Jesú ye cjasere bu'ecu niwī. Cū judío masārē “Ō'acū bese'cu marī yoacā yucue'cu Jesú wāmetigu nimi”, ni bu'ecu niwī. ⁶ Na pe'e a'tere tū'osī'rīticārā niwā. Tojo weerā cū weremicā, tocjārā cūrē tu'ti, cū weresere ye'sumujācārā niwā. Na tojo weecā ī'agū, cū

tu'satisere ĩ'ogũ, cũ ye su'tire to cjase di'ta wã'a'quere paasteĩ'ocũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ musãrẽ bu'iri da'recã, musã ye bu'iri wa'arosa'a. Yé bu'iri nisome. Musãrẽ yu'u cũ ye cjasere weretojapũ. Tojo weegu yu'u ni'cãcã me'rã judío masã nitirãrẽ Jesú ye cjasere bu'egu wa'aguti, nicũ niwĩ.

⁷ Tojo nitojanũ'cõ, ti wi'ipũ ní'cũ wijaa, Ticio Justo ya wi'ipũ wa'a, nicã'cũ niwĩ. Ti wi'i pe'e na nerẽrĩ wi'i pu'toacã nicaro niwũ. Justo judío masũ nitimigũ, Õ'acũrẽ ějõpeogu nicũ niwĩ.

⁸ Apĩ na nerẽrĩ wi'i wiogu Crispo wãmetigu cũ quẽ'rã Jesure ějõpeocũ niwĩ. Nipe'tirã cũ ya wi'icjãrã Jesure ějõpeorã dia'cũ nicãrã niwã. Āpẽrã quẽ'rã ti macãcjãrã Pablo cũ were'quere tu'orã, pãjãrã Jesure ějõpeocãrã niwã. Na ějõpeotojacã ĩ'agũ, Pablo narẽ wãmeyecũ niwĩ.

⁹⁻¹⁰ Ni'cã ñami Pablo cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesú cũrẽ ucũcã tu'ocũ niwĩ:

—A'ti macãpũre pãjãrã yu'ũre ějõpeoajã nima. Tojo weerã mu'ũrẽ āpẽrã ne mejẽcã weeta basiosome. Yu'u mu'u me'rã nigũti. Tojo weegu uiticã'ña. Yé cjasere ne weredu'uticã'ña. Tojo werenu'cũcã'ña, nicũ niwĩ Jesú Pablöre.

¹¹ Tojo weegu Pablo ni'cã cũ'ma ape cũ'ma deco tocjãrãrẽ Õ'acũ ye quetire bu'égũ, Corintopũre tojacũ niwĩ. ¹² Titareta ti di'ta Acaya wiogu Galiõ wãmetigu sãjãcũ niwĩ. Tojo cũ wiogu nirĩ cura judío masã Pablöre ñe'e, cũ tiropũ miacãrã niwã. ¹³ Cũrẽ weresãrã, a'tiro nicãrã niwã:

—Ā'rī mejēcā ějōpeodutimi. Ūsārē dutise mejētare weedutigū weemi, nicārā niwā.

¹⁴ Pablo yu'tiguti weeri curata Galiō ucūquejocū niwī judío masā cūrē weresā'cārārē:

—Cū ña'arō wéeca be'ro nicā pūrīcārē, yu'u tu'oboapā. ¹⁵ Mūsā judío masā ye dutise niyucā, mūsā basu apoya. Yu'u pūrīcā tere ne besesome, nicū niwī.

¹⁶ Tojo nitojanu'cō, topū nirārē cū yarā surarare cō'awīrōdutigū niwī. ¹⁷ Na topū nīrāta, maata Sóstenes wāmetigure wiogu ĩ'orōpū ñe'ea, paacārā niwā. Na paagu judío masā nerērī wi'i wiogu nicū niwī. Galiō na tojo weecā, tojo ĩ'arō bajuro ĩ'acā'cū niwī. Ne cā'mota'aticū niwī.

Pablo Corintopū ní'cū Antioquíapū dajato-jaa'que, tojo nicā apaturi cū bu'esijanemo'que ní'i

¹⁸ Pablo peje numurī Corintopure tojacū niwī. Be'ro tocjārā Jesure ějōpeorārē we'eriti, Priscila, Aquila me'rā Siria di'tapū wa'a wa'acū niwī. Topū cū wa'ase dūporo Corintopū ní'cū Cencrea wāmetiri macāpū bu'acū niwī. Ti macāputa yucusū me'rā wa'ati dūporo cū poarire seecō'adutigū niwī. Cū todūporopū Ō'acūrē “A'tiro weeguti” ní'quere tu'aja'a nisī'rīgū tojo weecū niwī.

¹⁹⁻²¹ Cūrē séeca be'ro na yucusupū mujāsājāa, dia pajiri maarē pē'a, ape pā'rē Éfeso wāmetiri macāpū etacārā niwā. Topū eta, cū judío masā nerērī wi'ipū sājāa, Jesús ye cjasere judío masā me'rā ucūcū niwī. Ni'cārērā ti wi'i nirā cūrē

yoacã tojaduticãrã nimiwã. Cũ pe'e tojasĩ'rĩticũ niwĩ.

—Yũ'u Jerusalẽpu wa'agu wee'e bosenuũ yu'ruogu wa'agu. Õ'acũ cũ uacã, apetero weegu a'tiguti tja, nicũ niwĩ narẽ. Priscila, Aquila pũrĩcã ti macãputa tojacã'cãrã niwã. Pablo ni'cãta to ní'cu yucusũ me'rã yu'ruacu niwĩ.

²² Yũ'ruaa, etacu niwĩ Cesareapure. Topu eta, yucusupu ní'cu dijaa, Jerusalẽpu wa'agu ma'apu majãcu niwĩ. Jerusalẽpure etagu, tocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ añuduti, topu tojacã'cu niwĩ. Be'ro Antioquiapure yu'ruacu niwĩ tja. ²³ Topure cã'rõ niqejõ, yu'rua wa'acu niwĩ tja Galacia, Frigia di'ta nise macãrĩpure. Nipe'tirã Jesure ãjõpeorãrẽ nemorõ wãcũtutuase o'onemowã'cãcu niwĩ.

Apolo wãmetigu cũ masãrẽ bu'e'que ni'i

²⁴ Pablo Galacia, Frigia di'tapu sijari curata apĩ judío masũ Jesure ãjõpeogu Apolo wãmetigu Éfesopure etacu niwĩ. Cũ Alejandriacjũ añurõ ucũme'rĩgũ nicũ niwĩ. Õ'acũ ye queti wererã na ojãca pũrĩ cjasere masĩrĩ masũ nicũ niwĩ.

²⁵ Todapuropure ãpẽrã Jesú ye quetire werecã tu'ocu niwĩ. Tojo weegu cũ weretu'saro me'rã, diacjũ nise me'rã ãpẽrãrẽ Jesú ye quetire wereturiacu niwĩ. Tojo weemigũ, Juã cũ masãrẽ wãmeye'que dia'cũrẽ masĩcu niwĩ. Espĩritu Santu cũ dijata'que pe'ere masĩticũ niwĩ. ²⁶ Cũ ne uiro marĩrõ wãcũtutuario me'rã judío masã na nerẽrĩ wi'ipu Jesú ye quetire werecu niwĩ. Be'ro Priscila, Aquila tu'ocãrã niwã cũ weresere. Tere werecã tu'orã, cũrẽ na ya wi'ipu miacãrã

niwã. Topu cûrẽ añurõ Jesú ye quetire cû masĩtimi'quere diacjũnu'cõcãrã niwã.

²⁷ Be'ro Apolo “Acayapu wa'asĩ'rĩsa'a” nicã tu'orã, Éfesocjãrã Jesure ãjõpeorã cûrẽ papera ojabosacãrã niwã. Ti pũrĩrẽ Acayacjãrã Jesure ãjõpeorãpũre ojao'ocãrã niwã. A'tiro ni ojacãrã niwã: “Añurõ ñe'eña Apolo cû topu ejacã”, ni ojao'ocãrã niwã. Õ'acũ to Acayacjãrãrẽ narẽ ma'ígũ, cû macũ Jesure ãjõpeocã weecu niwĩ. Narẽta Apolo cû bu'ese me'rã Acayapu ejagu, wãcũtutuase o'onemocu niwĩ.

²⁸ Cũ nipe'tirã ĩ'orõpu judío masãrẽ cû wereme'rĩse me'rã docaque'amujãcã weecu niwĩ. Cũ Õ'acũ ye cjase ojãca pũrĩpu bu'e, narẽ werecu niwĩ:

—Õ'acũ cû bese'cu marĩ yoacã yucue'cu nimi Jesú, nicu niwĩ. Cũ añurõ diacjũ bu'e wereme'rĩcã, cûrẽ na mejẽcã nímasĩticãrã niwã.

19

Pablo cû Éfesopu bu'e'que ni'i

¹ Apolo Corintopu nirĩ cura Pablo pe'e u'muase bu'pare yu'rũaa, Éfesopũre ejacu niwĩ. Topu ãpẽrã Jesure ãjõpeorãrẽ bocaejacu niwĩ. ² Narẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Musã Jesure ãjõpeorã, Espĩritu Santure ñe'erĩ? nicu niwĩ.

Na yu'ticãrã niwã:

—Ñe'etiwu. Usã “Espĩritu Santu nipu” nicã tu'otirã nicãti, nicãrã niwã.

³ —¿To pūrīcārē masā wāmeyeno'rā, ñe'enojō me'rā wāmeyeno'rī? ni, narē sērītiña'nemocu niwī Pablo.

—Juā cū bu'e wāmeyeronojōta ũsārē wāmeyewā, nicārā niwā.

⁴ Pablo narē nicu niwī tja:

—Juā wāmeyecu niwī masā na ña'arō weeseti'quere bujaweti ducayúca be'ro. Juā a'tiro nicu niwī: “Yū'u be'ro ni'cū a'tigusami. Cūrē ējōpeoya”, nicu niwī. Cū tojo ni were'cuta nimi Jesú, nicu niwī Pablo.

⁵ Cū narē weretojaca be'ro na Jesure ējōpeocā ĩ'agū, wāmeyecu niwī. ⁶ Be'ro na dupopapure cū ye omocārīrē ñapeocu niwī. Tojo weerī curata Espíritu Santu napure dijatacu niwī. Cū narē dijatacā, apemasā ye ucūsere ucūmasītimi'cārā ucūnū'cācārā niwā. Apeye quē'rārē Ō'acū cū weredutisere cū wācūse o'oro me'rā werecārā niwā. ⁷ Na nipe'tirā nīrā, doce wa'tero ũmua nicārā niwā.

⁸ Pablo ti macāpū nígū, i'tiarā mujīpū judío masā na nerērī wi'ipū wācūtutuarō me'rā bu'esijagū wa'amūjācu niwī. Ō'acū nipe'tirā wioḡu nimi nisere na Jesure ējōpeoato nígū pūrō werecu niwī.

⁹ Āpērā ni'cārērā ti wi'ipū nīrā cū weresere tu'otu'saticārā niwā. Ne ējōpeoticārā niwā. Jesú ye cjasere masā na tu'oropū ña'arō bu-jicā'cārā niwā. Tojo weegū Pablo na me'rā nimi'cu cō'awijaa wa'acu niwī. Nipe'tirā Jesure ējōpeorārē cū me'rā ti wi'ipū nīrārē pijiwijaacu niwī. Be'ro cū ũmūcorinūcū Tirano wāmetigū ya wi'i bu'eri wi'ipū masārē bu'ecu niwī. ¹⁰ Pua

cũ'ma bu'enu'cũcã'cũ niwĩ. Tojo weerã ti di'ta Asiactjãrã tu'ope'ticã'cãrã niwã Jesú ye quetire. Judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã quẽ'rã mejãrõta tu'ocãrã niwã cũ weresere.

¹¹ Pablo ti macãpũ nicã, Ô'acũ cũ me'rãta peje añuse weẽ'omũjãcũ niwĩ. ¹² Tojo weegũ Pablo cũ basu wa'atimicã, ãpẽrã cũ ye su'ti bu'icjase tuweecũu'que su'tire, cũ ye nesurire miamũjãcãrã niwã dutitirã tiro, wãtĩa sãjãno'cãrã tiropũ. Te me'rã dutitimi'cãrã yu'rũamũjãcãrã niwã. Wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõmũjãno'cãrã niwã.

¹³⁻¹⁴ Titareta ãpẽrã masã wãtĩa cõ'awĩrõ si-jari masã Éfesopũre etacãrã niwã. Na siete nicãrã niwã. Esceva wãmetigũ põ'rã ni'cũ põ'rãta nicãrã niwã. Cũ ni'cũ judío masã pa'ia wiogũ nicũ niwĩ. Na Jesure ãjõpeotimirã, Pablo weronjõ na quẽ'rã Jesú wãmerẽ pisurã, wãtĩarẽ cõ'awĩrõsĩ'rĩmicãrã niwã. Tojo weerã wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõrãtirã a'tiro nicãrã niwã:

—Wãtĩa mũsã masãpũre nirãrẽ wijaaduti'i Jesú, Pablo weresijagũ wãme me'rã.

¹⁵ Na tojo nicã, wãtĩ narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'ũ Jesure masĩ'i. Pablo quẽ'rãrẽ masĩ'i. Mũsã pũrĩcãrẽ masĩtisa'a. ¿Noanojõ niti mũsã? nicũ niwĩ.

¹⁶ Narẽ tojo nĩca be'ro masũ wãtĩ sãjãno'cũ na tiropũ bu'puquepejacũ niwĩ. Narẽ upũtu paacu niwĩ. Cãmida're, na ye su'tire paatũ'rẽpe'ocã'cũ niwĩ. Ni'cã pe'e narẽ paacã'cũ niwĩ. Na pe'e ne a'meticãrã niwã. Na su'ti marĩrã tojarãpũ ti wi'ipũ ní'cãrã omawija wa'acãrã niwã. ¹⁷ Ti

macã Éfesopu nirã judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã nipe'tirã tu'ose'sa wa'acãrã niwã tojo wa'asere. Tere tu'oucua, Jesure wiopesase me'rã wãcũseticãrã niwã.

¹⁸ Tojo weerã pãjãrã masã Jesure ãjõpeorã, masã na tu'oropu wereyu'rucãrã niwã na toduporopu masãrẽ dojorẽseti'quere, na yai weronojõ niseti'quere. ¹⁹ Pãjãrã tojo wee'cãrã paperare na tenojõ bu'e'que turirire masã na ã'orõpu ãjãacõ'ape'ocãrã niwã. Te turiri wapa na ba'paqueocã, cincuenta mil niyeru kujiri wapabujuse kujiri wapatiro wijacaro niwã. ²⁰ Tojo wee Jesure pãjãrã ãjõpeonemocãrã niwã. Cũ ye queti nipe'tiropu se'sacaro niwã.

²¹ Be'ro Pablo wãcũcu niwĩ: “Yu'u Jerusalẽpu tojaaguti. Topu wa'agu, Macedonia, Acaya di'tapu yu'rũaguti. Jerusalẽrẽ cã'rõ niqueo, yu'rũaguti tja Romarẽ ã'asijagu wa'agu”, nicu niwĩ. ²² Tojo weegu puarã cũrẽ weetamurãrẽ Timoteo, Erastore Macedoniapu o'óyumu'tãcu niwĩ. Cũ pe'e Asia di'taputa tojacã'cu niwĩ.

Éfesopu cumuca wa'a'que ni'i

²³ Titareta Pablo cũ Éfesopu nicã, Jesure pãjãrã ãjõpeose ye bu'iri pũrõ cumuca wa'acaro niwã. ²⁴ Te cumucare wã'cõcu niwĩ ni'cũ Demetrio wãmetigu. Cũ asipa'ase plata wãmetisere da'rari masũ nicu niwĩ. Te asipa'ase me'rã Artemisa wãmetigore na ãjõpeose wi'seriacã queosere yee, duamujãcu niwĩ. Artemisa na ãjõpeogo na yee'co nico niwõ. Te wi'seriacãrẽ duarã Demetrio, ãpẽrã cũ me'rã da'raco'terã pajiro wapata'amujãcãrã

niwã. ²⁵ Be'ro pãjãrã Jesure ãjõpeocã ì'agũ, cũ me'rãcjãrã, ãpẽrã na weronojõ da'rasetirãrẽ neocũocũ niwĩ. Na nẽrẽca be'ro narẽ nicũ niwĩ:

—Mũsã añurõ masĩ'i. Marĩ a'te da'rasetise me'rã añurõ wapata'a nicã'a. ²⁶ Mũsã quẽ'rã Pablo weresere tũ'oña'ña. “Marĩ ãjõpeorã masã queose yee'cãrã catise cũorã mejẽta nima. Õ'acũ weronojõ nitima”, ni weresijagũ weeami. Cũ tojo were'quere a'tocjãrã pãjãrã ãjõpeorã weema. A'tocjãrã dia'cũ ãjõpeosetirã weetima. Pãjãrã ãjõpeorã weema. A'ti di'ta Asiãcjãrã quẽ'rã cũ weresere ãjõpeoma. ²⁷ Tojo weero marĩrẽ a'te wiopesabutia'a. Marĩ da'rasere masã ña'arõ wãcũrãsama. Tere duutirãsama. Apeye quẽ'rãrẽ marĩ ãjõpeono'gõ añubutiago ya wi'i mejõ nirĩ wi'i tojacã'rõsa'a. A'tocaterore Asiãcjãrã, nipe'tirocjãrã core ãjõpeoma. Masã Pablo weresere ãjõpeorã, siape me'rã core ãjõpeodu'ucã'rãsama, nicũ niwĩ Demetrio.

²⁸ Na cũ tojo nicã tũ'orã, ɸɸtɸ ua, caricũcãrã niwã:

—Artemisa Éfesocjãrã wiogo añubutiago nimo.

²⁹ ãpẽrã quẽ'rã tere tũ'o, to nirã waroa añurõ caricũse'sa wa'acãrã niwã. Tojo caricũrãta Gayo, Aristarco wãmetirãrẽ ñe'e, sojaro me'rã wejewã'cãcãrã niwã pajiri wi'i ti macãcjãrã na nerẽrĩ wi'ipũ. Na Macedoniãcjãrã Pablo me'rã sija'cãrã nicãrã niwã. ³⁰ Pablo quẽ'rã cũ basu masã pãjãrã tiropũ na me'rã ucũgũ wa'agu wa'asĩ'rĩmicũ niwĩ. ãpẽrã Jesure ãjõpeorã pe'e cãrẽ wẽjẽbosama nĩrã, ne du'uo'oticãrã niwã.

³¹ Āpērã quē'rã Asiadjārã wiorã Pablo me'rãcjārã queti o'ócārã niwã cūrē:

—Masã pājārã wa'teropu ne wa'aticã'to, ni queti o'ócārã niwã.

³² Na topu nerērã mejēcã dia'cũ no'o na ɯaro caricũma'acã'cārã niwã. Na ɷde'ro weerãtirã a'topu marĩ nerēti? nisere ne masĩticārã niwã. ³³ Na pājārã ti wi'ipɯ nirĩ curata masã ĩ'orõpu judío masã na acaweregu Alejandro wãmetigure tuuquenu'cõcārã niwã. To caricūrãrē wereato nĩrã tojo weecārã niwã. Cũ tocã'rõta di'tamarĩato nĩgũ narē omocã me'rã weequeocu niwĩ. Ɖsã judío masã bu'iri moo'o nisere weresĩ'rĩmicɯ niwĩ. “Pablo cũ weresijase Ɖsã ye cjase mejēta ni'i”, nisĩ'rĩmicɯ niwĩ. ³⁴ Na cūrē judío masũ nimi ni ĩ'amasĩrã, ã'rĩ quē'rã Artemisare ějõpeotisami nĩrã, maata ni'cãrõ me'rã caricũmajãcārã niwã:

—Artemisa Ēfesocjārã wiogo añubutiago nimo. Pua hora tere tojo caricũnu'cũcã'cārã niwã.

³⁵ Be'ro ni'cũ ti macãcjārã wiogupɯ narē di'tamarĩcã weecu niwĩ. Narē nicɯ niwĩ:

—Marĩ a'ti macã Ēfesocjārã Artemisa añubutiago ějõpeori wi'ire co'terã ni'i. Co queose ɯ'mɯsepɯ dijati'quere co'terã ni'i. Nipe'tirocjārã a'tere masĩsama. ³⁶ “Musã tere co'terã niwe'e”, ne ni'cũ marĩrē nĩmasĩtisami. Tojo weerã musã uasere tocã'rõta du'uya. Diacjũ wãcũmɯ'tãtimirã, ña'arõ weeticã'ña.

³⁷ Ā'rã musã miiti'cārã apeyenojõacã marĩ ějõpeose wi'seri cjasere ne yajaticārã niama. Marĩ ějõpeogore yabiticārã niama. Na

weetimicã, musã narẽ mejõ waro miiticãrã niapũ. ³⁸ Demetrio, cũ me'rã da'rarã ãpẽrã masãrẽ weresãsi'rĩrã, marĩrẽ besewuaropũ weresãrã wa'ato. Te niatjeta na'irõ beseri masã beserã niama. ³⁹ No'o apeyenojõ musã uasere sãrĩsi'rĩrã, wiorã na a'ti macãcjãrãrẽ nerẽdutiã, musã uasere ucũña. ⁴⁰ Ni'cãcã marĩ caricũ'quere romano masã wiorã "Marĩrẽ yu'rũnu'cãrã weesama", ni wãcũrãsama. Marĩ tojowarota caricũrõ bajuro caricũma'acãrã weepũ. Tojo weerã romano masã na weresãcã, marĩrẽ de'ro ni yu'tita basiotisa'a, nicũ niwĩ Éfesocjãrã wiogũ.

⁴¹ A'te ucũyapati, "Tocã'rõta ni'i", nicũ niwĩ. Cũ "Musã ye wi'seripũ wa'aya" nicã tu'orã, wijaastepe'tia wa'acãrã niwã.

20

Pablo Macedonia di'tapũ, Grecia di'tapũ cũ sija'que ni'i

¹ Cumuca pe'tica be'ro Pablo Jesure ãjõpeorãrẽ werecasanũ'cõgũti pijiocũ niwĩ. Cũ wérẽca be'ro narẽ we'eriti, wa'a wa'acũ niwĩ Macedonia di'tapũ. ² To cjase macãrĩpũ yu'ruagũ, tocjãrãrẽ cũ werese me'rã nemorõ wãcũtutuase o'onemowã'cãcũ niwĩ. Tojo weewã'cã, ejacũ niwĩ Grecia di'tapũre. ³ Topũ i'tia mujĩpũ tocjãrã me'rã tojacũ niwĩ. Be'ro cũ Siriapũ yucũsũ me'rã wa'aguti weemigũ, queti tu'ocũ niwĩ judío masã mu'urẽ wẽjẽrãtirã weeama nise quetire. Tojo weegũ "Mejãrõ yu'ũ a'tica ma'a Macedoniapũta wa'aguti tja", ni wãcũcũ

niwĩ. ⁴ Cũ wa'acã, cũ me'rã wa'acãrã niwã Bereacjũ Sópater wãmetigu, Tesalónicacjãrã puarã Segundo, Aristarco wãmetirã. Tojo nicã Derbecjũ Gayo wãmetigu wa'acũ niwĩ. Apĩ Timoteo, ãpẽrã Asiacjãrã puarã Tíquico, Trófimo wãmetirã wa'acãrã niwã. Be'ro Filipopure etawã. Yũ'u quẽ'rã Luca Filipopũ ní'cũ wa'awũ tja na me'rã. ⁵ Na ũsã dũporo Filipopũ ní'cãrã wijawã'cãwã. ũsãrẽ Troapũ co'tecãrã niwã. ⁶ Pã bucuase me'rã morética ba'ari bosenuũ be'ro ũsã quẽ'rã Pablo me'rã narẽ sirutuũ Filipopũ ní'cãrã. Tojo sirutuwã'cãrã, yucũsũ me'rã na wa'a'caroputa ũsã quẽ'rã wa'awũ. Wa'a, ni'cãmocuse numũrĩ be'ro Troapure ejawũ. Topũ ũsã me'rãcjãrã ũsãrẽ põtẽrĩwã. Topure ni'cã semana tojáníwã.

Pablo Troapũ burudija wẽrĩ'cupure masõ'que ni'i

⁷ Soorinuũ ñamipũ põtẽrĩrãtirã nerẽwũ. Pablo põtẽrise dũporo masãrẽ bu'ewĩ. Cũ ape nuũ wijaguti weeyugũ, narẽ yoacã bu'ewĩ. Téé ñami decopũ bu'edu'uwĩ. ⁸⁻⁹ ũsã i'tia casatiri wi'i bu'ica tucũpũ nerẽwũ. Ti tucũpũ peje s'osepa niwũ. Ni'cũ ma'mũ Eutico wãmetigu ventana sopepũ dujiwĩ. Pablo yoacã ucũyucã, cãrẽ wuja ejayu'ruacarõ niwũ. Cũ cãrĩyũ'rumajã wa'a, burudija wa'awĩ nucũcãpũ. Ti tucũpũ ní'cãrã cũ tiropũ dija, cũ wẽrĩ'cupure wejewã'cõ dũpowã. ¹⁰ Pablo quẽ'rã dijaa, mu'rĩque'a, cãrẽ paabũ'a wejewã'cõwĩ. “Catimi yujupũ. Wãcũque'titicã'ña”, niwĩ. ¹¹ Pablo cãrẽ masõca be'ro ũsã apaturi mũjãwũ ti tucũpũta tja. Cũ

ũsārē sũ'ori põtērīse o'o, ucũnemowĩ tja téé bo'reste dijaticãpũ. Be'ro weretojanũ'cõ, wijaa wa'awĩ. ¹² Cũ wa'áca be'ro Eutico wērĩ'cãpũ masã'cũre topũ nerē'cārã cũ ya wĩ'ipũ miawã. Cũ masãcã, na pũrõ e'catise me'rã tojawã.

Pablo quẽ'rã Troapũ ní'cãrã Mileto wãmetiri macãpũ wa'a'que nĩ'i

¹³ Be'ro Pablo ũsārē Troapũ nirārē diapũ wa'ayudutiwĩ Asõ wãmetiri macãpũ. Tojo weerã topũ wa'awũ. Pablo cũ wa'asĩ'rĩ'caronojõta ma'apũ wa'acũ niwĩ. ¹⁴ Ũsã cũrē Asõpũ bocaēja, cũ ũsã me'rã diapũ wa'awĩ. Be'ro tja ũsã Mitilene wãmetiri macãpũ wa'awũ. ¹⁵ Topũ eja, ape nũmũ yũ'rũawũ Quío wãmetiri nũcũrõ pũ'topũ. Topũ cãrĩ, ape nũmũ yũ'rũawũ tja. Yũ'rũaa, ejawũ Samos wãmetiri nũcũrõpũre. To yũ'rũaa, ejawũ Trogilio wãmetiri macãpũ tja. Topũ cãrĩwũ. Ape nũmũ wa'a, ejawũ Mileto wãmetiri macãpũ. ¹⁶ Asiapũre yoacã nisĩ'rĩtigũ, “Éfesore diacjũ yũ'rũarã”, niwĩ Pablo. Cũ sojayũ'rũawĩ. Apetero weegũ cũrē basiocãma, Pentecosté bosenãmũ dũporo maata Jerusalẽpũre niyusĩ'rĩtojawĩ.

Pablo Éfesocjãrã Jesure ějõpeorãrē sũ'ori nirārē weretũ'o'que nĩ'i

¹⁷ Miletopũ ní'gũta, Éfesocjãrã Jesure ějõpeorãrē sũ'ori nirārē Pablo queti o'owĩ:

—Topũre wa'awe'e. A'topũ yũ'ure põtērĩ ucũrã a'tia, nío'owĩ.

¹⁸ Na etacã ĩ'a, narē niwĩ:

—Musã añurõ masĩ'i yu'u musã wa'teropure weeseti'quere. Yu'u ne waro Asiapu etagu weesetinũ'cã'quere, téé yu'u nituogapu weeyapada'reo'quere musã añurõ masĩsa'a. ¹⁹ Yu'u marĩ wiogu dutiro weeri masũ nígũ, “Yu'u masĩrõ me'rã ucũ'u”, ne nitiwũ. Masã Jesure ãjõpeoticã uticãti. Yu'ure judío masã na wẽjẽsĩ'rĩ wapacã, yu'u pi'eticãti. ²⁰ Yu'u musã nerẽwuaropu, no'o musã ye wi'seripu musãrẽ weetamusenojõrẽ ya'yiotiwũ. Werepe'ocã'wũ. ²¹ Judío masãrẽ, judío masã nitirã quẽ'rãrẽ a'tiro werewũ: “Musã ña'arõ weesetisere bujaweti ducayuya. Jesú marĩ wiogure ãjõpeoya”, niwũ. ²² Yu'u ni'cãrõacã Jerusalẽpu wa'agu wee'e Espíritu Santu yu'ure duti'caronojõta. Topu yu'ure de'ro wa'aro wa'arosa'a. Masĩtisa'a. ²³ A'te dia'cũrẽ masĩ'i. Nipe'tise macãrĩpu yu'u wa'asetirinũcũ Espíritu Santu yu'ure werewĩ: “Masã mu'urẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõ, mu'urẽ pi'eticã weerãsama”, ni wereyuwĩ. ²⁴ Na yu'ure “Tojo weerãsama” nimigũ, wãcũque'tiwe'e. Yu'u catiri umucore ma'iwe'e. Marĩ wiogu Jesú cã da'rase cũ'que pũrĩcãrẽ pe'osĩ'rĩsa'a. Õ'acũ masã nipe'tirãrẽ ma'imi nise quetire weredutiwĩ yu'ure.

²⁵ »Yu'u musã tiropu nígũ, Õ'acũ nipe'tirã wiogu nimi nise quetire weresijawũ. Ni'cãrõacãrẽ “Musã ne ni'cũ yu'ure ã'anemosome majã”, ni tu'oña'sa'a. ²⁶⁻²⁷ Yé bu'iri nisome musã u'musepu wa'aticã. Yu'u musãrẽ te niatjereta werepe'ocã'wũ. Nipe'tise Õ'acũ musãrẽ wereduti'quere ne cã'rõacã ya'yiotiwũ.

28 »Musã basu pe'e co'teya. Éfesopu tojaarã, ãpẽrã Espíritu Santu musãrẽ co'tedutino'cãrã quẽ'rãrẽ co'teya. Õ'acũ macũ wẽrĩse me'rã na quẽ'rã marĩ weronojõta cũ põ'rã nima. Tojo weerã narẽ oveja co'terã na yarã ovejare añurõ co'terã weronojõta añurõ co'teya. 29 Yu'u wa'áca be'ro ãpẽrã nisoori masã a'tirãsama. Yaiwa ovejare ba'a'caro weronojõ musã Jesure ëjõpeomi'quere pe'ticã weesĩ'rĩrãsama. 30 Musã tiro nirã quẽ'rã Jesure ëjõpeorãrẽ na bu'ese pe'ere sirutuato nĩrã nisoose wã'cãrãsama. 31 Tojo weerã musã na nisoori nĩrã, añurõ co'teya. Wãcũña. I'tia cũ'ma umucori, ñamirĩ nipe'tirã musã nirãnucũrẽ utise me'rã bu'ewu.

32 »Ni'cãrõacãrẽ majã musãrẽ co'teato nígu yu'u Õ'acũrẽ sërĩbosacũugũti. Cũ ye cjase quetire tu'orã, musã masĩrãsa'a Õ'acũ masãrẽ ma'isere. Cũ musãrẽ tutuacã weegusami. Õ'acũ "Nipe'tirã yu'u bese'cãrãrẽ añuse o'oguti", nicu niwĩ. Cũ ní'caronojõta musãrẽ o'ogusami.

33 Yu'u ne uotiwu ãpẽrã ye niyerure, na ye su'tire. 34 Musã añurõ masĩ'i. Yu'u basu da'rase wapa me'rã nipe'tise yu'u, yu'u me'rãcjãrã uasenojõrẽ bocawu. 35 Yu'u tojo wéegu, ãpẽrãrẽ weetamusere musãrẽ i'owũ. Marĩ tojo da'ratjãrãta, pajasecuorãrẽ weet-amurõua'a. Wãcũña Jesú marĩ wiogu cũ ní'quere. "Apeyenojõ o'ogu pe'e ñe'egũ nemorõ e'catisami", nicu niwĩ Jesú, ni weretuwĩ Pablo Éfesocjãrã Jesure ëjõpeorãrẽ su'ori nirãrẽ.

36 A'tere tojo nitojanu'cõ, Pablo na nipe'tirã me'rã ejaque'a, ñubuewĩ. 37 Ñubuetaja, na

nipe'tirã utitjãrã, pũrõ ma'ise me'rã cũrẽ paabu'a, we'erititũowã. ³⁸ Na “Musã yu'ure ã'anemosome majã” nicã tu'o'cãrã nitjãrã, pũrõ bujawetirã tojawã. Be'ro cũrẽ peta yucusũpu ba'pati tuusoowã.

21

Pablo Jerusalẽpu wa'a'que ni'i

¹ Éfesocjãrã Jesure ãjõpeorãrẽ su'ori nirãrẽ we'erititũo, yucusũ a'medo'cawũjopũ mujãsãjãa, wa'a wa'awũ. Wa'a, diacjũ pẽ'a ejawũ Cos wãmetiri macãpu. Topũ cãrĩ, ape numũ yu'ruawũ Roda wãmetiri macãpu. Ti macãrẽ yu'ruaa, ejawũ Pátara wãmetiri macãpu tja. ² Toputa ãsã apewũ me'rã Fenicia tiro wa'apjũpu mujãsãjãa, wa'a wa'awũ. ³ Wa'a, Chipre nucãrõrẽ ã'awã'cã, ti nucãrõ cũpe pe'e tojawũ. To yu'ruaa, Siria di'tapure etawũ. Eta, Tiro wãmetiri macãpu majãwũ. Topũ tiwũ da'rarã apeque na duredijocã, ãsã quẽ'rã tiwũpu sãña'cãrã dijaawũ. ⁴ Topũ ãsã Jesure ãjõpeorãrẽ bocaejawũ. Na me'rã ni'cã semana tojáníwũ. Na Espíritu Santu masĩse o'ono'cãrã Pablure “Mu'ũ Jerusalẽpu wa'aticã'ña mu'urẽ wẽjẽrĩ”, ni werewã. ⁵ Na tojo nimicã, ãsã “Ticuse numũrĩ tojarãti” níca be'ro wa'a wa'awũ tja. ãsãrẽ nipe'tirã, na numosãnumia, na põ'rã ba'patitũowã petapũ. ãsã nipe'tirã nucũporopũ ejaque'a, Õ'acũrẽ ñubuewũ. ⁶ Ñubuetoja we'eriti, ãsã yucusũpu mujãsãjãwũ. Na pe'e quẽ'rã na ye wi'seripũ tojaa wa'awã.

7 Ɖsã Tiro wãmetiri macãpɔ ní'cãrã yɔ'rɔaa, etawɔ tja Tolemaida wãmetiri macãpɔ. Topɔ Jesure ẽjõpeorãrẽ añuduti, ni'cã nɔmɔ na me'rã tojawɔ. 8 Ape nɔmɔ yɔ'rɔaa, etawɔ tja Cesareapɔre. Topɔre eta, Ɖsã Felipe Õ'acũ ye queti werecusiagɔ ya wi'ipɔ cãrĩwũ. Cũ me'rã topɔ tojacã'wũ. Felipe todɔporo Jerusalẽpɔre ãpẽrã seis me'rã ba'ase etiacjɔ na besecũ'ucũ niwĩ. 9 Cũ me'rã cũ põ'rã numia ba'paritirã numia marãpɔsumɔa moorã niwã. Na Õ'acũ cũ ucũ'quere wereturiari masã niwã.

10 Ɖsã pejeti nɔmɔrĩ níca be'ro ni'cũ Judeacjũ Agabo wãmetigɔ etawĩ. Cũ Õ'acũ ucũ'quere wereturiari masũ niwĩ. 11 Ɖsã tiro eja, Pablo ya da ejerituri dare mii, cũ basu cũ ye omocãrĩ, cũ ye dɔ'pocãrĩpɔ dɔ'tewĩ. Dɔ'tetoja, Ɖsãrẽ niwĩ:

—Espíritu Santu a'tiro niami yɔ'ɔre: “Mɔ'u a'ti da me'rã dɔ'te'caro weronojõ judío masã Jerusalẽpɔ a'ti da wiogɔre dɔ'terãsama. Na judío masã nitirãrẽ o'orãsama cãrẽ ña'arõ weedutirã”, niami Espíritu Santu, niwĩ Agabo.

12 Cũ tojo nicã tɔ'orã, Ɖsã, ãpẽrã Cesareacjãrã Pablɔre “Ne Jerusalẽpɔ wa'aticã'ña”, nimiwũ.

13 Cũ pe'e Ɖsãrẽ niwĩ:

—Musã ne utiticã'ña. Yɔ'ɔre tojo wéerã, ɔpɔtɔ bujawetise o'orã wee'e. Na yɔ'ɔre dɔ'tesĩ'rĩcã, yɔ'u narẽ “Dɔ'teticã'ña”, nisome. Jerusalẽpɔ na yɔ'ɔre Jesú ye bu'iri wẽjẽsĩ'rĩcã, yɔ'u e'catise me'rã wẽrĩgũti, niwĩ Pablo.

14 Ɖsã cãrẽ de'ro cã'mota'amasĩti, Õ'acũ cũ de'ro ɔaro weeato níã tojo du'ucã'wũ.

15 To be'ro ũsã, ũsã ye dure, Jerusalẽpũ wa'a wa'awũ. 16 Āpẽrã pejetirã to Cesareacjãrã, Jesure ějõpeorã ũsãrẽ ba'patiwã'cãwã. Ni'cũ na me'rã Mnasõ wãmetigũ yoacã Jesure ějõpeosetigũ Chipre nũcũrõcjũ niwĩ. Ũsã cũ ya wi'ipũ Jerusalẽpũre cãrĩrã wa'awũ.

Pablo Jerusalẽpũ Santiago, āpẽrã Jesure ějõpeorã sũ'ori nirã me'rã ucũ'que ni'i

17 Ũsã Jerusalẽpũre etacã, ũsãrẽ Jesure ějõpeorã e'catise me'rã põtẽrĩwã. 18 Ũsã etãca nũmũ ape nũmũ pe'e Pablo Santiagore ĩ'agũ wa'agũ, ũsã me'rã wa'awĩ. Topũre nipe'tirã Jesure ějõpeorãrẽ sũ'ori nirã cũ me'rã niwã. 19 Pablo narẽ añudutitoja, judío masã nitirã tiropũ nipe'tise Ő'acũ cũ me'rã wee'quere ni'cãrẽ tenũcũ werebũrowĩ.

20 Narẽ tojo ni wérẽca be'ro Ő'acũrẽ na e'catise o'owã. Be'ro Pablõre niwã:

—Mũ'u añurõ masĩsa'a. Pãjãrã waro judío masã Jesure ějõpeorã nima. Na Moisé cũ duti'quere nipe'tirãrẽ pũrõ weedutirã weema.

21 Āpẽrã masã a'tiro ni ucjama mũ'urẽ. “Mũ'u judío masã nitirã ya di'tapũ nígũ, judío masã topũ nirãrẽ Moisé duti'quere weedu-titiaporo. Na põ'rã õ'rẽcjũ yapa caserore yejecõ'adutitiaporo. Tojo nicã marĩ judío masã weesetisenõjõ quẽ'rãrẽ weedutitiaporo”, tojo ni ucjama āpẽrã mũ'urẽ. 22 Na mũ'u a'topũ ejapũ nise quetire tũ'orã, nerẽrãsama. To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weesĩ'rĩsari? 23 Mũ'u a'tiro weecã, añubosa'a. Ũmũa ba'paritirã nima a'tore. Na Ő'acũrẽ “Apeyenojõ tojo

weerāti”, nicārã niama. ²⁴ Na me'rã mu'u Õ'acũ wi'ipũ wa'aya. Na Moisé duti'caronojõta weerã weeama. Na ña'arõ niseti'quere Õ'acũ na me'rã añurõ e'catidutirã ducayurã weeama. Mu'u quẽ'rã na weronojõta weeya. Nipe'tise wa'icurã na Õ'acũrẽ ãjũamorõse wapare narẽ mu'u wapayebosaya. Mu'u tojo wéeca be'ro na poaire seecõ'adutirãsama. Nipe'tirã judío masã mu'u tojo weecã, mu'urẽ queti “Tojo nima'acãrã weepã”, nirãsama. “Cũ quẽ'rã Moisé duti'quere añurõ weegú nimi”, nirãsama.

²⁵ »Ësã sõ'onícateropũ Jesure ëjõpeorã judío masã nitirãrẽ papera dutiri pũrĩ ojatojawũ na weeatjere. Wa'icũ di'i ãpẽrãnojõrẽ Õ'acũ mejõtare ëjõpeorã na wẽjẽ ãjũamorõ ñubuepeo'quere ba'adutitiwũ. Nipe'tirã wa'icurã ye díre, wa'icurã na wãmũta ãrũasure'cãrãnojõrẽ ba'adutitiwũ. Æpẽrãrẽ a'metãrãdutitiwũ na nũmosãnumia, na marãpusũmũa nitirãrẽ, ni ojao'owũ judío masã nitirãrẽ, niwã Jesure ëjõpeorã sũ'ori nirã Pablore.

²⁶ Pablo pe'e “Jaw”, niwĩ.

Tojo weegũ sõ'onícãrã ba'paritirãrẽ miaa, ape nũmũ pe'e na ña'arõ niseti'quere du'u ducayurã wa'arã Õ'acũ wi'ipũ wa'awã. Ti wi'i Õ'acũ wi'ipũ sãjãa, Pablo pa'ire werecu niwĩ:

—Ni'cã semana du'sa'a ã'rã ña'arõ niseti'quere du'u ducayuatjo. Nitũori nũmũrẽ na masãnũcũ ovejare wẽjẽ o'orãsama Õ'acũrẽ, nicũ niwĩ Pablo.

Pablöre Õ'acũ wi'i po'peapu nigũrẽ ñe'e wi-jaa'que ni'i

27 Na ña'arõ niseti'quere ducayu, na añurõ tu'ajaboro ãpẽrã judío masã Asiácjãrã Pablöre cũ Õ'acũ wi'ipũ nicã ï'acãrã niwã. Cũrẽ ï'arã, ãpẽrã masã ti wi'ipũ nirãrẽ uarosãjãcã weecãrã niwã. Na cũrẽ ñe'ea, caricũcãrã niwã:

28 —Ësã acawererã, ùsãrẽ weetamurã a'tia. Ærĩta nimi nipe'tiro marĩrẽ ña'arõ ucũse me'rã dojorẽcusia'cũ. Cũ “Judío masã ña'a nima”, nicusiami. “Moisé cũ duti'que wapamarĩ'i”, nimi. A'ti wi'i Õ'acũ wi'i quẽ'rãrẽ “Ña'a ni'i”, ni bu'ecusiagu weeami. Apeyema tja griego masãrẽ a'ti wi'ipũre miisãjãtiapĩ. Judío masã nitirã griego masã a'ti wi'ipũre de'ro sãjãtita basiowe'e. Cũ a'tiro wéégũ, a'ti wi'i ña'ase marĩrĩ wi'ire dojorẽgũ weepĩ, ni weresãcãrã niwã.

29 Na todũporo Éfesocjũ judío masũ nitigu Trófimo wãmetigure Pablo me'rã nicã ï'acãrã niwã macãpũ. Tojo ï'a'cãrã nitjãrã, na “Cũrẽ Õ'acũ wi'ipũ miisãjãapĩ”, ni wãcũcãrã nimiwã.

30 Na tojo nicã tũ'orã, ti macãcãrã nipe'tirã uarosãjãwã. Tojo weerã sojaro me'rã na omasãjãa, Pablo tiropũ eja, cũrẽ ñe'e, Õ'acũ wi'ipũ nigũrẽ wejewijaawã te sope pũ'topũ. Be'ro maata ti wi'i soperire añurõ bi'acã'wã cũ ti wi'ipũ du'ti sãjãrĩ nírã. 31 Na Pablöre wẽjẽrãtirãpũ weemiwã. Na wẽjẽsĩ'rĩrĩ cura ãpẽrã masã surara wiogupũre wererã wa'acãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Nipe'tirā a'ti macā Jerusalēcjārārē cumuca wa'aro weepu, ni werecārā niwā surara wiogupure. ³² Cū te quetire tu'ogu, cū yarā surarare nerēduti, āpērā cū me'rācjārā wiorā quē'rārē neo, omawā'cāticārā niwā na tiropu. Be'ro na tojo a'ticā ĩ'arā, Pablore paami'cārā paadu'ucā'wā.

³³ Be'ro surara wiogu Pablo pu'topu wa'a, cū yarā surarare ñe'eduti, puu da cōme dari me'rā du'tedutiwī. Tojo weetojaca be'ro masārē “¿Noa niti ā'rī? ¿De'ro weeati?” ni sērītiña'wī.

³⁴ Cū tojo nicā, masā pe'e apī mejēcā, āpērā quē'rā mejēcā no'o uaro caricūma'acā'wā. Tojo weegu surara wiogu pe'e ne diacjū tu'oejatiwī. Tojo tu'oti, cū yarā surarare miadutiwī na surara nirī wi'ipu. ³⁵⁻³⁶ Na topu cūrē miacā, pājārā masā narē sirutu'wā. Sirutu, pūrō caricūwā:

—Cūrē wējēña, niwā. Tojo weerā surara na ya wi'i sope pu'to mujārōtiro ejarā, masā “Cūrē wējēña” nicā tu'orā, surara Pablore miuwamujāwā.

Pablo surara wiogu me'rā cū ucū'que ni'i

³⁷ Ti wi'ipu eja, cūrē o'osōrōrātirā weeri cura Pablo surara wiogure griego ye me'rā “Yu'u mu'u me'rā ucūsī'rīsa'a”, nicu niwī. Cū ucūcā tu'ogu, surara wiogu pe'e “¿Mu'u griego yere masīti? ³⁸ ¿To pūrīcārē cārū sō'onīcu Egiptocjū masārē neocūu weetjāgū, romano masā wiorā me'rā a'mewējē'cu mejēta niti? Pājārā wējērī masārē ba'paritisetiri mil ní'cārārē cū yucu marīrōpu miacū niwī. ¿Mu'u cū mejēta niti?” ni sērītiña'cu niwī Pablore.

39 Pablo cūrē yu'ticu niwī:

—Niwe'e. Yu'u judío masũ, Tarso wāmetiri macācjũ ni'i. Tarso mejō nirī macā mejēta ni'i Cilicia di'tapure. Yu'u ā'rā masā me'rā ucūsī'rīsa'a, nicu niwī.

40 Cã tojo nicã tu'ogu, surara wiogu “Jau. Ucũña”, ni yu'ticu niwī. Tojo weegu Pablo mujārõpu nu'cũgũta, omocã me'rā masārē di'tamarĩdutiwī. Na di'tamarĩcã ĩ'a, Pablo masārē na ye hebreo ye me'rā ucūwī.

22

1 —Yu'u acawererā, yu'ure tu'oya. Yu'u masārē yé cjasere wereguti musā yu'ure “Bu'iri moomi” niato nígũ, niwī.

2 Be'ro Pablo na ye hebreo me'rā ucũcã tu'orã, nemorõ di'tamarĩawã. Pablo narē niwī:

3 —Yu'u judío masũ ni'i. Cilicia di'tacjũ, ni'cã macã Tarso wāmetiri macāpu bajuawu. A'ti macã Jerusalēpu añurõ masātu'ajanu'cõwũ. Yu'ure bu'e'cu Gamalie niwī. Moisé marĩ ñecũsumuarē duti'quere nipe'tisere bu'epe'ocã'wũ. Musã a'tocaterore Ō'acũ cũ duti'quere weesetironojõta yu'u quē'rã añurõ tojota weewu. 4 Yu'u toduporopure Jesure ējõpeorārē ña'arõ weecũcãti. Ejeripõ'rã añucãti téé no'o ãpērārē wējētu'ajanu'cõgũpu. Æmuu, numiarē ñe'e, narē bu'iri da'reri wi'ipu sõrõmujāduticãti. 5 Pa'ia wiogu, nipe'tirã judío masã wiorã “Tojota weewī cũ”, ni masĩsama. Náta yu'ure papera apobosatjĩarã o'ówã Damascocjãrã judío masã marĩ acawererārē. Yu'u ti pũrĩ me'rã Damascocjãrã Jesure

ẽjõpeorãrẽ ñe'egũ wa'amiwũ. A'ti macã Jerusalẽpũ narẽ miiti, bu'iri da'regutĩ nígũ, tojo weemiwũ.

Pablo cũ dũcayuse quetire masãrẽ were'que ni'i

⁶ »Damascopũ yũ'ũ ejaguti weeri cura da-jaritero nicã wãcũña marĩrõ Ʃ'mũsepũ bũpo ya'baro weronojõ yũ'ũ tiro asistedijati bo'reyua wa'awũ. ⁷ Tojo wa'acã, yũ'ũ nucũcãpũ bũruque'a wa'acãti. To be'roacã ni'cũ yũ'ũre ucũcã tũ'owũ. “Saulo, ¿de'ro weegũ yũ'ũre ña'arõ weegũ weeti?” niwĩ.

⁸ »Tere tũ'o, yũ'ũ cãrẽ yũ'tiwũ: “¿Noa niti mũ'ũ?” niwũ.

»Cũ pe'e “Yũ'ũ Jesú, Nazarecjũ, mũ'ũ ña'arõ weesi'rĩ wapagũ ni'i”, niwĩ. ⁹ Yũ'ũ me'rã wa'a'cãrã quẽ'rã te asistesere ñ'acãrã niwã. Tere ñ'arã, Ʃcua wa'acãrã niwã. Yũ'ũre cũ ucũ'que pe'ere tũ'oticãrã niwã. ¹⁰ Jesú tojo nicã tũ'o, “Yũ'ũ wioğũ ¿de'ro weegũsari?” ni sãrĩtiña'wũ cãrẽ.

»Cũ yũ'ũre yũ'tiwĩ: “Wã'cãnũ'cãña. Wa'aya Damascopũ. Topũ mũ'ũrẽ ni'cũ wereğũsami nipe'tise yũ'ũ mũ'ũrẽ weedutiatjere”, nio'owĩ. ¹¹ Yũ'ũre cũ asiste'que ne caperi bajuticã weecãti. Tojo weerã yũ'ũ me'rãcjãrã Damascopũ sũ'ori wa'arã, yũ'ũre tũawã'cãwã.

¹² »Ti macãpũre ni'cũ Ananía wãmetigũ, Moisé duti'quere weenu'cũrĩ masũ niwĩ. Nipe'tirã judío masã Damascopũ nirã cãrẽ “Añugũ nimi”, ni ñ'awã. ¹³ Yũ'ũ ti macãpũ etãca be'roacã Ananía yũ'ũre ñ'agũ ejawĩ. Cũ yũ'ũre

niwĩ: “Saulo, mɯ'u apaturi ĩ'agũsa'a tja.” Cũ tojo nirĩ curata yu'u apaturi ĩ'acãti tja. Tojo wa'acã, cũrẽ ĩ'awũ yu'u tiro nu'cũgũrẽ.

14 »Be'ro yu'ure niwĩ: “Õ'acũ marĩ ñecũsumma eĵõpeo'cu dɯporopu mɯ'urẽ besecu niwĩ. Õ'acũ cũ ɯaro mɯ'urẽ masĩato ni, cũucu niwĩ. Tojo nicã cũ macũ Jesú ña'ase moogũrẽ ĩ'a, cũ ucũsere tu'oato nígũ cũucu niwĩ. 15 Nipe'tirãrẽ nipe'tiropu mɯ'u ĩ'a'quere, mɯ'u tu'o'quere Jesú ye quetire mɯ'u werecusiagu wa'agusa'a. 16 ¿Ñe'enojõ pe'e basioweti mɯ'urẽ? Basio'o pũrĩcã. Wãmeyedutiya. 'Yu'u Jesure eĵõpeo'o, yu'u ña'arõ wee'quere acobojoya', ni sãrĩña Õ'acũrẽ”, niwĩ yu'ure Ananía.

Pablo judío masã nitirã tiropu Õ'acũ cũrẽ wa'aduti'quere were'que ni'i

17 »Tojo wa'áca be'ro yu'u Damascopu ní'cu tojãtiwu a'ti macã Jerusalẽpu. Tojata, ñubuegu wa'awu Õ'acũ wi'ipu. 18 Yu'u ñubueri cura cãrĩtimigũ quẽ'ese weronojõ Jesure ĩ'acãti. Jesú yu'ure niwĩ: “Quero a'ti macã Jerusalẽrẽ wijayá. A'ti macãcãrã yé quetire mɯ'u weresijacã, ne eĵõpeosome”, niwĩ.

19 »Yu'u tere tu'o, cũrẽ niwũ: “Yu'u wiogu, na añurõ masĩsama yé cjasere. Nipe'tise judío masã na nerẽse wi'serinucũ mɯ'urẽ eĵõpeorãrẽ a'masãjãa, narẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipu cũu, paapecũuwã. 20 Esteba mɯ'u ye queti were'cure na wẽjẽrĩ curare yu'u quẽ'rã topata ĩ'anucũuwã. Na ye su'ti bu'icjasere co'tebosawu. 'Añurõ

wéerã, tojo weebata'ma', ni wãcũsetinu'cũwã", ni werewu Jesure.

²¹ »Jesú yu'ure niwĩ: "Wa'aya. Yu'u aperopu yoaropu o'oguti wee'e mu'urẽ judío masã nitirã tiropu", niwĩ.

²² A'tota Pablo ucũsere tu'otuwã. Cũ "Yu'ure 'Judío masã nitirã tiropu wa'aya' niwĩ" nicã tu'orã, uputu caricũwã:

—Cũrẽ wějẽña, ni caricũwã. ²³ Caricũnemo, na uasere ĩ'orã, na ye su'ti bu'icjasere doqueomujã, di'ta marãrĩrẽ õrẽ wēestequemorõmujãwã.

Pablo surara tiropu weeseti'que ni'i

²⁴ Na tojo weecã ĩ'agũ, surara wiogu Pablora o'osõrõcã'dutiwĩ na ya wi'i po'peapu. Sõrõtojanu'cõ, "¿De'ro weerã tocã'rõ caricũti?" ni masĩsĩ'rĩgũ Pablora tãrãgũtigu du'teduticu niwĩ. ²⁵ Na du'téca be'ro Pablo surara wiogu to co'tegure nicu niwĩ:

—¿Musã romano masãrẽ bu'iri besemu'tãtimirã, tãrãta basioti? Basiotisa'a. Romano masãrẽ dutise tojo weedutitisa'a, nicu niwĩ.

²⁶ Cũ tojo nicã tu'ogu, surara cãrẽ dutibutiagu pe'ere weregu wa'acu niwĩ:

—Mu'u añurõ weepa sĩ'irẽ. Romano masũta niami cũ, nicu niwĩ cũ wiogupure.

²⁷ Cũ tojo nicã, surara wiogu Pablo tiropu wa'a, cãrẽ "¿Nirõta romano masũ niti?" ni sãrĩtiña'cu niwĩ.

Pablo yu'ticu niwĩ:

—Ëu, romano masũta ni'i, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, ²⁸ surara wiogu pe'e nicu niwĩ:

—Yũ'ua niyeru pajiro wapayewu romano masũ nisere sãjãgũtigũ, nicu niwĩ.

Pablo pe'e “Yũ'ua pũrĩcã maata wĩ'magũputa bajua'cu niwũ romano masũ nisere”, nicu niwĩ.

²⁹ Cũ tojo nicã, cũrẽ tãrãbo'cãrã uiwijaa wa'acãrã niwã. Na surara wiogu quẽ'rã “Romano masũrẽ du'tedutiasu” nitjãagũ, uia wa'acu niwĩ.

Pablo judío masã wiorã tiropu cũ ní'que ni'i

³⁰ Surara wiogu ape nũmu pe'e ¿de'ro weerã cũrẽ weresãpari? ni masĩsĩ'rĩgũ, pa'ia wiorã, ãpẽrã nipe'tirã judío masã wiorãrẽ nerẽdutigũ niwĩ. Tojo weegu Pablõre na du'te'que cõme darire pãa, na wiorã tiropu pijiwã'cãcu niwĩ.

23

¹ Pablo wiorãrẽ ã'agũta ã'a, narẽ nicu niwĩ:

—Nipe'tiro yũ'ua catiro põtõorõ Õ'acũ cũ ã'orõpu nipe'tise cũ ãaro weenu'cũcã'a. Tojo weegu yũ'ua wãcũque'tiro marĩrõ nicã'a, nicu niwĩ.

² Cũ tojo nicã tu'ogu, Ananía pa'ia wiogu Pablo tiro nu'cũrãrẽ cũ ucũsere tu'osĩ'rĩtigũ, useropu paadutigũ niwĩ.

³ Tojo weecã ã'agũ, Pablo Ananíarẽ nicu niwĩ:

—Mũ'ua weeta'sasepijagu ni'i. Õ'acũ mũ'urẽ bu'iri da'regusami. Mũ'ua Moisé duti'que me'rã yũ'ure queoro besegu wee'e ¿nimiti? Mũ'ua tojo weemigũta, ãpẽrãrẽ yũ'ure paadutigũ, queoro weewe'e. Moisé cũ duti'quere yũ'runũ'cãgũ wee'e, nicu niwĩ Pablo cũrẽ.

⁴ Cũrẽ tojo nicã, cũ tiro nu'cũrã pe'e Pablöre nicãrã niwã:

—A'tiro ña'arõ ucũticã'rõũa'a pa'ia wiogu Õ'acũ bese'care, nicãrã niwã.

⁵ Tere tu'ogu, Pablo narẽ nicu niwĩ:

—Acawererã, cũ pa'ia wiogu nisere yu'ũ masĩtasu. Masĩgũ pũrĩcã, tojo nitiboapã. Õ'acũ ojaca pũrĩpu a'tiro ni ojano'caro niwũ: “Macã wiogure ña'arõ ucũco'teticã'ña”, niwũ, nicu niwĩ Pablo.

⁶ Topu nirã puã curua nicãrã niwã. Saduceo masã, fariseo masã nicãrã niwã. Narẽ ĩ'agũ, uputu caricũbocure ucũcu niwĩ:

—Acawererã, yu'ũ quẽ'rã fariseo curuacjũta ni'i. Yu'ũ pacu quẽ'rã cũta nimi. Masã wẽrĩ'cãrã be'ropu masãsere yu'ũ ãjõpeo'o. Tereta yu'ũre ni'cãrõacãrẽ beserã weema, nicu niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, maata fariseo masã saduceo masã me'rã na basu wẽrĩ'cãrãpu masãse cjasere a'merĩ du'sasocãrã niwã. Tojo weerã na nerẽrĩ wi'iputa ni'cãrõ me'rã nisetimi'cãrã a'merĩ ducawatia wa'acãrã niwã. ⁸ Saduceo masã “Masã wẽrĩ'cãrãpu masãsome. Õ'acũrẽ wereco'terã, wãtĩa quẽ'rã marĩma”, ni ãjõpeocãrã niwã. Fariseo masã pe'e a'tiro ãjõpeocãrã niwã: “Masã wẽrĩ'cãrãpu masãrãsama. Õ'acũrẽ wereco'terã, wãtĩa quẽ'rã nima”, ni ãjõpeocãrã niwã. A'te ãjõpeose me'rã du'sasocãrã niwã. ⁹ Na uputu caricũ, ni'cãrẽrã Moisé duti'quere bu'eri masã fariseo curuacjãrã wã'cãnu'cã, nicãrã niwã:

—Ā'rîrē ne bu'iri ña'ase bocawe'e. Apetero weegu Õ'acūrē wereco'tegu ucūgũ ucūapī Damasco wa'ari ma'apũ. Tojo weerã marī Õ'acūrē yu'rũnũ'cãbosa'a nírã, cūrē mejēcã niticã'rã.

¹⁰ Na ɸpũtũ caricũ du'sasocã ĩ'agũ, surara wioгу Pablоре wějērĩ ni uigu, cũ yarã surarare nicũ niwĩ:

—Pablo tiropũ wa'a, cūrē pijiwã'cãña marĩ nirĩ wi'ipũ, nicũ niwĩ.

¹¹ Ape nũmũ ñamipũ Jesú Pablo tiropũ bajua, cūrē ucũcũ niwĩ:

—Mũ'ũ wãcũtutuaya. A'ti macãpũ yé quetire ucũ'caronojõta Romapũ wa'agu quē'rã, tojota ucũña, nicũ niwĩ.

Judío masã Pablоре wějēsĩ'rĩmi'que ni'i

¹² Cũ tojo níca ñami ape nũmũ ãpērã judío masã ya'yioropũ Pablоре wějērã nírã, nerē apoyucãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Ni'cãcã me'rã Pablоре wějētimirã, ne cã'rõacã ba'ati, sĩ'rĩti weerã. Cūrē wějētojarãpũ ba'a, sĩ'rĩrã. Wějētimirã, ba'a, sĩ'rĩcãma, Õ'acũ marĩrē bu'iri da'reato, ni apoyucãrã niwã.

¹³ Tojo ucũrã cuarenta yu'rũoro nicãrã niwã.

¹⁴ Na tojo ni ucũ apóca be'ro pa'ia wiorã, ãpērã judío masã bũcurã tiropũ wa'a, narē nicãrã niwã:

—“Ësã Pablоре wějētimirã, ne ba'ati, sĩ'rĩti weerãti”, ni apoyuapũ. “Ësã cūrē wějētimirã ba'a, sĩ'rĩcãma, Õ'acũ ãsãrē bu'iri da'regũsami”, niapũ. ¹⁵ Mũsã, mũsã me'rãcjãrã wiorã me'rã queti o'óya surara wioгupũre. Ñamiacã Pablоре mũsã tiropũ miitidutiya. “Ësã cũ ye quetire

du'pocãpũta añurõ masĩsĩ'rĩsa'a", ni queti o'óya, nisoodutio'ocãrã nimiwã.

—Cũ a'topure etasome. Ũsã cũrẽ wějẽrãti nĩrã, ma'apũ yucuerãti, ni werecãrã niwã wiorãrẽ. Wiorã na tojo nicã tu'orã, “Jau”, nicãrã niwã.

¹⁶ Pablo páacjũ na tojo wějẽsĩ'rĩse quetire tu'ogu, surara na nĩrĩ wi'ipũ wa'a, Pablo tiropũ eja, werecũ niwĩ.

¹⁷ Pablo pe'e cũ werecã tu'ogu, ni'cũ surara wiogũre pijio, cũrẽ nicũ niwĩ:

—Ã'rĩ ma'murẽ mu'ũ wiogu tiropũ pijiwã'cãña. Apeyenojõ werese cuopũ, nicũ niwĩ.

¹⁸ Cũ tojo nicã, cũrẽ surara wiogu tiropũ miaa, cũrẽ nicũ niwĩ:

—Pablo marĩ bu'iri da'reri wi'ipũ cuogu yu'ure pijitjãagũ, ã'rĩrẽ mu'ũ tiropũ o'óami. Apeyenojõ weregũtigũ weepũ mu'urẽ, nicũ niwĩ.

¹⁹ Tojo weegũ surara wiogu cũrẽ tũawã'cã, masã na tu'otiroppũ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ñe'enojõ werese cuomiti mu'ũ? nicũ niwĩ.

²⁰ Ma'mũ pe'e cũrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Judío masã wiorã Pablo yu'ũ pacopánũmurẽ ñamiacã na tiropũ miadutirãsama mu'urẽ. “Ũsã cũ ye cjasere du'pocãpũta añurõ masĩsĩ'rĩsa'a” nita'sarãsama. ²¹ Na tojo nicã, ãjõpeoticã'ña. Cuarenta yu'rũoro masã Pablõre yucuerã ma'apũ du'tinu'cũrãsama. “Ni'cãrõacãrẽ ũsã Pablõre wějẽtimirã, ne ba'ati, sĩ'rĩti weerãti. Cũrẽ wějẽtojarãpũ ba'a, sĩ'rĩrãti”, niama. “Wějẽtimirã, ũsã ba'a, sĩ'rĩcãma, Õ'acũ ũsãrẽ bu'iri da'regũsami”, niama. Añurõ apope'otojacãrã niama na weeatjere. Tojo

weerã na ni'cãrõacãrẽ mu'u "Jau" nise dia'cũrẽ yucuerã weeama, nicu niwĩ.

²² Cũ tojo nica be'ro surara wiogu pe'e cũrẽ we'eritigu, a'tiro nicu niwĩ:

—“Pablore wẽjẽsĩ'rĩse quetire weregu ejapu surara wiogupure” ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña, nio'ocu niwĩ.

Surara wiogu Pablore Féli tiropu o'ó'que ni'i

²³ Pablo páácjũ wa'aca be'ro surara wiogu cũ docacjãrã puarãrẽ pijiocu niwĩ.

—Musã yarã surarare were, apoyudutiya. Na ni'cãcã ñami nueve nicã Cesareapu Pablore miarãsama. A'tiro wa'arãsama. Doscientos surara du'pocã me'rã wa'ato. Setenta cabayua me'rã pesawã'cãto. Doscientos ñosẽse pjĩrĩ me'rã wa'ato.

²⁴ Pablo cũ pesajã cabayua quẽ'rãrẽ apoyudutiya. Ne apeyenojõ mejẽcã wa'aro marĩrõ Féli, Judea wiogu tiropu miaña, nicu niwĩ surara wiogu cũ docacjãrãrẽ.

²⁵ Be'ro narẽ cũ tojo nica be'ro papera ni'cã pũrĩ ojao'ocu niwĩ Félire. A'tiro ni ojano'caro niwũ ti pũrĩpũre:

²⁶ “Yu'u Claudio Lisia, mu'u Féli Judea di'ta wiogure añuduti'i. ²⁷ Judío masã ãrĩ Pablore ñe'e, wẽjẽsĩ'rĩmicãrã niama. Be'ro 'Cũ romano masũ nimi' nicã tu'ogu, yu'u, yarã surara me'rã wĩorẽgũ ejawu na wẽjẽbo'care. ²⁸ ‘¿Ñe'enojõ bu'iri cũrẽ weresãpari?’ ni masĩsĩ'rĩgũ, judío masã wiorã tiropu cũrẽ miawũ. ²⁹ Na cũrẽ na ãjõpeosetise ye bu'iri weresãcãrã niwã. Ne cũrẽ te ye bu'iri wẽjẽrõua'a, bu'iri da'reri wi'ipu quẽ'rã sõrõrõua'a nisenøjõrẽ bu'iri bocatisa'a.

³⁰ Āpērā judío masā cūrē wējērāti nise quetire tu'ogu, cūrē wējēbosama ni wācūgũ, yu'u mu'u tiropure ā'rīrē o'ó'o. 'Cūrē a'topu weresā'cārā mu'u tiroputa wa'a, mu'urē weresārā wa'ato', niwũ narē. Tocā'rōta ni'i", ni ojao'ocu niwī surara wiogu Félipure.

³¹ Surara cū duti'caronojōta ti ñami Pablore miacārā niwā Antípatri wāmetiri macāpu.

³² Topu cārī, ape nūmu pe'e surara du'pocā me'rā wa'a'cārā totá majāmitojati a'titicārā niwā Jerusalēpu na ya wi'iputa tja. Cabayua me'rā wa'a'cārā dia'cū Pablo me'rā yu'rūacārā niwā Cesareapure. ³³ Na Cesareapu eta, surara wiogu ojao'oca pūrīrē wiacārā niwā Félire. Cū tiroputa Pablo quē'rārē cūucārā niwā. ³⁴ Féli ti pūrīrē bu'etojanu'cō, Pablore "¿No'ocjūpu niti mu'u?" ni sērītiña'cu niwī. Cū "Cilicia di'tacjū ni'i" nicā tu'ogu, ³⁵ Féli "Mu'urē weresā'cārā yu'u tiropu etacā, mu'u ye ucūserē tu'oguti", nicu niwī.

Be'ro Pablore surarare co'tedutigū cūucu niwī Herode cū weedutica wi'ipu.

24

Pablore Féli tiropu weresā'que ni'i

¹ Ni'cāmocuse nūmūī yu'rūca be'ro pa'ia wiogu Ananía, āpērā judío masā bucūrā, apī masārē weresā'cārārē ucūbosagu Tértulo wāmetigu Cesareapure wa'acārā niwā. Wa'a, Féli tiropu Pablore weresā'cārā niwā. ² Tojo weecā, Féli Pablore pijiocu niwī. Pablo na tiropu

ejacã, Tértulo cūrē weresãwã'cõcũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—Ësã wiogũ, añu pũrĩcã mu'u dutise. Mu'u masĩe me'rã añurõ dutimasĩ'i. Tojo weerã ùsã a'mequẽse moo'o. Añupũrĩrõ nime'rĩcã'a. Te mu'u da'rase me'rã a'ti di'tacjãrãrẽ añurõ weetamugũ wee'e. ³ Tojo mu'u weeyucã, mu'urẽ nipe'tirocjãrãpũ e'catise o'oma. ⁴ Mu'urẽ yu'u yoacã ucũdojasĩ'rĩtisa'a. Tojo weegũ yu'u cã'rõ ucũquejosere tu'oya.

⁵ »Ã'rĩ caribosebucũ nimi. Cũ nipe'tiro a'ti turipũre judío masãrẽ uarosãjãcã weesi-jagũ weemi. Apeyema tja Jesú Nazarecjũrẽ ãjõpeosetirã curuacjũ wiogũ nimi. ⁶ Cũ judío masã nitirãrẽ pijisãjãasĩ'rĩgũ, Õ'acũ wi'ire do-jorẽsĩ'rĩmicũ niwĩ. Ësã judío masãrẽ dutise tojo weedutiwe'e. Tojo weerã ùsã cūrē bu'iri ñe'ewã. Ësã judío masãrẽ besewaranojõta cūrē besesĩ'rĩmiwã. ⁷ Ësã tojo weesĩ'rĩcã, Claudio Lisia surara wiogũ ùsã tiro a'ti, ùsãrẽ tutuaro me'rã ã'mawã'cã wa'awĩ. ⁸ Ësãrẽ a'tiro niwĩ: “Mũsã Pablõre weresãsĩ'rĩrã, mũsã a'ti di'ta wiogũ Félipũre weresãrã wa'aya. Féli, mu'u basuta cūrē sãrĩtiña'rẽ. Ësã diacjũ nise me'rãta cūrē weresãrã wee'e”, nicũ niwĩ Tértulo Félire.

⁹ Judío masã topũ nirã quẽ'rã “Tértulo diacjũta ucũmi”, nicãrã niwã.

Pablo Féli tiropũ ucũ'que ni'i

¹⁰ Be'ro Féli Pablõre ucũdutigũ omocã me'rã weequeocũ niwĩ. Tojo weegũ Pablo ucũcũ niwĩ:

—Mu'u yoacã a'ti di'tapũre dutigũ niyucã, yu'u mu'urẽ masĩ'i. Tojo weegũ yu'u mu'urẽ

e'catise me'rã wereguti yé cjasere. ¹¹ Doce numurĩta yu'ru'u Õ'acũrẽ ejõpeogu a'tigu yu'u Jerusalẽpu etáca be'ro. Mu'u basuta apẽrãrẽ yu'u ¿diacjũta ucũmiti? nígũ, sãrĩtiña'rẽgu. ¹² Yu'u ti macãpu nicã, apẽrã me'rã Õ'acũ wi'ipũ, judío masã na nerẽse wi'seripu, no'o macã decopu yu'u du'sasocã, apẽrã masãrẽ yu'u uarosãjãcã weecã, ne ni'cãti bocaejatiwã. ¹³ ã'rã na weresã'que diacjũta "Te ye bu'iri ni'i", ni ĩ'ota basiowe'e.

¹⁴ »A'te pũrĩcãrẽ diacjũta wereguti. Yu'u ñecũsumua na Õ'acũrẽ ejõpeoseti'caronojõta yu'u quẽ'rã ejõpeo'o. Tojo weegu yu'u Jesure ejõpeo'o. ã'rã pe'e tereta "Jesure ejõpeose ña'a ni'i, diacjũ niwe'e", nirã weema. Yu'u quẽ'rã nipe'tise Moisé cũ oja'que, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'quere ejõpeo'o. ¹⁵ Masã añurã, ña'arã wẽrĩ'cãrãpu masãrãsama nise quẽ'rãrẽ ã'rã weronojõta yucue'e. ¹⁶ Tojo weegu Õ'acũ ĩ'orõpu yu'u tutuaro põtẽorõ añurõ weesĩ'rĩsa'a. Masã na ĩ'orõpu quẽ'rãrẽ tojota weesĩ'rĩsa'a.

¹⁷ »Yu'u peje cũ'marĩ be'ro apeye di'tapu bu'esija'cu Jerusalẽpure dajawũ. Judío masã pajasecũorã nirãrẽ niyeru o'ogu a'tiwũ. Tojo nicã Õ'acũrẽ ñubuepeogu apeyenojõ o'ogu a'tiwũ. ¹⁸ Yu'u a'tere tojo weeri cura Asiãjãrã judío masã etapejawã yu'u Õ'acũ wi'ipũ nigũrẽ. Ësã judío masã weesetironojõpũma yu'u ña'arõ niseti'quere ducayucã ĩ'awã. Titare yu'u me'rã pejetirãcã masã niwã. Ne narẽ uarosãjãcã weetiũ. ¹⁹ Yu'u Õ'acũ wi'ipũ nicã ĩ'a'cãrã, na

pūrīcā bu'iri cūomi nírā, mū'u tiro weresārā a'tiroma'a. ²⁰ Na a'titicāma, ā'rā mū'u tiro nirá cārū wiorā tiropu yū'u nicā, na bu'iri boca'quere weresāto. ²¹ Yū'u a'te pūrīcārē nicāti. Yū'u uputu ucūtuturo me'rā narē niwū: “‘Masā wērī'cārāpu masārāsama’ ni, yū'u ējōpeose ye bu'iri mūsā ni'cācā yū'ure beserā wee'e”, niwū, nicu niwī Pablo Félire.

²² Cū tojo níca be'ro Féli Jesure ējōpeorā na weesetisere añurō masīgū niyugu, “Tocārōta tū'oguti. Be'ro Lisia surara wioгу cū etacāpu, yū'u mū'urē beseguti”, nicu niwī.

²³ Tojo weegu Féli surarare co'teduticu niwī Pablöre tja.

—Añurō weeya cūrē. A'ti wi'ipū cū si-jasī'rīcā, āpērā cū me'rācjārā cūrē weeta-musī'rīcā, cā'mota'aticā'ña, ni, duticu niwī Féli cū yagu surarare.

²⁴ Pejeti nūmārī yū'rūca be'ro Féli, cū nūmo judío masō Drusila me'rā wa'acārā niwā tja Pablo nirī wi'ipū. Topu etagu, surarare pijiduticu niwī Pablöre. Pablo cū tiropu etacā ī'agū, “Wereya Jesure ējōpeosenojō cjasere”, nicu niwī. ²⁵ Pablo a'tere werecu niwī cūrē:

—Ō'acū marīrē cū duti'quere añurō weesetiduticu niwī. Ō'acū “Mūsā basu ña'arō weesī'rīrā, weeticā'ña, wācūtutuaya”, nicu niwī. Be'ropu besegusami Ō'acū marī weeseti'quere, nicu niwī.

Pablo cū a'tere nicā tū'ogu, Féli tū'omarīa wa'acū niwī. Tojo weegu Pablöre “Wijaagusa'a. Apetero no'o apeyenojō weese móogū, mū'urē pijioguti tja mū'u ucūsere tū'oacju”, nicu niwī.

26 Féli cǎrē niyeru wapayecǎ uagu, pijio ucũmǎjǎcũ nimiwĩ. Cũ niyeru wapayeca be'ro bu'iripũ nigũrē du'uwĩrõgũti nígũ, tojo weecũ nimiwĩ. Pablo pe'e cǎrē ne wapayeticũ niwĩ.

27 Be'ro pua cũ'ma be'ro Féli wiogu nisere wijacǎ'cũ niwĩ. Cũ dũcayuro sǎjǎcũ niwĩ tja Porcio Festo wǎmetigu. Féli cũ wiogu nisere wijagu, judío masǎ me'rǎ añurõ tojasĩ'rĩgũ Pablöre bu'iri da'reri wi'ipũta cũucǎ'cũ niwĩ.

25

Festo tiropũ Pablo ucũ'que ni'i

1 I'tia nũmũ cũ wiogu nise sǎjǎca be'ro Festo Cesareapũ ní'cũ Jerusalépũ wa'acũ niwĩ. 2 Cũ topũ ejacǎ, pa'ia wiorǎ, ãpērǎ judío masǎ wiorǎ apaturi Pablöre weresǎrǎ wa'acǎrǎ niwǎ cũpũre tja. Pablo pe'e Cesareapũ nicũ niwĩ. 3 Pablöre wējēatjere apoyutojacǎrǎ niwǎ. Tojo weerǎ Festore upũtu tutuaro me'rǎ Pablöre miaduticǎrǎ niwǎ Jerusalépũ. “Festo cũ Pablöre uócamã, cũ ma'apũ a'tigũreta wējēcõ'arãti”, nicǎrǎ nimiwǎ. 4 Na tojo nicǎ, Festo pe'e “Cũ Cesarea bu'iri da'reri wi'ipũta nitojami. Yu'u basu maata tojaagusa'a tja topũre. 5 No'o ãpērǎ musǎ wiorǎ apeyenojõ bu'iri cõomi nisere cõorǎ, yu'u me'rǎta wa'a weetjǎrǎ, weresǎrǎ wa'aya topũta”, nicũ niwĩ.

6 Be'ro Festo Jerusalépũre ocho o diez nũmũrĩ ni, dajatojaa wa'acũ niwĩ Cesareapũre. Cũ dajǎca nũmũ ape nũmũ pe'e masǎrē na besewuaropũ wa'acũ niwĩ. Topũ eja, Pablöre pijiduticũ niwĩ. 7 Pablo topũ sǎjǎejacǎ,

Jerusaléjārã judío masã Festo me'rã wa'a'cãrã Pablo pu'to wa'acãrã niwã. Wa'a, cũ weeti'quepũreta ña'abutiase weresãcãrã niwã. ¿Na weresã'que diacjũ niti? ne basioticaro niwũ.

⁸ Na tojo níca be'ro Pablo pe'e “Judío masãrẽ duti'quere ña'arõ ucũtiwũ. Õ'acũ wi'i pajiri wi'ire dojorẽtiwũ. Romano masã wiogũre ne cã'rõacã yu'rũnu'cãtiwũ”, nicũ niwĩ.

⁹ Festo cã quẽ'rã tja judío masã me'rã añurõ tojasĩ'rĩgũ, Pablore “¿Mũ'u Jerusalẽpu wa'asĩ'rĩsari, yu'u topũ mũ'u ye cjasere besecã?” ni sãrĩtiña'cũ niwĩ.

¹⁰ Pablo cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'u a'to besewũaropũ romano masã wiogũ tiropũ ni'i. A'topũta yu'ũre beserũa'a. Yu'u judío masãrẽ ne cã'rõacã ña'arõ weetiwũ. Mũ'u a'tere añurõ masĩsa'a. ¹¹ Yu'u ña'ase wee'que ye bu'iri “Cãrẽ wẽjẽrõũa'a” nicã pũrĩcãrẽ, ne “Yu'ũre wẽjẽticã'ña”, nitibosa'a. Na yu'ũre weresã'que diacjũ niticãma, ne ni'cũ yu'ũre sõjã judío masãpũre bu'iri da'redutita basiowe'e. Tojo weegũ diacjũta Romapũ nigũ, romano masã wiogũ waropũ yu'ũre besecã Ʃasa'a, nicũ niwĩ Pablo Festore.

¹² Be'ro Festo cã me'rãcjãrã werecasari masã me'rã ucũtoja, Pablore pijiocũ niwĩ:

—Mũ'u romano masã wiogũ waropũre beserũapũ. To pũrĩcãrẽ mũ'u cã tiropũta besedutigũ wa'agusa'a, nicũ niwĩ Festo.

Festo Agripare Pablo ye quetire were'que ni'i

¹³ Pejeti nũmũrĩ Festo Pablore ucũca be'ro Judea di'ta wiogũ waro Agripa wãmetigũ cã

ma'mio Berenice me'rã wa'acãrã niwã Cesarepure. Na Festore cũ wiogu nise sãjãca be'ro añudutirã wa'arã weecãrã niwã. ¹⁴ Na topu peje numarĩ niyucã, Festo Agripare werecu niwĩ Pablo ye cjasere. A'tiro nicu niwĩ:

—A'to ni'cũ masũ niami bu'iri da'reri wi'ipu Féli cũ wiogu nise wijagu du'uwĩrõti'cu. ¹⁵ Yu'u Jerusalẽpu ejacã, pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã bucãrã Pablora wẽjẽato nĩrã, yu'upure weresãwã. ¹⁶ Yu'u narẽ yu'tiwu: “Ësã romano masã a'tiro weeseti'i. Ne ãpẽrãrẽ wẽjẽdutiromo mar'i cũrẽ weresã'cãrã, weresãno'cu quẽ'rã beseropu na basu a'merĩ diacjũnu'cõtica be'ro. Na weresãno'cu narẽ yu'tica be'ropu beseno'o”, niwũ narẽ. ¹⁷ Tojo weegu na a'to etãca numu ape numu pe'e maata yoogoro marĩõ yu'u masãrẽ besewaropu wa'awu. Topu eja, Pablora pijiwu. ¹⁸ “Yu'ure weresãrã, Ñ'abutiase peje waro bu'iri cuomi', ni weresãrãsama”, ni wãcũmiwũ. Ne marĩcaro niwũ. ¹⁹ Na ãjõpeosetise cjase dia'cũ nicaro niwũ. Apeye, ni'cũ masũ Jesú wãmetigu judío masã na “Wẽrĩa wa'awĩ” nĩ'cure Pablo pe'e cãrẽta tja catimi nise queti dia'cũrẽ weresãwã. ²⁰ Yu'u a'tenõjõrẽ ¿de'ro weegusari? nĩmasĩti, Pablora sãritiña'wũ. “¿Mu'u Jerusalẽpu wa'asĩ'rĩsari? ¿Topu beserouasari te cjasere?” niwũ. ²¹ Cũ pe'e “Jerusalẽpure wa'asĩ'rĩtisa'a. Romano masã wiogu waro Augusto tiro pe'e beseno'sĩ'rĩsa'a”, niwĩ. Tojo nicã tu'ogu, “Mu'u a'tota tojánigũsa'a yujupu bu'iri da'reri wi'ipu. Yu'u mu'urẽ o'ota basiocã, mu'u wa'agusa'a”, niwũ, ni quetiwerecu niwĩ Festo Agripare.

22 Cũ tojo nicã tu'ogu, Agripa “Yu'u quẽ'rã cũ ucũcã tu'osĩ'rĩsa'a”, nicu niwĩ. Festo pe'e “To pũrĩcãrẽ mu'u ñamiacãta tu'ogusa'a”, nicu niwĩ.

23 Ape numu Agripa, cũ ma'mio Berenice na añuse wiorã su'ti sãñase me'rã na nerẽwuarĩ tucũjopu sãjãacãrã niwã. Æpẽrã surara wiorã, ti macãcjãrã wiorã quẽ'rã na me'rã sãjãacãrã niwã. Na nerẽtojaca be'ro Festo Pablöre pijidutio'ocu niwĩ.

24 Pablo na tiropu sãjãejacã, Festo to nirãrẽ nicu niwĩ:

—Wiogu Agripa, Æpẽrã a'to dujirã, ã'rĩ Pablöre musã ã'a'a. Pãjãrã judío masã Jerusalẽcjãrã, a'ti macãcjãrã cũrẽ weresãwã yu'upure. Na'irõ cũrẽ “Wẽjẽrõua'a”, ni caricũmãjãwã. 25 Na tojo nimicã, yu'u pe'e “Cũrẽ wẽjẽrõua'a” na nise bu'irire bocaticãti. Cũ basu “Yu'u Augusto tiropu beseno'sĩ'rĩsa'a” nicã, “Cũrẽ topũta o'ógutĩ”, niwũ. 26 Yu'u cũrẽ o'ógu, “Ã'rĩ a'te bu'iri cuomi, tojo weecu niwĩ”, ne papera ni ojao'ota basiowe'e marĩ wiogupure. Tojo weegu yu'u musã tiropu ã'rĩrẽ pijioapu. Mu'urẽ wéegu pijioasu ãsã wiogu ã'rĩ me'rã ucũato nígu. Mu'u cũ me'rã ucũca be'ro Augustopure “A'te bu'iri cuomi” ni ojao'ota basiorosa'a nígu, cũrẽ pijioasu. 27 Ni'cũ bu'iriwĩire o'ógu, “A'te bu'iri cuomi” ni were-timigũ, o'óta basiowe'e marĩ wiogupure. Mejõ warota o'óro weronojõ tu'oña'sa'a, nicu niwĩ Festo Agripare.

26

Pablo Agripare cũ were'que ni'i

1 Be'ro Agripa Pablöre ucũdutiçu niwĩ:

—Ni'cārōacā mu'u yu'tiya mu'urē na weresā'quere, niçu niwĩ. Tojo weegu Pablo wiogure añudutiçu, na weesetironojōta omocā me'rā weequero, cārē ucũçu niwĩ:

2-3 —Wiogu, mu'u nipe'tise judío masā na weesetisere masīsa'a. Apeye na ucũ a'metu'timujāse quē'rārē masīsa'a. Tojo weegu yu'u añurō e'catise me'rā mu'urē wereguti judío masā na yu'ure weresā'quere. Añurō pajaña'se me'rā yu'u ucũsere tu'oya.

4 »Yu'u wĩ'magũ nicāputa judío masā nipe'tirā yu'u niseti'quere masīmujātiwā. Ya macā Tarsopu nicā, Jerusalēpu yu'u nicā masīwā. A'tocateropu quē'rārē masīsama yu'u weesetisere. 5 Yu'u ma'muputa fariseo curuacjũ ninu'cāwũ. Na tere weresī'rīrā, añurō masīsama. Nipe'tirā judío masā wa'teropure ti curuata ni'i nipe'tise Moisé cã duti'quere añurō weeri curua. 6 Ni'cārōacārē Ō'acũ masā wērī'cārāpure masōgūsami nise yu'u ějōpeose ye bu'iri a'topu besedutirā o'oáma. A'te masāse cjasere marĩ ñecūsũmupureta Ō'acũ weretojacu niwĩ. 7 Tereta yucuerā wee'e marĩ doce cururicjārā. Tojo weerā umucori, ñamirĩ cārē ějōpeorā ñubuenucũcā'a. Yu'u quē'rā wērī'cārāpu masārāsama nisere yucuegu wee'e. A'te ye bu'irita ni'cārōacārē judío masā yu'ure weresārā weema. 8 To pūrīcārē ¿de'ro weerā musā pe'e Ō'acũ masā wērī'cārāpure masōsere ějōpeoweti?

9 »Yũ'u quẽ'rã toduporopũ Jesú Nazarecjũrẽ ãjõpeorãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrõ põtẽorõ weecũmiwũ. 10 Jerusalẽpũ pa'ia wiorã na dutio'omũjãrõ me'rã Jesure ãjõpeorãrẽ ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ miamũjãwũ. Narẽ wẽjẽcã, yũ'u quẽ'rã ne cã'mota'atiwũ. 11 Pejetiri yũ'u judío masã na nerẽse wi'seripũ wa'a, Jesure ãjõpeodu'uato nígũ bu'iri da'recũwũ. Upũtu waro na me'rã uagũ, apeye di'tapũ narẽ bu'iri da'resĩ'rĩgũ sirutuwã'cãcũwũ.

12 »“Bu'iri da'regutĩ tja” ni wãcũwã'cãgũ, pa'ia wiorã dutio'ori pũrĩ me'rã Damascopũ wa'amiwũ. 13 Ti macã wa'ari ma'apũ wa'agũ, dajaritero nicã mujĩpũ asistero nemorõ u'mũsepũ asistedijati, añurõ bo'reyua wa'awũ. Yũ'u tiro, yũ'u me'rãcjãrã tiropũ asiste se'sa wa'awũ. 14 Tojo wa'acã, ãsã nucũcãpũ nipe'tirã buruque'a wa'awũ. Ni'cũ yũ'ure hebreo ye me'rã ucũcã tũ'owũ: “Saulo, ¿de'ro weegũ yũ'ure ña'arõ weeti? Tojo wéegũ, mũ'u basuta ña'arõ weegũ wee'e”, niwĩ.

15 »Cũ tojo nicã, “¿Noa niti mũ'u?” niwũ cũrẽ.

»Cũ yũ'ure yũ'tiwĩ: “Yũ'u Jesú ni'i, mũ'u ña'arõ weesĩ'rĩ wapagú. 16 Wã'cãnu'cãña. Yũ'u mũ'urẽ yé cjasere weregũ wa'ato nígũ mũ'urẽ bajuapũ. Ni'cãcã mũ'u ĩ'a'quere, yũ'u mũ'urẽ be'ropũ ĩ'oatjere weregũ wa'agusa'a. 17-18 Judío masã, ãpẽrã judío masã nitirã mũ'urẽ wẽjẽsĩ'rĩcã, añurõ co'teguti. Judío masã nitirã tiro na tũ'omasĩato nígũ yé quetire mũ'urẽ were-dutigũ o'ógutigũ wee'e. Mũ'u werecã, ña'arõ weeseti'quere du'u, añuse pe'ere siruturãsama.

Tojo weecã, na'itĩ'arõpũ ní'cãrã bo'reyuse pe'ere bocarãsama. Yũ'u na wioḡũ nigũti. Wãtĩ pe'e na wioḡũ ninemoticã'to níḡũ tojo weeguti. Yũ'ure ějõpeocã, na ña'arõ weeseti'quere acobojoguti. Tojo weerã na quẽ'rã ãpẽrã yũ'ure ějõpeo'cãrã, yũ'u bese'cãrã me'rã nirãsama", niwĩ Jesú yũ'ure.

19 »Tojo weegũ Jesú cũ u'musepũ ucũdijo'quere queoro weewũ. Yũ'rũnũ'cãtiwũ. 20 Yũ'u ne waro Damascocjãrãrẽ Jesú ye quetire werenu'cãwũ. Be'ro Jerusalęcjãrãrẽ, nipe'tiro Judea di'tacjãrãrẽ, ãpẽrã judío masã nitirã quẽ'rãrẽ a'tiro werewũ. "Ña'arõ masã weeseti'quere du'uya. Õ'acũ cũ uaro weeya", niwũ. Na tojo wéeca be'ro na ducayu'quere ãpẽrãrẽ i'oato níḡũ narẽ añurõ nisetidutiwũ. 21 A'te yũ'u were'que ye bu'iri judío masã Õ'acũ wi'ipũ yũ'u nigũrẽ ñe'e, wẽjẽsĩ'rĩmiwã. 22 Na tojo weesĩ'rĩmicã, Õ'acũ pe'e yũ'ure weetamunu'cũcã'wĩ. Tojo weegũ yũ'u a'tocaterore wiorãrẽ, ãpẽrã mejõ nirã quẽ'rãrẽ Õ'acũ ye quetire were'e. Duporopũ Moisé, ãpẽrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã "Be'ropũ tojo wa'arosa'a" na ní'caronojõ tereta yũ'u were'e. 23 Na a'tiro ni ojacãrã niwã: "Cristo Õ'acũ bese'cũ pi'eti, wẽrĩḡũsami. Wẽrĩtoja, cúta wẽrĩ'cupũ masãmu'tãḡũsami. Tojo weegũ cũ yũ'ruosere wereḡũsami judío masãrẽ, judío masã nitirãrẽ", ni ojacãrã niwã, ni werecũ niwĩ Pablo.

24 Cũ tojo nirĩ curata Festo caricũquejocũ niwĩ Pablöre:

—Pablo, mu'u maatigu wee'e. Uputu mu'u bu'ese ye bu'iri mu'u tu'omasitigu dojo'o, nicu niwĩ Festo.

²⁵ Cũ tojo nicã, Pablo yu'ticu niwĩ: “Yu'u maatigu mejeta wee'e. Yu'u werese diacjũta ni'i. Wiopesase me'rã were'e”, nicu niwĩ.

²⁶ Be'ro Agripare werecu niwĩ tja:

—Mu'u a'te cjasere añurõ masisa'a. Tojo weegu yu'u mu'urẽ uiro marĩrõ were'e. Nipe'tise yu'u mu'urẽ were'quere añurõ masisa'a. A'te Jesú ye queti ya'yioropu wa'atiwu.

²⁷ »¿To pũrĩcãrẽ mu'u quẽ'rã, Agripa, Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere ãjõpeoweti? Yu'u tu'oña'cã, mu'u ãjõpeosa'a, ni sãrĩtiña'cu niwĩ Pablo.

²⁸ Cũ tojo nicã, Agripa nicu niwĩ:

—¿Pejetiacã ucũse me'rã mu'u yu'ure Jesure ãjõpeocã weecã'sĩ'rĩti? ni yu'ticu niwĩ.

²⁹ Pablo ninemocu niwĩ tja:

—Peje ucũse, pejetiacã ucũse useri me'rã mu'u, a'to nirã nipe'tirã yu'u weronojõ Jesure ãjõpeocã uasa'a, yu'u weronojõ bu'iri da'leri wi'ipu nitimirã, nicu niwĩ.

³⁰⁻³¹ Cũ tojo nica be'ro Agripa, Festo, Berenice, ãpẽrã na me'rã dujirã wã'cãnu'cã, ape tucũpu Pablo ye cjasere ucũrã sãjãacãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—Cũ pũrĩcã te ye bu'iri wẽjẽrõu'a nisere ne mooami. Ne bu'iri da'leri wi'ipu quẽ'rãrẽ cũta basiotimiapã, nicãrã niwã.

³² Agripa pe'e Festore nicu niwĩ:

—Cũ basu pe'e "Augusto romano masã wiogũ yu'ure beseato" niticãma, marĩ cũrẽ du'uwĩrõcã'boapã, nicũ niwĩ.

27

Pablöre Romapũ o'ó'que ni'i

¹ Be'ro Festo Romapũ o'óta basiocã ï'agũ, Pablöre, tojo nicã ãpērã bu'iri da'reri wi'ipũ nirārẽ Julio surara wiogũre co'tedutiwĩ. Julio surara wiogũ Augusto wãmetiri curuacjũ niwĩ. Yu'ũ Luca quẽ'rã na me'rã wa'awũ. ² Æsã ni'cãwũ yucũsũ Adramitio wãmetiri macã cjãwũ Asia cjase petaripũ wa'apjũ me'rã mujãsãjã wa'awũ. Apĩ Aristarco wãmetigũ Macedonia di'ta Tesalónica wãmetiri macãcjũ Æsã me'rã wa'awĩ.

³ Cesareapũ wija'cãrã ape numũ Æsã Sidõ wãmetiri macãpũre etawũ. Topũ Æsã etacã, Julio Pablöre pajaña'gũ, a'tiro weewĩ. Tocjãrã cũ me'rãcjãrã cũ uasenojõrẽ o'oato nĩgũ, na tiropũ sijadutigũ du'uo'owĩ. ⁴ Æsã ti macãpũ ni'cãrã wijawã'cã, Chipre nucũrõrẽ diacjũcamocã pe'e yu'ruawũ. Tia pe'e wĩ'rõ tutuatiwũ. ⁵ Æsã Cilicia, Panfilia wãmetise di'ta tiro ti maarẽta yu'rutẽrĩ pẽ'a, Mira wãmetiri macãpũ Licia di'tapũre ejawũ. ⁶ Ti macãpũ apewũpũ mujãsãjãrãtirã tiwũpũ sãña'cãrã dijawũ. Be'ro surara wiogũ apewũ Alejandría cjãwũ Italiapũ wa'apjũre bo-caejawĩ. Æsã tiwũpũ mujãsãjã, wa'a wa'awũ tja.

⁷ Wĩ'rõ Æsãrẽ uputu wẽe cã'mota'ayucã, Æsã peje numũrĩ yoogowũ. Æsã uputu pi'etĩca be'ropũ ejawũ Gnido wãmetiri macã

põtëorõpüre. Wĩ'rõ apero pe'e wëose ye bu'iri diacjũ yu'ruamasĩti, apero pe'e majãmiawũ. Salmón peta tiro pe'e yu'ruaa, Creta nũcũrõrẽ cũpe pe'e bajaque'awũ. ⁸ Æsã sumutopũ yu'ruaa, uputu da'rayu'rua'cãrã caributirãpũ Añurĩ Peta wãmetiropüre ejawũ. Ti peta Lasea wãmetiri macã pu'to niwũ.

⁹ Æsã uputu yoogo'que ye bu'iri judío masã be'tiri bosenuũ yu'ruatojacaro niwũ. Tojo weero wĩ'rõ uputu wa'a, pu'ecu nũcãtjo cã'rõacã du'sawũ. Æsã yu'ruacã, uputu waro wiopesa niwũ. ¹⁰ Tere masĩgũ, Pablo narẽ weremiwĩ:

—Marĩ yu'ruacã, wio nisa'a. A'tiwũ, tiwũ cjase apeque, marĩ quẽ'rãrẽ mirĩtawio nisa'a. Tojo weerã marĩ a'toputa tojánirã yujupũ, nimiwĩ.

¹¹ Cũ tojo nimicã, surara wioğũ Pablo ucũsere tu'otiwĩ. Tiwũ wioğũ, tiwũ autugure na ucũse pe'ere ëjõpeowĩ. ¹² Ti peta pe'e pu'ecu nicã ña'a niporo. Tojo weerã tiwupũ sãñarã pãjãrã ti nũcũrõ Cretare yu'rua wa'asĩ'rĩwã Fenice wãmetiri macãpũ. “Topũ apetero weerã pu'ecu tõ'orãsa'a”, niwã. Ti peta pe'ere uputu wĩ'rõ wëetiporo.

Pablo quẽ'rã pu'etõ'o'que ni'i

¹³ Tojo weerã sajatiro wĩ'rõ wëetuuwã'cãticã, tiwũ da'rarã pe'e “Yu'ruaroua'a Fenicepũ”, ni wãcũwã. Tojo wee Æsã Creta wãmetiri nũcũrõ sumutopũ yu'ruawũ. ¹⁴ Æsã wijãca be'ro maata wĩ'rõ uputu wëewã'cãtiwũ Æsã pu'to nũcũrõ tiro pe'e. Te wĩ'rõ Nordeste wãmetiwũ.

¹⁵ Tiwure wĩ'rõ uputu wëecã'mota'awũ. Tojo

wēecā, wī'rō wēepōtēorō pe'e wa'ata basi-
otiwu. Basioticā ĩ'a, to wēewā'cārō pe'eta
ūsārē su'ori miawū. ¹⁶ Ūsā ni'cā nūcūrō
Cauda wāmetiri nūcūrōacāpūre eja, yu'ruawu
wī'rō uputu wēopūrītiro pe'e. Tiwu siropu
ni'cāwū yucusu cā'wūacā pajipju mirīcā, na
yu'ruapju dū'tepono'wū. Wī'rō uputu wēecā,
tiwūacārē uputu da'ratjāarāpu pajipjujopu mi-
isāawū. ¹⁷ Tiwure wejemorōpeotoja, pūnu'mo
dari me'rā wī'rō me'rā batari nīrā pajipjuta
warua, dū'tewā. Be'ro na ui, Sirte wāmetiro
nūcūporojopu marīrē wēewā'cārī nīrā, na “Su'ti
caseri wī'rō miato” ni, dū'teō'o'que caserire
pāacā'wā. Na pāāca be'ro wī'rō wēorō pe'eta
wa'awu. ¹⁸ Ape nūmu mejārōta wī'rō wēecā
ī'arā, a'tiro weewā. Tiwupu apeque sāñasere
pa'sa tutuapju tojato nīrā cō'aduowā. ¹⁹ Ape
nūmu ūsā basuta ni'cārē tiwu cjase su'ti caserire,
na dū'te'que darire, na tuatu'que sē'rērīrē do-
queñonemowū tja. ²⁰ Peje nūmurī mujīpū
umucocjū, ñocōa ne bajutiwā. Tojo weerā ūsā
no'o diácjū wa'arāsari, nita basiotiwu. Wī'rō
quē'rā tojo wēenu'cūcā'wū. Tojo wee “Ūsā ne
yu'rusome”, ni wācūmiwū.

²¹ Peje nūmurī ūsā ba'atiwu. Tojo weecā ĩ'a,
Pablo na wa'teropu ní'cu wā'cānu'cā, narē niwī:

—Mūsārē sō'opu Cretapu yu'u were'quere
tū'ocā, añu niboapā. Marī topu wijatirā,
a'tiwure dojorē, tiwu cjasere bajuriotiboapā.

²² Ni'cārōacārē mūsā uiticā'ña. Ne ni'cū
wērīsome. A'tiwu dia'cū bajudutirosa'a. ²³ Yu'u
Ō'acūrē ējōpeogu ni'i. Cū yu'u wiogu nimi.
Ni'cācā ñami ni'cū cūrē wereco'tegu yu'u

tiropu bajuami. ²⁴ A'tiro ni wereami: “Ne uiticã'ña. Mu'u Augusto wiogu tiropu beseno'gũ wa'agusa'a. Õ'acũ mu'u sērīsere añurō tu'oami. Tojo weerã a'tiwupu nirã yu'rupe'ticã'rāsama. Ne ni'cũ wērīseme”, niami. ²⁵ Tojo weerã musã wãcūtutuaya. Yu'u Õ'acũrē ējōpeo'o. Cũ ní'que diacjũta wa'arosa'a. ²⁶ Wĩ'rō dia'cũ marĩrē nucũrōpu wēequepeorosa'a, niwĩ Pablo.

²⁷ Pua semana ũsã Cretare wijáca be'ro ejacãti pajiri maa Adriático wãmetiri maajopure. Wĩ'rō uputu wēocã'mota'ayucã, yoogocãti. Nami deco nicã tiwucjãrã da'rarã, “Marĩ di'ta tiropu ejarã weetu'sa'a”, niwã. ²⁸ Tojo weerã na ħno'ocã'rō ũ'cũamiti? nĩrã, ni'cã da yuta da me'rã dijoo, queoña'wã. Na tojo weecã, treinta y seis metros ũ'cũawũ. To be'roacã tja apaturi queoña'wã. Veintisiete metrota nicaro niwũ majã. ²⁹ Nami niyucã, na ũtãpagapu doquewãrĩ nĩrã, a'tiro weewã. Ba'paritise cõme pjĩrĩ pacare te yapuripu yuta dari me'rã du'teõ'o'quere doqueñowã. Auturo pe'e tiwure wejeñe'epo'ato nĩrã tojo weewã. Tojo weetojaca be'ro na “Maata bo'reacã uamisa'a”, ni wãcũque'tiwã. ³⁰ Nãmita tiwure da'raco'teri masã du'tisĩ'rĩmiwã. Tojo wee na “Cõme pjĩrĩrē u'mutãrō pe'e doqueñorãtirã wee'e” nisoo, yucusuacãrē miidijoo, tiwu me'rã du'tisĩ'rĩmiwã. ³¹ Pablo na tojo weesi'rĩcã ĩ'agũ, surara wiogure, apẽrã surarare werewĩ:

—Ã'rã a'tiwupu tojaticã, musã ne ni'cũ cati-some, niwĩ.

³² Cũ tojo nicã tu'orã, surara pe'e

tiwɯ yucɯsuacãrẽ dɯ'te'que darire
dɯtesurequeñoçã'wã.

³³ Bo'reque'ati dɯporo Pablo tiwɯpɯ nirãrẽ
ba'adutiwĩ:

—Pua semana wa'a'a mɯsã cãrĩti, ba'atimirã
mɯsã nirõ. ³⁴ Tojo weegɯ yu'u mɯsã baanɯjã
tutuato nígũ, mɯsãrẽ ba'adutiguti. Ne cã'rõacã
mɯsãrẽ mejẽcã wa'asome, niwĩ.

³⁵ Tojo nitoja, Pablo pãrẽ mii, nipe'tirã ï'orõpɯ
Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ. Be'ro cã basu tigare deco
me'rã pe'é, ba'awĩ. ³⁶ Na cã tojo ba'acã ï'arã,
na bɯjawetimi'quere du'u, na quẽ'rã e'catise
me'rã ba'awã. ³⁷ Ɔsã tiwɯpɯ sãñarã nipe'tirã
doscientos setenta y seis niwũ. ³⁸ Na ba'asĩ'rĩrõ
põtõorõ na ba'áca be'ro tiwɯpɯ sãñase trigo
ajurire ti maapɯ doqueñope'ocã'wã. Yucɯsu
ca'rasãanemopɯ tojato nírã tere cõ'awã.

Yucɯsu nucũporopɯ sɯ'apeja'que ni'i

³⁹ Bo'reque'aca be'ro tiwɯ da'rari masã
nucũrõrẽ ï'abocawã. ¿No'opɯ niti? ni
ï'amasitiwã. Na tojo ï'amasitimirã, opatucũ
nucũporo nirõrẽ ï'a, “Sõ'o bɯanɯjãrã, apetero
weero basiocãma, to majãarã”, niwã. ⁴⁰ Tojo
weerã todɯporo “Cõme pjĩrĩ wejeñe'epo'ato” ni,
na dɯ'te doqueño'que pjĩrĩrẽ dɯtesure dijowã.
Apeye wajapjĩrĩ pacare, autuse pjĩrĩ dɯ'te'que
darire pãaca'ranɯ'cõwã. Na tojo weetojaca be'ro
ɯ'mɯtãrõpɯ nirĩ su'ti caserore wĩ'rõ ti caseropɯ
ñe'e miato nírã wejemorõ yoowã. Tojo weero
tiwɯ nucũporo sumuto pe'e nɯjãwũ. ⁴¹ Nɯjã,
ũ'cãatiro nucũporo opa bu'a nirõpɯ sɯ'apeja
wa'awɯ. Wajamɯ'tãrõ pe'e nucũporopɯ opasõo

doquebi'peque'awɯ. Ne s̄ioburota basiotiwɯ. Tiwɯ auturo pe'e pã'cõrĩ pacase paaquẽocã, bata wa'awɯ.

⁴² Tojo wa'acã ã'a, surara tiwɯpɯ bu'iri c̄orã na ñe'e'cãrãrẽ ne ni'cũ doqueñojã baadu'titicã'to nírã wějẽcã'sĩ'rĩmiwã. ⁴³ Surara wiogɯ pe'e Pablore yu'rũosĩ'rĩgũ, narẽ cã'mota'awĩ. Be'ro baamasĩrãrẽ sumutopɯ baanujãmɯ'tãdutiwĩ. ⁴⁴ Æpẽrãrẽ taboa pjĩrĩ me'rã pa'sanujãdutiwĩ. Te me'rã wa'atirã, tiwɯ cjase bata'que pjĩrĩ me'rã pa'sanujãdutiwĩ. Tojo weetjĩrã, ãsã nipe'tirã yu'rũpe'ticã'wũ.

28

Pablo Malta nũcũrõpɯ n'que ni'i

¹ Æsã nipe'tirã sumutopɯ nujãta, majãnũ'cãca be'ro ãsã masĩwũ, ti nũcũrõ Malta wãmeticaro niwũ. ² Tocjãrã masã acoro pejacã yũsuacã ã'arã, ãsãrẽ añurõ pajaña'wã. Tojo weerã pecame'e wĩjãbosa, ãsãrẽ sõ'madutirã pijiowã. ³ Pablo quẽ'rã peca boposãse seegɯ wa'a, mitĩawĩ. Cũ tojo mitĩarĩ cura añã pecapɯ ní'cɯ asise uiwi-jatigɯ, Pablo ya omocãpɯ cũ'rĩ doqueyojawĩ. Topɯta wã'ñacã'wĩ. ⁴ Ti nũcũrõcjãrã añã Pablo ya omocãpɯ wã'ñacã ã'arã, na a'tiro niwã:

—Ã'rĩ masã wějẽrĩ masũ nisami. Cũ dia pajiri maapɯ yu'rũtoja'cɯ nimigũ, cũ ña'arõ wee'que wapa wẽrĩgũsami, niwã.

⁵ Pablo pe'e añarẽ pecame'epɯ wejeste-quetĩawĩ. Cũrẽ ne mejẽcã wa'atiwɯ. ⁶ Na tocjãrã pe'e “Maata cũrẽ bipia wa'arosa'a”, nimiwã. “Bipiticãma, wãcũña marĩrõ bũrũque'a, wẽrĩa

wa'agusami", ni wācūmiwā. Na yoacā yucuecūmí, cūrē mejēcā wa'aticā ĩ'a, mejēcā wācūwā tja. "Ā'rī ɯmɯ mejēta nisami. Marī ējōpeogɯ nígū nisasami. Tojo weero cūrē añā cū'rīcā, ne mejēcā wa'awe'e", niwā.

⁷ Ɖsārē tojo wa'a'caro ti nɯcūrō wiogɯ Publio wāmetigɯ ya di'ta pɯ'toacā niwū. Cū ũsārē cū ya wi'ipɯ cārīdutigɯ pijiawī. I'tia nɯmɯ ũsā cū ya wi'ipɯ nise nɯmɯrīrē ũsārē añurō weewī. ⁸ Titare Publio pacɯ ujaque, yoja dutitigɯ cājīwī. Pablo cū cājīrōpɯ sājāa, Ō'acūrē sērībosa, cū dɯpoapɯre ñapeowī. Tojo wee cūrē yu'rucā weewī. ⁹ Cū tojo weecā ĩ'arā, ti nɯcūrōpɯ nirā dutitirā na ye dutire yu'rɯodutirā cū tiropɯ a'tiwā. Nipe'tirā na ye dutire yu'rɯono'wā. ¹⁰ Ti nɯcūrōcjārā ũsārē peje apeyenojō o'owā. Be'ropɯ ũsā yucɯsɯpɯ wa'arā, pu'etiatje que'rārē o'owā.

¹¹ Ɖsā ti nɯcūrōpɯre i'tia mujīpū niwū. Be'ro Alejandría wāmetiri macā cjāwū me'rā wa'awɯ tja. Tiwɯ topɯ pu'ecu tō'o nínicarō niwū yujupɯ. Tiwɯ yucɯsue'quēapɯ āpērā masā ējōpeosetirā Cástor, Pólux wāmetirā queose na paateō'o'que wā'ñawū. ¹² Maltapɯ ní'cārā wija, Siracusa wāmetiri macā cja petapɯ ejawɯ. Topɯ i'tia nɯmɯ tojáníwū. ¹³ Be'ro Regio wāmetiri macāpɯ wa'arā, sumutopɯ nujāwū. Topɯ eta, ni'cā nɯmɯ be'ro ũsā wa'aro pe'eta wī'rō wēowū. Tojo weerā ape nɯmɯ pe'e ejabaque'owɯ Puteoli wāmetiri macāpɯre. Topɯ eta, ũsā tiwɯpɯ sāña'cārā dijawɯ. ¹⁴ Topɯre āpērā Jesure ējōpeorārē bocaejawɯ. Na ũsārē "Ni'cā semana ũsā me'rā

tojáníña”, niwã. Tojo weerã ùsã ni'cã semana to ni, be'ro Romapũ wa'arã ma'apũ yu'ruawũ tja. ¹⁵ Æpẽrã Romacjãrã Jesure ëjõpeorã ùsã Romapũ wa'ase quetire tu'otojacãrã niwã. Tere tu'o, ùsãrẽ põtẽrĩrã etawã ma'apũ Foro de Apio wãmetiri macãpũ. Æpẽrã quẽ'rã aperopũ sijari masã na cãrĩrõpũ Tres Tabernas wãmetiropũ ùsãrẽ põtẽrĩwã. Pablo narẽ ì'agũ, Õ'acũrẽ e'catise o'o, cã basu quẽ'rã nemorõ e'cati, wãcũtutuase bocanemowĩ. ¹⁶ Æsã Romapũ etãca be'ro surara wiogũ Julio a'tiro weewĩ. Bu'iri cõorã cã mia'cãrãrẽ tocjãrã bu'iri cõorãrẽ co'terã wiogupũre wiawĩ. Pablo pe'ere ape wi'ipũ ni'cã surara cũrẽ du'tiri nígũ co'teacjũ me'rã cũuwĩ.

Pablo Romapũ ní'que ni'i

¹⁷ I'tia nũmũ ùsã Romapũ etãca be'ro Pablo ti macãcjãrã judío masã wiorãrẽ pijiowĩ. Be'ro cũ tiropũ na ejacã ì'a, narẽ a'tiro niwĩ:

—Yu'u acawererã, ne cã'rõacã mejẽcã weetiũ marĩ acawererãrẽ. Ne marĩ ñecũsumapũ weeseti'quere “Tojo niwe'e”, nitiũ. Tojo weetimicã, marĩ acawererã Jerusalẽpũ yu'ure ñe'e, romano masã wiorãpũre o'owã. ¹⁸ Na romano masã wiorã yu'ure sãrĩtiña'a, cũrẽ wẽjẽrõua'a nise bu'irire bocatitjãrã, du'usĩ'rĩmiwã. ¹⁹ Na judío masã pe'e pũrĩcã yu'ure ne du'uwĩrõrõ uatiwã. Tojo weegũ yu'u “Wiogũ Augusto Romacjũputa beseato”, niwũ. Ne yu'u acawererãrẽ weresãgũ mejẽta, yu'u uaro me'rã a'tiapũ. ²⁰ Yu'u tojo wetjãgũ, mũsã me'rã ucũgũti nígũ, diacjũ

masĩato nígũ musārē pijioapu. Marĩ judío masã yoacã yucue'ca a'titojacu niwĩ. Cũ Jesucristo wãmetimi. Yu'u cūrē ějōpeose ye bu'iri a'te dari cōme dari me'rã du'teno'ca ni'i, niwĩ Pablo.

²¹ Na cūrē niwã:

—Ěsã ne ni'cã papera pūrĩ judío masã Judeacjārã na oja'o'oca pūrĩrē ñe'ewe'e. Mu'u ye cjasere tu'owe'e. To Judeacjārã a'topu si-jarã etarã, ne ña'arō ucũ weresãtiwã mu'urē.

²² Ěsã a'te dia'cūrē masĩ'i. Nipe'tirocjārã “Jesure ějōpeose ña'a ni'i”, ni ucũma. Tojo weerã ěsã mu'u ějōpeosere tu'osĩ'rĩsa'a, niwã.

²³ Tojo níca be'ro na ni'cã numu tere ucuatji numurē besewã. “Ti numu a'tirãti” ni, wa'a wa'awã. Ti numu nicã pãjārã masã Pablo cãjĩrĩ wi'ipu etawã. Na nerēpe'tica be'ro bo'reacã bu'enu'cã'ca, téé ñamica'a bu'e na'itō'oa wa'awĩ. Ō'acũ cũ nipe'tirã wiogu nise quetire bu'ewĩ. Jesucristore ějōpeoato nígũ, Moisé cũ oja'quere, Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere narē pūrō ějōpeocã uagu bu'eĩ'owĩ. ²⁴ Ni'cārērã cũ bu'esere ějōpeowã. Āpērã ne ějōpeotiwã. ²⁵ Na ni'cārōnojō wãcũti, ni'cārērã topu duji'cārã wã'cãnu'cãwijaari cura Pablo narē niwĩ:

—Espíritu Santu diacjũta ucũpĩ Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Isaía me'rã ucũgũ marĩ ñecũsumapure. A'tiro ni wereduticu niwĩ:

²⁶⁻²⁷ Ā'rã masārē a'tiro ni weregu wa'aya:

“Musã Ō'acũ ye cjasere teerã, ĩ'asĩ'rĩtirãsa'a.

Ō'acūrē ějōpeosĩ'rĩtirã, diacjũ cjasere tu'osĩ'rĩtirãsa'a.

Tojo ějōpeotitjīarā, yu'ure acoboJose sērīsome.
Tojo weerā musārē werecā, tu'orāsa'a, tu'orā
pe'e.

Mejō de'ro nirō weesari, ni tu'omasīsome.

Musā añurō yu'u weesere ĩ'amirā,
ĩ'amasīsome", nicu niwī Ő'acũ.

²⁸ »Tojo weerā musā tu'osĩ'rītise ye bu'iri
Ő'acũ masārē yu'rūose quetire ni'cācā me'rā
judío masā nitirārē wereno'rōsa'a. Na pe'e
añurō tu'otu'sarāsama, niwī.

²⁹ Pablo tere níca be'ro judío masā topu nirā
na basu a'metu'tiwijaawā.

³⁰ Pua cū'ma Pablo ti wi'i na waso, wa-
payedutica wi'ipure surara cūrē co'tegū me'rā
niwī. Nipe'tirā cūrē ĩ'asijarārē e'catise me'rā
narē pōtērīwī. ³¹ Uiro marīrō, wācūtutuario
me'rā masārē Ő'acũ cū wiogū nisere, tojo nicā
Jesucristo ye cjasere bu'enu'cūcā'wī. Āpērā ne
cā'mota'aro marīrō tojo weewī.

Teófilo, mu'urē tocā'rōta oja'a.

Luca

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086